

Poznań 1-2006

PORADNIK

Bibliograficzno-
Metodyczny

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
i Centrum Animacji Kultury

Kwartalnik

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2006

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Maria Beba

ISSN 0238-9142

Material szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

SPIS TREŚCI

	str.
Ważniejsze wydarzenia i rocznice 2006 roku	5
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Urszula Cimoch)	7
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Agnieszka Mrozik – Siostry? Współczesna proza kobieca polska i obca „w pigułce”	18
Andrzej Dudziak – Poezja polska po 1989 roku – opracowania i twórczość	34
Urszula Cimoch – Instytut Literacki w Paryżu	53
Bibliografie osobowe: Roman Brandstaetter	64
Agatha Christie	68
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Anna Wawrzyniak – Zagrajmy Mozarta (scenariusz montażu słowno- -muzycznego)	70
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	77
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego.....	86
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	107
V. KRONIKA	113

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA I ROCZNICE 2006 ROKU

2006 – Międzynarodowy Rok Mozarta

2006 – Rok Jerzego Giedroycia, ogłoszony przez Sejm RP

- 410 rocznica przeniesienia stolicy Polski z Krakowa do Warszawy – marzec
- 300 rocznica urodzin Beniamina Franklina – styczeń
- 250 rocznica urodzin Wolfganga Amadeusza Mozarta – styczeń
- 180 rocznica śmierci Józefa Maksymiliana Ossolińskiego – marzec
- 180 rocznica urodzin Edwarda Raczyńskiego – kwiecień
- 160 rocznica urodzin Henryka Sienkiewicza – maj
- 125 rocznica śmierci Fiodora Dostojewskiego – luty
- 100 rocznica urodzin Juliusza Mieroszewskiego – luty
- 100 rocznica urodzin Karola Estreichera – marzec
- 90 rocznica śmierci Jacka Londona – listopad
- 90 rocznica urodzin Eugeniusza Paukszty – sierpień
- 80 rocznica urodzin Stanisławy Platówny – luty
- 70 rocznica śmierci Rudyarda Kiplinga – styczeń
- 70 rocznica śmierci Gabriela Korbuta – styczeń
- 65 rocznica śmierci Jamesa Joyce'a – styczeń
- 60 rocznica śmierci Feliksa Nowowiejskiego – styczeń
- 60 rocznica utworzenia Instytutu Literackiego w Paryżu – styczeń
- 60 rocznica ogłoszenia „Dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi” – kwiecień
- 60 rocznica założenia UNESCO – listopad
- 50 rocznica śmierci Jana Lechonia – czerwiec

- 50 rocznica wystąpień robotniczych w Poznaniu – czerwiec
- 40 rocznica śmierci Jana Brzechwy – lipiec
- 30 rocznica śmierci Antoniego Słonimskiego – lipiec
- 30 rocznica śmierci Agathy Christie – styczeń
- 25 rocznica śmierci kard. Stefana Wyszyńskiego – sierpień

Dalsze szczegółowe daty rocznic zawierają kalendaria kwartalne „Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego”.

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na I kwartał 2006 roku. Szerszy zestaw dat na I kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

S t y c z e ń

	I		– Światowy Dzień Pomocy Chorym na Trąd, obchodzony od 1954 r. w ostatnią niedzielę stycznia
	1 I		– Światowy Dzień Pokoju, proklamowany przez papieża Pawła VI, obchodzony przez Kościół katolicki od 1968 r.
	1 I		– Światowy Dzień Walki z AIDS, ogłoszony przez WHO z inicjatywy Międzynarodowej Konferencji AIDS w Londynie 1988
(75)	1 I	1931	– Zm. Hjalmar Bergman, prozaik i dramaturg szwedzki (ur. 19 IX 1883)
(25)	1 I	1981	– Zm. Kazimierz Michałowski, archeolog, twórca polskiej szkoły archeologii śródziemnomorskiej, organizator i kierownik Polskiej Stacji Archeologii Śródziemnomorskiej w Kairze (ur. 14 XII 1901)
	3 I		– Dzień Pamięci Ofiar Reżimu Hitlerowskiego, proklamowany przez prezydenta RFN Romana Herzoga 3 I 1996 r.
(315)	3 I	1691	– Ukazała się najstarsza gazeta polska „Merkuriusz Polski”
(175)	3 I	1831	– Ur. Gustaw Adolf Gebethner, księgarz, wydawca (zm. 18 IX 1901)
(100)	3 I	1906	– Ur. Roman Brandstaetter, poeta, prozaik, eseista, autor sztuk scenicznych (zm. 28 IX 1987)

- (65) 4 I 1941 – Zm. Henri Bergson, francuski filozof, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1927 r. (ur. 18 X 1859)
- (85) 5 I 1921 – Ur. Friedrich Dürrenmatt, dramaturg szwajcarski (zm. 14 XII 1990)
- (25) 6 I 1981 – Zm. Archibald Joseph Cronin, pisarz angielski (ur. 19 VII 1896)
- (110) 8 I 1896 – Zm. Paul Maria Verlaine, poeta francuski (ur. 30 III 1844)
- (65) 8 I 1941 – Zm. Robert Baden-Powell, generał angielski, twórca skautingu (ur. 22 II 1857)
- (70) 9 I 1936 – Zm. Gabriel Korbut, historyk literatury, leksyko-
graf, autor pracy bibliograficznej „Literatura pol-
ska. Od początków do powstania styczniowego”
(ur. 25 III 1862)
- (55) 10 I 1951 – Zm. Sinclair Lewis, amerykański pisarz, laureat li-
terackiej Nagrody Nobla w 1930 r. (ur. 7 II 1885)
- (20) 10 I 1986 – Zm. Jaroslav Seifert, czeski poeta, laureat literac-
kiej Nagrody Nobla w 1984 r. (ur. 23 IX 1901)
- (130) 12 I 1876 – Ur. Jack London (właśc. nazw. John Griffith), ame-
rykański pisarz (zm. 22 XI 1916)
- (55) 12 I 1951 – Weszła w życie konwencja o zapobieganiu i kara-
niu zbrodni przeciw ludzkości
- (30) 12 I 1976 – Zm. Agatha Christie, brytyjska autorka powieści
kryminalnych (ur. 15 IX 1891 lub 1890)
- (65) 13 I 1941 – Zm. James Joyce, irlandzki pisarz, autor powieści
„Ulisses” (ur. 2 II 1882)
- (110) 14 I 1896 – Ur. John Dos Passos, pisarz amerykański (zm.
28 IX 1970)
- (95) 14 I 1911 – Ur. Anatolij Rybakow, rosyjski pisarz (zm. 23 XII
1998)
- (115) 15 I 1891 – Ur. Osip Mandelsztam, poeta rosyjski (zm. 1938)

- (180) 16 I 1826 – Ur. Romuald Traugutt, ostatni dyktator powstania styczniowego (zm. 5 VIII 1864)
- (300) 17 I 1706 – Ur. Benjamin Franklin, amerykański polityk, współtwórca niepodległego państwa Stanów Zjednoczonych Ameryki, filozof, fizyk (zm. 17 IV 1790)
- (85) 17 I 1921 – Ur. Jan Gerhard, prozaik, publicysta (zm. 20 VIII 1971)
- (120) 18 I 1886 – Zm. Michał Czajkowski, powieściopisarz i emigracyjny działacz polityczny (Sadyk Pasza) (ur. 29 IX 1804)
- (70) 18 I 1936 – Zm. Rudyard Kipling, pisarz angielski, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1907 r., autor powieści „Księga dżungli” (ur. 30 XII 1865)
- (60) 18 I 1946 – Zm. Feliks Nowowiejski, kompozytor, dyrygent, organista i pedagog, twórca oratoriów (ur. 7 II 1877)
- (270) 19 I 1736 – Ur. James Watt, angielski inżynier wynalazca, konstruktor silnika parowego (zm. 25 VIII 1819)
- (180) 20 I 1826 – Zm. Stanisław Staszic, pisarz polityczny, filozof, tłumacz (ur. 6 XI 1755)
- (15) 20 I 1991 – W Poznaniu restytuowano Związek Miast Polskich
21 I – Dzień Babci
- (105) 21 I 1901 – Ur. Janusz Meissner, prozaik, lotnik (zm. 28 II 1978)
22 I – Dzień Dziadka
- (445) 22 I 1561 – Ur. Francis Bacon, angielski filozof i mąż stanu (zm. 9 IV 1626)
- (85) 22 I 1921 – Ur. Krzysztof Kamil Baczyński, poeta, uczestnik powstania warszawskiego (zm. 4 VIII 1944)
- (115) 23 I 1891 – Ur. Antonio Gramsci, działacz ruchu robotniczego (zm. 27 IV 1937)
- (85) 23 I 1921 – Zm. Władysław Żeleński, kompozytor, pedagog, krytyk muzyczny (ur. 6 VII 1837)

- (45) 23 I 1961 – Zm. Blaise Cendrass (właśc. nazw. Frédéric Sausser) poeta i powieściopisarz francuski (ur. 1 X 1887)
- (230) 24 I 1776 – Ur. Ernst Teodor Hoffmann, niemiecki pisarz, krytyk muzyczny, kompozytor, malarz (zm. 25 VI 1822)
- 25 I – Ogólnopolski Dzień Sekretarki i Asystentki, ogłoszony w 1997 r. przez miesięcznik Sekretariat oraz Europejskie Stowarzyszenie Profesjonalnych Sekretarek – Polska
- (420) 25 I 1586 – Zm. Lucas Cranack Młodszy, niemiecki malarz i grafik (ur. 4 X 1515)
- (30) 26 I 1976 – Zm. Witold Doroszewski, językoznawca, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, autor „Słownika języka polskiego” (ur. 1 V 1899)
- (250) 27 I 1756 – Ur. Wolfgang Amadeusz Mozart, kompozytor austriacki (zm. 5 XII 1791)
- (180) 27 I 1826 – Ur. Michail Sałtykow-Szczedrin, pisarz rosyjski (zm. 10 V 1889)
- (115) 27 I 1891 – Ur. Ilija Erenburg, pisarz rosyjski (zm. 31 VIII 1967)
- (105) 27 I 1901 – Zm. Giuseppe Verdi, włoski kompozytor operowy (ur. 10 X 1813)
- 28 I – Międzynarodowy Dzień Mobilizacji przeciwko wojnie nuklearnej (obchodzony od 1966 r. z inicjatywy Światowej Rady Pokoju)
- (395) 28 I 1611 – Ur. Jan Heweliusz, astronom, założyciel obserwatorium astronomicznego w Gdańsku (zm. 28 I 1687)
- (35) 28 I 1971 – Zm. Stanisław Vincenz, pisarz, filozof polski, okres powojenny przeżył na emigracji (ur. 30 XI 1888)
- (15) 28 I 1991 – W Warszawie założono Klub Świętego Józefa – ogólnopolskie stowarzyszenie katolickie, skupiające ludzi biznesu, nauki i polityki

- (10) 28 I 1996 – Zm. Josif Brodski, rosyjski poeta od 1972 r. mieszkający za granicą, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1987 r. (ur. 24 V 1940)
- (150) 29 I 1856 – Ur. Aleksander Brückner, historyk literatury, filolog (zm. 24 V 1939)
- (140) 29 I 1866 – Ur. Romain Rolland, francuski pisarz i działacz polityczny, laureat Nagrody Nobla w 1915 r. (zm. 30 XII 1944)
- (130) 29 I 1876 – Ur. Adam Grzymała-Siedlecki, eseista, teatrolog, autor sztuk scenicznych (zm. 29 I 1967)
- (95) 29 I 1911 – Zm. Wacław Nałkowski, geograf, publicysta, krytyk (ur. 19 XI 1851)
- 30 I – Światowy Dzień Pomocy Chorym na Trąd (obchodzony od 1954 r.)
- (50) 31 I 1956 – Zm. Alan Alexander Milne, pisarz angielski (ur. 18 I 1882)

L u t y

- (15) 1 II 1991 – Weszła w życie ustawa o utworzeniu Komitetu Badań Naukowych
- (470) II 1536 – Ur. Piotr Skarga, teolog, kaznodzieja, polemista (zm. 12 IX 1612)
- 2 II – Dzień Handlowca
- (30) 2 II 1976 – Zm. Stefan Otwinowski, pisarz i działacz kulturalny (ur. 3 III 1910)
- (135) 3 II 1871 – Ur. Eugeniusz Romer, geograf, klimatolog, twórca nowoczesnej kartografii polskiej (zm. 28 I 1954)
- (260) 4 II 1746 – Ur. Tadeusz Kościuszko, generał polski, przywódca powstania 1794 r. (zm. 15 X 1817)

- (125) 4 II 1881 – Ur. Fernand Léger, malarz francuski (zm. 17 VIII 1955)
- (130) 8 II 1876 – Ur. Jan August Kisielewski, dramaturg, krytyk (zm. 29 I 1918)
- (125) 9 II 1881 – Zm. Fiodor Dostojewski, pisarz rosyjski (ur. 11 XI 1821)
- (120) 10 II 1886 – Ur. Jerzy Szaniawski, prozaik, dramaturg (zm. 16 III 1970)
- 11 II – Światowy Dzień Chorego, obchodzony w dniu Matki Boskiej z Lourdes (ustanowiony 13 V 1992 r. przez papieża Jana Pawła II)
- (165) 11 II 1841 – Ur. Józef Brandt, malarz polski (zm. 12 VI 1915)
- (20) 12 II 1986 – Zm. Krzysztof Jan Adamkiewicz, poeta i krytyk literacki, związany z literackim środowiskiem poznańskim (ur. 5 IV 1952)
- 14 II – Dzień Patronów Europy, św. Cyryla mnicha i Metodego biskupa
- (215) 14 II 1791 – Zm. Franciszek Salezy Jezierski, publicysta, powieściopisarz (ur. 1740)
- (80) 14 II 1926 – Ur. Stanisława Platówna, prozaik, autorka powieści dla młodzieży (zm. 14 XII 1975)
- (65) 16 II 1941 – W nocy na 17 II na terytorium okupowanej Polski zrzucono pierwszych „cichociemnych”, przeszkolonych w Audley k. Londynu
- (275) 16 II 1731 – Ur. Marcelo Bocciairelli, malarz włoski (zm. 5 I 1818)
- (25) 16 II 1981 – Zm. Janina Broniewska, prozaik, autorka książek dla dzieci i młodzieży (ur. 5 VIII 1904)
- (150) 17 II 1856 – Zm. Heinrich Heine, poeta niemiecki (ur. 13 XII 1797)
- (460) 18 II 1546 – Zm. Marcin Luter, niemiecki reformator religijny (ur. 10 XI 1483)

- (105) 18 II 1901 – Ur. Jadwiga Popowska, poetka i dziennikarka poznańska (zm. 18 II 1983)
- (40) 18 II 1966 – Zm. Stanisław Cat Mackiewicz, pisarz, publicysta (ur. 18 XII 1896)
- (10) 18 II 1996 – Zm. Jean Hervé-Bazin (pseud. Hervé Bazin), francuski pisarz, członek Akademii Goncourtów (ur. 7 IV 1911)
- (155) 19 II 1851 – Ur. Konrad Prószyński, pisarz, wydawca, księgarz (zm. 8 VII 1908)
- (55) 19 II 1951 – Zm. André Gide, laureat Nagrody Nobla w 1947 r., pisarz francuski (ur. 22 XI 1869)
- (200) 20 II 1806 – Ur. Maciej Pałac, chłop, uczestnik powstań (zm. 11 VII 1885)
- 21 II – Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego
- 21 II – Międzynarodowy Dzień Walki z Kolonializmem
- (90) 21 II 1916 – Pod Verdun rozpoczęła się najbardziej niszcząca bitwa I wojny światowej (około 1 mln ofiar po obu stronach)
- 22 II – Dzień Myśli Braterskiej, obchodzony przez organizacje skautowe całego świata
- (240) 23 II 1766 – Zm. we Francji Stanisław Leszczyński, król Polski, władca Lotaryngii, mecenas nauki i sztuki (ur. 20 X 1677)
- (190) 25 II 1816 – Utworzenie w Krakowie Towarzystwa Naukowego, które w 1871 r. przekształciło się w Polską Akademię Umiejętności
- (165) 25 II 1841 – Ur. Auguste Renoir, malarz i grafik francuski (zm. 17 XII 1918)
- (105) 25 II 1901 – Zm. Wojciech Gerson, malarz (ur. 1 VII 1831)
- (160) 27 II 1846 – Zm. Edward Dembowski, publicysta, filozof, krytyk (ur. 25 IV 1822)

- (120) 27 II (15 IV) 1886 – Ur. Roman Wilkanowicz, poeta, satyryk, dziennikarz, związany z Wielkopolską (zm. 7 XII 1933)
- (70) 27 II 1936 – Zm. Iwan Pawłow, fizjolog rosyjski, laureat Nagrody Nobla w 1904 r. (ur. 26 IV 1849)
- (90) 28 II 1916 – Zm. Henry James, pisarz amerykański (ur. 15 IV 1843)

M a r z e c

- 1 III – Międzynarodowy Dzień Walki przeciwko zbrojeniom atomowym, obchodzony w rocznicę wybuchu amerykańskiej bomby wodorowej na atolu Bikini w 1954 r.
- (120) 1 III 1886 – Ur. Oskar Kokoschka, austriacki malarz, grafik, pisarz (zm. 22 II 1980)
- 3 III – Międzynarodowy Dzień Pisarzy (ustanowiony przez Międzynarodowy PEN-Club w 1984 r.)
- (100) 4 III 1906 – Ur. Karol Estreicher, historyk sztuki, badacz dziejów sztuki średniowiecznej i nowożytnej, bibliograf (zm. 29 IV 1984)
- (105) 5 III 1901 – Ur. Julian Przyboś, poeta, eseista (zm. 6 X 1970)
- (40) 5 III 1966 – Zm. Anna Achmatowa, poetka rosyjska (ur. 23 VI 1888)
- (130) 7 III 1876 – Amerykański fizyk Alexander Graham Bell uzyskał patent na pierwszy aparat telefoniczny, który skonstruował wraz z Thomasem Watsonem
- (95) 7 III 1911 – Ur. Stefan Kisielewski, pisarz, kompozytor, krytyk muzyczny, felietonista (zm. 27 IX 1991)
- 8 III – Dzień Kobiet, ustanowiony w czasie II Międzynarodowego Zjazdu Kobiet Socjalistek w Kopenhadze w 1910 r.

- (215) 8 III 1791 – Ur. Kazimierz Brodziński, poeta, historyk literatury (zm. 10 X 1835)
- (105) 8 III 1901 – Zm. Aleksander Gierymski, malarz (ur. 30 I 1850)
- (145) 10 III 1861 – Zm. Taras Szewczenko, poeta ukraiński, malarz (ur. 9 III 1814)
- (180) 11 III 1826 – Ur. Francisco Nullo, pułkownik włoski, bojownik o wolność Włoch i Polski, jeden z dowódców w powstaniu styczniowym (zm. 5 V 1863)
- (120) 11 III 1886 – Ur. Edward Śmigły-Rydz, marszałek Polski, polityk, jeden z organizatorów i dowódców Polskiej Organizacji Wojskowej (zm. 2 XII 1941)
- (10) 11 III 1996 – Zm. Tadeusz Nowakowski, pisarz, dziennikarz, autor powieści: „Obóz Wszystkich Świętych” (ur. 8 XI 1917)
- (75) 12 III 1931 – Ur. ks. Józef Tischner, filozof, pedagog, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego (zm. 28 VI 2000)
- (190) 12 III 1816 – Ur. Julia Woykowska, poetka, publicystka, emancypantka wielkopolska (zm. 9 VIII 1851)
- (10) 13 III 1996 – Zm. Krzysztof Kieślowski, scenarzysta i reżyser filmowy (ur. 27 VI 1941)
- (205) 14 III 1801 – Zm. Ignacy Krasicki, poeta, prozaik (ur. 3 II 1735)
- (205) 14 III 1801 – Ur. Franciszek Salezy Dmochowski, wydawca, publicysta, krytyk literacki, powieściopisarz, tłumacz literatury angielskiej i francuskiej (zm. 3 VIII 1871 r.)
- 15 III – Międzynarodowy Dzień Konsumenta
- 17 III – Światowy Dzień Morza, obchodzony na wniosek Międzynarodowej Morskiej Organizacji Doradczej IMCO w rocznicę wejścia w życie konwencji o powołaniu tej organizacji w 1958 r.
- (180) 17 III 1826 – Zm. Józef Maksymilian Ossoliński, historyk, bibliofil, założyciel lwowskiego Zakładu Narodowego im. Ossolińskich (ur. 1748)

- (65) 17 III 1941 – Zm. Izaak Babel, pisarz rosyjski (ur. 13 VII 1894)
- 18 III – Europejski Dzień Mózgu (obchodzony w Polsce od 1998 r. z inicjatywy Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Krzewienia Wiedzy o Mózgu)
- (410) 18 III 1596 – Król Zygmunt III Waza przeniósł stolicę Polski z Krakowa do Warszawy
- (135) 18 III 1871 – Powstała Komuna Paryska, pierwsza w historii władza robotników
- 19 III – Światowy Dzień Inwalidy
- (10) 19 III 1996 – Zm. Odyseas Elitis, grecki poeta, eseista, tłumacz, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1979 r. (ur. 2 XI 1911)
- 21 III – Dzień Ziemi, obchodzony w dzień wiosennego przesilenia (ogłoszony z inicjatywy sekretarza generalnego ONZ w 1971 r.)
- 21 III – Międzynarodowy Dzień Walki z Dyskryminacją Rasową (obchodzony od 1967 r. na wniosek ONZ)
- 21 III – Międzynarodowy Dzień Poezji, obchodzony od 2000 r. z inicjatywy UNESCO
- (95) 21 III 1911 – Ur. Stanisław Strugarek, pisarz, redaktor i aktor radiowy, związany z Poznaniem (zm. 21 XI 1965)
- 22 III – Dzień Ochrony Bałtyku (ustanowiony przez Komisję Helsińską w 1997 r.)
- 22 III – Międzynarodowy Dzień Wody, obchodzony od 1993 r. (ustanowiony podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 r.)
- (220) 22 III 1786 – Ur. Joachim Lelewel, bibliograf, historyk, działacz polityczny (zm. 29 V 1861)
- 23 III – Światowy Dzień Meteorologii
- (125) 23 III 1881 – Ur. Roger Martin du Gard, pisarz francuski, laureat Nagrody Nobla w 1937 r. (zm. 22 VII 1958)

- (75) 23 III 1931 – Ur. Jerzy Krzysztoń, prozaik, dramaturg, reportażysta (zm. 16 V 1982)
- (115) 24 III 1891 – Ur. John Knittel, pisarz szwajcarski (zm. 26 IV 1970)
- (125) 25 III 1881 – Ur. Bela Bartok, kompozytor węgierski (zm. 26 IX 1945)
- (95) 26 III 1911 – Ur. Tennessee Williams, amerykański dramaturg (zm. 25 II 1983)
- 27 III – Międzynarodowy Dzień Teatru, w rocznicę otwarcia Teatru Narodów w 1957 r.
- (135) 27 III 1871 – Ur. Heinrich Mann, pisarz niemiecki (zm. 12 III 1950)
- (75) 27 III 1931 – Zm. Arnold E. Bennett, amerykański powieściopisarz (ur. 27 V 1867)
- (125) 28 III 1881 – Zm. Modest Musorgski, kompozytor rosyjski (ur. 21 III 1839)
- (65) 28 III 1941 – Zm. Wirginia Woolf, pisarka angielska (ur. 25 I 1882)
- (260) 30 III 1746 – Ur. Francisco Goya Y Lucientes, hiszpański malarz i grafik (zm. 16 IV 1828)
- (410) 31 III 1596 – Ur. René Descartes, francuski filozof i matematyk (zm. 11 II 1650)
- (120) 31 III 1886 – Ur. Tadeusz Kotarbiński, filozof, prof. Uniwersytetu Warszawskiego (zm. 3 X 1981)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Agnieszka Mrozik

SIOSTRY? WSPÓŁCZESNA PROZA KOBIECA POLSKA I OBCA „W PIGUŁCE”

Siostrzeństwo, które łączy i dzieli

Pod koniec lat 60. w amerykańskim ruchu kobiecym zaczął funkcjonować termin *sisterhood* – siostrzeństwo. Utworzono go na zasadzie opozycji, przeciwieństwa do terminu „braterstwo”, nazywającego szczególne, bliskie, wiążące relacje między mężczyznami, przeniesionego następnie na relacje międzyludzkie w ogóle: „braterstwo krwi”, „braterstwo broni”, „braterstwo narodów” itp. „Siostrzeństwa”, w odróżnieniu od „braterstwa”, nikt nie zawierał: było trwałe, doświadczane zawsze, choć nienazwane i niewypowiedziane. Zaczęło funkcjonować na określenie sytuacji kobiet na całym świecie, które są siostrami niezależnie od rasy, narodowości, pozycji społecznej, wieku, orientacji seksualnej, wykonywanej pracy. To, co je łączy bowiem – mówiły feministki – to opresja, przemoc, która jest udziałem kobiet w społeczeństwie patriarchalnym. Pisała o tym Gloria Steinem w tekście *Sisterhood*: „Zadziwiające jest to, że w głębokich i bardzo osobistych relacjach między kobietami często pomijane są bariery wieku, sytuacji ekonomicznej, życiowego doświadczenia, rasy, kultury – te wszystkie bariery, które w męskim lub mieszanym społeczeństwie, wydają się trudne do przekroczenia. [...] Kobiety rozumieją. Możemy dzielić się doświadczeniami, żartować, malować i opisywać upokorzenia, które nie mają znaczenia dla mężczyzn, ale *kobiety rozumieją*”¹.

Niestety, to, co napawało optymizmem „drugą falę”, stało się problemem dla „trzeciej”, zrodzonej na początku lat 90. Okazało się bowiem, że bariery rasy, pochodzenia społecznego, sytuacji ekonomicznej są również wśród kobiet trudne (a momentami nawet niemożliwe) do pokonania. Doświadczenia kobiet „kolorowych”, lesbijek, samotnych matek z klasy robotniczej, mieszkanek gett, wyznających religię inną niż chrześcijańska zbyt różniły się od doświadczeń białych kobiet z klasy średniej, heteroseksualnych protestantek, by możliwa była między nimi „solidarność ponad podziałami”. Ponadto filozofka Judith Butler udowodniła w swojej książce *Gender Trouble* (1990), że nie istnieje esencja ko-

¹ G. Steinem, *Sisterhood*, [w:] F. Klagsbrun (red.), *The First Ms. Reader*, Warner Books, New York 1973, s. 6, przeł. A. M.

biecości: nie jest nią nawet natura, ponieważ niemal od momentu poczęcia nasze ciała są wpisywane w siatkę znaczeń, konstruowanych przez społeczeństwo, kulturę. Pytanie o „kobietę”, o kategorię „kobiecości” splotło się z innym: pytaniem o siostrzeństwo, o to, co łączy kobiety.

Te pytania pojawiają się również w trakcie dyskusji nad literaturą kobiecą – przez całe dziesięciolecie traktowaną jako twórczość podrzędna, gorsza, spychana na margines, „literatura dla kucharek”. Po 1989 roku, gdy nastąpił w Polsce prawdziwy *boom* kobiecego pisarstwa, badaczki uprawiające krytykę feministyczną podjęły się trudu zdefiniowania kontrowersyjnego(?) pojęcia. W toku poszukiwań ustaliły się dwa odmienne stanowiska, dwa sposoby traktowania kobiecego tekstu.

Pierwsze stanowisko reprezentuje Grażyna Borkowska w eseju *Metafora drożdży* (1995). „Nie wszystkie utwory napisane damską ręką stanowią przykład literatury kobiecej. Płeć nie determinuje kształtu dzieła. Przyjmijmy, że o literaturze [...] kobiecej możemy mówić wtedy, kiedy podmiot utworu odsoni swą płciowość, dokona seksualnej samoidentyfikacji. [...] Jeśli akcentuje się płciowość podmiotu mówiącego, to po to, by podkreślić – jak w poetyce renesansowej – związek między ciałem a tekstem, między seksualnością a pisaniem...”² – pisze badaczka. W jej przekonaniu literaturę kobiecą charakteryzuje głęboka seksualność, cielesność, emocjonalność, wrażliwość, odwołanie do języka matczynego – uprzedniego w stosunku do języka ojca, symbolicznego. Definicja Borkowskiej, nawiązująca do tradycji francuskiego *écriture féminine*, jest na tyle pojemna, że uwzględnia również te teksty autorstwa mężczyzn, które odsłaniają płciowość, cielesność, seksualność (np. Szekspir czy Żeromski w *Dziennikach*).

Nieco inny stosunek do pisarstwa kobiet ma Ewa Kraskowska, dla której literatura kobiega jest „konwencją literacką, a więc sprawą umowy między uczestnikami komunikacji literackiej, a więc repertuarem chwytów, z którego czerpać mogą pisarze obojga płci”³. Konwencjonalność literatury kobiecej jest częścią paktu między autorką, narratorką, bohaterką i czytelniczką. Konstruując powyższą definicję, Kraskowska powołuje się na *Pakt autobiograficzny* (1975) Philippe’a Lejeune’a, w którym mowa o swoistym porozumieniu między autorem a czytelnikiem, gdzie ten ostatni czyta utwory „[...] nie tylko jako zmyślenia odsyłające do prawd o «naturze człowieka», lecz również jako fantazma-

² G. Borkowska, *Metafora drożdży. Co to jest literatura/poezja kobiega*. [w.] *Ciało i tekst. Feminizm w literaturoznawstwie – antologia szkiców*, IBL PAN, Warszawa 2001, s. 71, 76.

³ E. Kraskowska, *Piórem niewieścim. Z problemów prozy kobiecej dwudziestolecia międzywojennego*, UAM, Poznań 2003, s. 209

ty niosące prawdę o autorskim indywiduum⁴. Ułatwieniem na drodze wzajemnego rozpoznania między autorką a czytelniczką ma być katalog (wymiennych) cech literatury kobiecej: preferencje tematyczne (miłość, rodzina, macierzyństwo, ciało), preferencje w wyborze konwencji literackiej (psychologizm, autobiografizm, intertekstualność), preferencje stylistyczne (emocjonalność, metaforyzm) itd. Poszczególne cechy nie muszą się pojawiać zawsze w takich samych proporcjach, ale z obserwacji badaczki wynika, że pojawiają się na tyle często, by można mówić o literaturze kobiecej jako o konwencji, podobnie zresztą jak o literaturze młodzieżowej, marynistycznej, przygodowej.

Biorąc pod uwagę powyższe koncepcje oraz wiele innych, których tu nie wymieniam, stwierdzam, że trudno jednoznacznie zdefiniować literaturę kobiecą: trudno uchwycić jej istotę, esencję, trudno wyrokować o jej „uniwersalności” – stalej, niezmiennej pod każdą długością i szerokością geograficzną, trudno wreszcie mówić o siostrzeństwie autorek i tekstów.

W tym krótkim szkicu dokonuję przeglądu najnowszej prozy kobiecej polskiej i obcej: poruszanych w niej problemów, ale także strategii, stylów pisarskich. Wybrałam teksty autorek, które debiutowały w Polsce po 1989 roku: tych, które zdobyły uznanie krytyki literackiej (są czytane „na salonach literackich”), ale także autorek powieści popularnych, cieszących się sympatią masowego/masowej czytelnika/czytelniczki. Z jednej więc strony piszę o Tokarczuk, Filipiak, Masłowskiej, zaś z drugiej analizuję fenomen Grocholi, Sowy, Szwai.

Jeśli chodzi natomiast o kontekst międzynarodowy, to odwołuję się do tekstów świeżo tłumaczonych na język polski (choć napisanych nawet w latach 70. i 80.), np. Jong, Atwood, Jelinek; takich, które są (mogą być?) stylistycznym punktem odniesienia dla prozy polskiej, np. Fielding, Carter, Winterson; a także najnowszych powieści, które świętują właśnie sukcesy na rynkach międzynarodowych, np. Ugrešić, Smith, Waters.

Przyglądając się tekstom wybranych pisarek, analizując poruszane przez nie problemy, śledząc style, strategie literackie, zastanawiam się, czy (i do którego momentu) można posługiwać się figurą siostrzeństwa, gdy mowa o literaturze kobiecej? Czy bardziej przydatna jest w tych rozważaniach „uniwersalność” pojęcia, terminu, kategorii twórczości kobiecej (odwołanie do tego, co łączy kobiety), czy może partykularyzm, różnica, odmiennosc doświadczeń i języka, którym te doświadczenia są zapisywane (przekonanie, że nie ma między kobietami tego, co wspólne im wszystkim)? Pomiędzy tym, co łączy, a tym, co dzieli, kobiety i ich pisarstwo, przebiegać będzie linia tego tekstu.

⁴ P. Lejeune, *Pakt autobiograficzny*, „Teksty” 1975, nr 5, s. 48

Pod znakiem Demeter i Kory

Relacja matka-córka jest kluczem do literatury kobiecej: kluczem do zrozumienia pisarek, z których wiele pozostawało w skomplikowanych związkach z własnymi matkami (choćby: Anna i Zofia Nałkowska, Stanisława Mygowa i Halina Poświatowska, Julia Stephen i Virginia Woolf, Aurelia i Sylvia Plath), a także kluczem do samego tekstu, który rodzi się w wyniku napięć między pierwotnym, presymbolicznym językiem matki a wtórnym, lecz jedynym poddanym symbolizacji, językiem ojca⁵.

W tekstach współczesnych autorek dużo miejsca poświęca się relacji między matką a córką: miłości wymagającej, przynoszącej ból, cierpienie, wzajemne obwinianie się, bardziej łzy niż śmiech. Co ciekawe, przeważają teksty pisane z perspektywy córki, która w splątanych relacjach z matką upatruje przyczyny swych niepowodzeń życiowych, niedobrych kontaktów z mężczyznami, kobietami i własnymi dziećmi. Chłód matki przenika córkę, która zawsze będzie się szamotać między miłością a nienawiścią do swej rodzicielki. I zawsze będzie do niej powracać, nawet za cenę unicestwienia siebie. Pisze o tym francuska filozofka, Luce Irigaray: „Z twoim mlekiem, moja matko, wypitałm lód. I żyję oto z tym zlodowaceniem w środku. [...] Przeliałaś się we mnie i ten ciepły płyn stał się trucizną, która mnie paraliżuje”⁶.

Najbardziej dramatyczne opisy relacji między matką a córką pojawiają się w prozie Izabeli Filipiak, zwłaszcza w *Absolutnej amnezji* (1995), gdzie Marianna-Ifigenia zostaje złożona w ofierze przez swą matkę Niepokalaną-Klitajmestrę. Mityczna opowieść służy tu ukazaniu opresji spotykającej dziewczynkę w patriarchalnym społeczeństwie, w którym rodzina jest najmniejszą komórką – miejscem narodzin traumatycznych doświadczeń. Matka nie oszczędza Mariannie cierpienia i przyczynia się w dużej mierze do ucieczki dziewczynki „na drugą stronę poznania”.

Równie brutalna jest miłość między Eriką i jej matką w powieści Elfriede Jelinek *Pianistka* (1983, pol. 1997). Jelinek, której twórczość jest niezwykle inspirująca dla Filipiak, pokazuje życie dorosłej kobiety, pianistki, profesor w konserwatorium muzycznym w Wiedniu, przeraźliwie samotnej, snującej sadomasochistyczne fantazje seksualne. Czterdziestoletnia Erika nadal mieszka z matką, którą kocha i nienawidzi, z którą jest związana więzią najsilniejszą z możliwych. Ta więź staje się jednak coraz bardziej męcząca, coraz bardziej niezdolna, dusząca, ale Erika, dojrzała kobieta, nie potrafi zrobić kroku, na któ-

⁵ Por. „Kobiecość rozpisana na role”. O niewystarczalności kulturowego imaginarium. języku presymbolicznym, literaturze kobiecej i seksualnym continuum z Grażyną Borkowską rozmawia Agnieszka Mroziak, „LiteRacje”, nr 7/2005, s. 5-11.

⁶ L. Irigaray, *Jedna nie ruszy bez drugiej*, przeł. A. Araszkiewicz, [w:] *Ciało i tekst...*, op. cit., s. 283.

ry zdecydowała się dziewczynka, Marianna; nie potrafi uciec. Jedyne, co może zrobić i co robi, to karać własne ciało, dręczyć się i z tej udręki czerpać perwersyjną przyjemność.

W niektórych powieściach ostra i pełna konfliktów relacja z matką zostaje złagodzona: córka usiłuje zrozumieć matkę, z którą przez lata dzieliła ją przepaść wzajemnych pretensji i żalu. Dzieje się to zwłaszcza przy łóżku umierającej matki, jak w powieści *Miłość. Reaktywacja* Hanny Samson, lub wkrótce po jej śmierci, jak w *Wynurzeniu* Margaret Atwood. *Miłość. Reaktywacja* (2004) jest rodzajem dopowiedzenia, wyjaśnienia, złagodzenia dramatu rozgrywającego się między matką a córką w pierwszej mini-powieści Samson *Zimno mi, mamo* (1996), gdzie klasyczny konflikt doprowadził bohaterkę do załamania nerwowego, włącznie z próbami samobójczymi. Po latach córka, już „uleczona”, powraca do matki, by pielęgnować ją w chorobie. Stare lęki odżywiają, otwierają się zabliznione już rany, ale bohaterka nie opuszcza umierającej matki. Podczas tej drogi, którą razem przebywają, odbudowana zostaje między nimi silna więź, chociaż do końca pozostaje – zwłaszcza po stronie córki – poczucie pustki i skrywanej na dnie serca krzywdy.

Wynurzenie (1972, pol. 1987) Atwood komplikuje wzajemną relację między matką i córką o tyle, że próba porozumienia podjęta zostaje dopiero po śmierci tej pierwszej. Bohaterka powieści, dorosła, samodzielna kobieta, powraca po latach do rodzinnego domu, by rozpocząć poszukiwania zaginionego ojca. Ta podróż do domu jest jednocześnie wyprawą w głąb własnej pamięci, dzieciństwa. Przeszukując okoliczne lasy i moczary, Margaret przeszukuje również zakamarki swojego serca. Próbuje zrozumieć własną relację z rodzicami, a zwłaszcza z matką, od której wpływu zawsze chciała się uwolnić i której życia nigdy nie zamierzała powielać. Zrozumienie wiąże się z prośbą o wybaczenie, którego jednak już nigdy nie otrzyma. Ostatecznie Margaret decyduje się zamieszkać w rodzinnym domu i tu szukać odpowiedzi na najważniejsze pytanie – o sens życia.

W literaturze zachodniej, zwłaszcza zaś amerykańskiej, opowieść o relacji między matkami i córkami staje się często pretekstem do odpowiedzi na pytanie: kim jestem? gdzie są moje korzenie? Bohaterki powieści *Pamięć dopisze* (1997, pol. 2001) Eriki Jong oraz *Klub radości i szczęścia* (1989, pol. 2001) Amy Tan to Amerykanki, których babki i matki urodziły się w innych częściach świata. W przypadku Jong mowa o europejskich Żydówkach, w przypadku Tan – o Chinkach. W tych utworach konflikty między matką a córką dotyczą stylu życia – amerykańskiego, który zostaje skonfrontowany ze stylem życia w kraju przodków, stosunku do tradycji, pamięci. Bohaterki, często wyobcowane, doświadczające własnej odmienności, inności, odnajdują spokój w podróży do

ziemi, gdzie na świat przyszły ich babki i matki, w akcie odpamiętywania historii swej rodziny, rekonstruowania zagubionej, przerwanej genealogii.

W polskiej prozie kobiecej brakuje podobnych opowieści, gdyż proces konstruowania tożsamości przebiega często w innych miejscach, na innych poziomach. Olga Tokarczuk jest bodajże jedyną pisarką w Polsce, która, mówiąc o relacjach między babkami, matkami i córkami, sięga do mitu. W *Prawieku i innych czasach* (1996) odwołuje się do mitycznej historii Demeter i Kory, jak gdyby opowieść o losach matek i córek była zawsze powtórzeniem tej pierwszej relacji, powrotem do archetypów. W *Ostatnich historiach* (2004) trzy kobiety, babka, matka i córka, spotykają na swej drodze śmierć. Muszą się z nią zmierzyć, zrozumieć, zaakceptować. Opowieść o trzech pokoleniach kobiet jest opowieścią o tym, jak umierać i jak godnie żyć. Ukazując przenikanie się losów bohaterek, splatanie i rozplatanie historii ich życia, Tokarczuk po raz kolejny zwraca się w stronę tego, co archaiczne, pierwsze i ostateczne, nieuniknione. Więź z matką jest pierwszą, która się rodzi. Jest też ostatnią, która umiera.

„Sytuacje graniczne”

W „sytuacjach granicznych” uświadamiamy sobie wartość i niezmiennie prawa egzystencji. W „sytuacjach granicznych” przewartościowujemy nasze życie, umieramy i rodzimy się na nowo. Sens życia dociera do nas nagle: nie ma wtedy czasu na kontemplację, myślenie, analizowanie; jest za to pora na działanie, czyn. Pisze o tym Karol Jaspers: „Właśnie wtedy stajemy się sami sobą, gdy z otwartymi oczami wkraczamy w sytuacje graniczne. [...] Sytuacja graniczna oznacza radykalną utratę komunikacji z innymi i ze światem: stajemy wobec problematyczności świata, wszystko pograża się w otchłani i w takiej absolutnej samotności zdobywamy świadomość własnego bytu”⁷.

W prozie kobiecej „sytuacje graniczne”, w których znajdują się bohaterki, wiążą się prawie zawsze z doświadczeniem własnej cielesności i seksualności. Ponieważ kobiety przez wieki były utożsamiane z ciałem, biologią, naturą, nic więc dziwnego, że przeżywanie ciała jest dla nich najsilniejsze i najważniejsze.

Szczególnie traumatyczne dla bohaterek powieści kobiecych są doświadczenia związane z okresem dojrzewania, który jest „pasem ziemi niczyjej”⁸ – czasem, w którym doznajemy niezwykłych przeżyć, z którego chcemy i jednocześnie boimy się wyrosnąć. Dla Erny Eltzner z powieści *E.E.* (1995) Olgi Tokarczuk oraz Marianny z *Absolutnej amnezji* Filipiak dojrzewanie wiąże się z pojawieniem się menstruacji, inicjacją poprzez pierwszą krew. Obie dziew-

⁷ K. Jaspers, *Sytuacje graniczne*, przeł. A. Staniewska, M. Skwieciński, [w:] R. Rudziński, *Jaspers. Wybór pism*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1978, s. 186.

⁸ E. Kraskowska, *W świetle pokwitających dziewcząt*, „Arkusz” 1996, nr 4, s. 37.

czynki – samotne, odgrrodzone od świata tajemnicą – zostają poddane obserwacji, kontroli, których skutki będą odczuwały również w dorosłym życiu. Ciało „pokwitających dziewcząt” zostaje zawłaszczone przez naukę i państwo. Policja Menstruacyjna, która umieszcza Mariannę na swojej liście, w sposób groteskowy, ale i przerażająco prawdziwy unaocznia polityczny wymiar prywatności.

W powieściach Małgorzaty Holender *Klinika lalek* (1997) i Kingi Dunin *Tabu* (1998) oraz *Obciach* (1999) dorastanie jest czasem, w którym zlokalizowane są źródła wszystkich lęków, odżywających w późniejszym życiu. W „klinice lalek” Katarzyna Kepler leczy z rozvodu rodziców, samobójstwa brata, ciągłych przeprowadzek, odrzucenia przez otoczenie, nieszczęśliwych miłości z kobietami i mężczyznami, własnej odmienności. Pisze o tym Maria Janion: „To baśń psychoanalityczna. Rdzeń jej narracji tkwi w «grzebaniu w tym, co już dawno zostało zakopane». [...] Klinika, lecząca żywych, ma doprowadzić swych pacjentów do stanu właściwego szczęśliwym lalkom: chce zamienić serca prawdziwe, cierpiące, pękające – na serca porcelanowe, białe, chłodne i gładkie, które nigdy nie pękną”⁹.

Natomiast powieści Dunin, bardziej niż historia Holender, to książki dla młodzieży, które przynoszą prawdę o życiu dużo brutalniejszą niż słynny cykl *Jeźycjada* Małgorzaty Musierowicz. Bohaterowie Dunin to nastolatki – chłopcy i dziewczęta – którzy mają krytyczny, prześmiewczy stosunek do życia dorosłych, do wyznawanych przez nich ideałów. Konfrontując swoje życie z tradycyjnymi wartościami polsko-katolickimi, bohaterowie doświadczają agresji, która tkwi w nas wszystkich, którą wypieramy z naszej świadomości lub zbyt łatwo rozgrzeszamy z niej siebie i innych. Zestawiając ze sobą powieści Musierowicz i Dunin, dostrzegamy, jak piękny, lecz złudny, świat *Jeźycjady* nie wytrzymuje porównania z brutalnym, lecz o wiele prawdziwszym w swym dramatyzmie i niejednoznaczności, światem *Tabu* i *Obciachu*. Sielskie dzieciństwo ustępuje tu miejsca bolesnemu dojrzewaniu do dorosłego życia.

Jedyną pisarką, która w ostatnich latach wniosła trochę światła w mroki okresu dojrzewania, jest Grażyna Plebanek, autorka ciepłej powieści dziewczynskiej *Dziewczyny z Portofino* (2005). Mimo że nawiązuje tytułem do innej książki z tego samego gatunku – *Dziewcząt z Nowolipek* (1935) Poli Gojawicyńskiej – nie ma w sobie dusznej, przerażającej atmosfery tamtej. Hanka, Beata, Agnieszka i Mania to koleżanki z tego samego osiedla, wychowanki tej samej szkoły, mieszkanki tej samej PRL-owskiej rzeczywistości, przyjaciółki, których nie jest w stanie podzielić ani status majątkowy, ani mężczyzna, ani grzechy i tajemnice ich rodziców. Wszystko, co złe w życiu, można przetrzy-

⁹ M. Janion, *Odmieńcovi biada*, [w:] M. Holender, *Klinika lalek*, Wydawnictwo Ewa Korczewska, Warszawa 1997, s. 135.

mać, jeśli tylko ma się przy sobie osoby najbliższe, i to niekoniecznie członków własnej rodziny – oto przesłanie tej książki. *Dziewczyny z Portofino* to nie bajka w konwencji Musierowicz. To prawdziwe życie, tyle tylko, że znośne, możliwe do przeżycia, skoro można przez nie przejść z przyjaciółkami. Powieść Plebanek to jeden z nielicznych jak dotąd przykładów triumfującego siostrzeństwa.

Okres dojrzewania, inicjacji to jeden z najważniejszych motywów prozy kobiecej. Inny, równie istotny, dotyczy doświadczenia porodu i pierwszych miesięcy macierzyństwa. Przygotowując się do narodzin dziecka, kobieta obserwuje własne ciało, śledzi jego reakcje, w tym własną atrakcyjność i seksualność. Zapis tych obserwacji składa się na niezwykłą, wielowymiarową opowieść o nowej, dojrzałej kobiecości.

Warto wspomnieć, że macierzyństwo jest bardzo ważne w myśli feministycznej, otaczane szczególną troską; jest „polem”, na którym rozgrywały się prawdziwe bitwy pomiędzy feministkami upatrującymi w macierzyństwie przyczyn zniewolenia kobiety przez jej biologizm (m.in. Simone de Beauvoir, Shulamith Firestone), a tymi, które widzą w tym doświadczeniu zwycięstwo, sukces kobiety (Phyllis Chrysler, Sara Ruddick)¹⁰. Wielkim powodzeniem cieszy się zwłaszcza książka Adrienne Rich *Zrodzone z kobiety. Macierzyństwo jako doświadczenie i instytucja* (1976, pol. 2000), która analizuje pierwszą, silną więź między matką a dzieckiem, a jednocześnie oskarża patriarchy o zinstytucjonalizowanie macierzyństwa, uczynienie z niego narzędzia kontroli kobiecych ciał: „[...] próbuję odróżnić dwa znaczenia macierzyństwa, jedno znacząco zdominowane przez drugie: *potencjalny związek* każdej kobiety z jej władzą nad rozrodczością i z dziećmi; oraz *instytucję*, która ma na celu zapewnienie, by cała ta potencja – i wszystkie kobiety – pozostały pod męską kontrolą”¹¹.

W opisach porodu i pierwszych miesięcy macierzyństwa, których dostarcza nam współczesna proza kobieca, brutalny naturalizm ustępuje miejsca językowi „nowej wrażliwości”. Anna Nasilowska w swoich mini-powieściach *Domino. Traktat o narodzinach* (1996), *Księga początku* (2002) oraz *Czteroletnia filozofka* (2004) sięga do języka biblijnego, Księgi Genetis. Szuka słowa najprostszego, pierwszego, by wyrazić tajemnicę kryjącą się w akcie dawania życia. Dla niej poród jest wyzwaniem, sytuacją egzystencjalną, w trakcie której i rodząca, i rodzone walczą o życie, o swoje miejsce na świecie. Autorka wiele miejsca poświęca opisowi relacji między matką a dzieckiem, nowej, kształtującej się dopiero więzi, w której górę biorą zdziwienie, wzajemne „badanie się”,

¹⁰ Więcej: A. Snitow, *Feminizm i macierzyństwo*, „Pełnym głosem” 1995, nr 3

¹¹ A. Rich, *Zrodzone z kobiety. Macierzyństwo jako doświadczenie i instytucja*, przeł. J. Mizielińska, Sic! Warszawa 2000, s. 47.

testowanie. Kobieta-matka uczy się siebie na nowo: swojego ciała, które spełnia inne niż dotąd funkcje (karmienie, dawanie ciepła), psychiki nastawionej bardziej niż kiedykolwiek na drugiego człowieka. Matka to także ta, która uczy dziecko świata, czerpiąc jednocześnie inspirację z jego zdziwienia. Nasilowska pokazuje, że macierzyństwo to wprawdzie trudne i wymagające, ale także wspaniałe, jedyne w swoim rodzaju doświadczenie.

W powieściach Manuelei Gretkowskiej *Polka* (2001) oraz *Europejka* (2004) o macierzyństwie mówi się inaczej: w sposób intymny, ale zarazem prowokacyjny, prywatny, choć jednocześnie „na sprzedaż”. Dziennik ciąży rejestruje wszystkie dolegliwości psychofizyczne, na które uskarża się przyszła matka; porady z pism kobiecych odnośnie zdrowego trybu życia, pielęgnowania ciała; doświadczenia znanych kobiet. Narratorka postępuje według wszystkich wskazówek, które odnajduje w dostępnej literaturze przedmiotu, a także w „wiedzy potocznej” – polskiej i szwedzkiej (przyszła matka jest Polką mieszkającą w Szwecji). Eksploatując schematy występujące w kulturze popularnej (poradniki, pisma kobiece, filmy), jednocześnie odsłania ich absurdalność. Demaskuje mechanizmy rynku, systemu kapitalistycznego, który promuje różne ideały – w tym ideał matki – by na nich zarobić. Groteskowo „wielki brzuch” jest kpiną z komercyjnego *image'u* macierzyństwa „zrobionego na sexy”.

Dorota Masłowska, mówiąc o macierzyństwie, sięga w swej najnowszej powieści *Paw królowej* (2005) do rapu i kultury raperskiej. MC Doris nie odwołuje się do języka biblijnego ani do groteski, które nie są dla niej odpowiednimi narzędziami do opisanego doświadczenia ciąży, porodu i macierzyństwa. Jedyne język, jaki zna i za pomocą którego odbiera/wyraża rzeczywistość, to język raperów. Rymować można o miłości, o świecie, więc czemu nie o byciu matką? Masłowska cytuje i parodiuje język pism kobiecych i poradników, ale o samym macierzyństwie mówi w sposób afirmatywny jako o najważniejszym przeżyciu dla kobiety. Ma to być zresztą sfera, w której kobieta osiąga całkowitą przewagę nad mężczyzną.

We współczesnej polskiej prozie kobiecej słabo obecna jest ostatnia z „sytuacji granicznych” – starość. Brakuje opisów starzejącego się kobiecego ciała, godzenia się z przemijaniem życia lub przeciwnie – buntu wobec tego zjawiska. Inga Iwasiów zwraca uwagę, że to „jedna z dziur w narracji: brak takich opisów. Brak obrazu kobiecej starości bierze się przede wszystkim z tego: nie mają swego narratora”¹². Podczas gdy literatura zachodnia stworzyła wizerunki kobiet bądź szukających zgody ze sobą w okresie klimakterium (*Strach przed pięćdziesiątką* Eriki Jong), bądź już pogodzonych ze starością, a nawet dostrzegających zalety tego stanu (surrealistyczna *Trąbka do słuchania* (1974,

¹² I. Iwasiów, *Rewindykacje. Kobieta czytająca dzisiaj*, Universitas, Kraków 2002, s. 103.

pol. 1998) Leonory Carrington), polska „młoda” proza jeszcze nie zmierzyła się w pełni z tym zjawiskiem. Pojawiające się postacie starych kobiet są przede wszystkim tłem dla młodszych bohaterek: ich obecność w tekście jest uzasadniona, o ile stanowi „pretekst” do (re)konstruowania tożsamości przez ich córki czy wnuczki. Tak jest m.in. w *Absolutnej amnezji* Filipiak oraz powieści *Miłość. Reaktywacja* Samson.

Jedyną pisarką, u której częściej pojawiają się starsze kobiety jako samodzielne, wielowymiarowe bohaterki, jest Olga Tokarczuk. Marta z powieści *Dom dzienny, dom nocny* (1998) to niezwykle pogodna staruszka, która zna tajemnice kulinariów (przepisy z grzybów), zawsze chodzi swoimi drogami. Dla narratorki jest przyjaciółką, ale i wzorem, jak starzeć się pogodnie i niebanalnie. Marta pobudza do myślenia o kobietach i mężczyznach w języku, tradycji i kulturze. Kreując postać Marty jako wiedźmy – tej, która w i e – Tokarczuk czerpie z literatury i filozofii feministycznej: „Myślałam o słowach «starzec» czy «mędrzec». Stara kobieta to staruszka albo starucha, jakby w starzeniu się kobiet nie było żadnej dostojności, żadnego patosu, jakby stara kobieta nie mogła być mądra. Co najwyżej można powiedzieć o niej «wiedźma» i zaznaczyć, że pochodzi od «wiedzieć». [...] Stary mężczyzna może być mądrym, dostojnym starcem, mędrce. Żeby powiedzieć coś podobnego o kobiecie, trzeba kluczyć, opisywać, omawiać – stara mądra kobieta”¹³. Z powieści Tokarczuk płynie przesłanie: aby opowiedzieć historię starych kobiet, trzeba najpierw znaleźć język adekwatny do ich doświadczeń, język, który zmieni stereotypowe postrzeganie starych kobiet w kulturze.

„Fragmenty dyskursu miłosnego”

Zdaniem Rolanda Barthes’a współczesny dyskurs miłosny jest dyskursem ostatecznej samotności. W jego centrum tkwi podmiot, który emanuje miłością: mówi o miłości i jednocześnie analizuje to uczucie: „Jest to miejsce kogoś, kto mówi w sobie, miłośnie wobec innego (ukochanego obiektu), który nie mówi”¹⁴. Najważniejsze jest więc samo kochanie i towarzyszące mu emocje: radość spełnienia, bądź odwrotnie – ból odrzucenia, rozstania, nie-rozpoznania.

Współczesna proza kobieca – polska i obca – podąża Barthes’owskim tropem. I to zarówno w swym „wydaniu” heteroseksualnym, jak i – przeżywającym obecnie prawdziwy boom – lesbijskim. Pisarki podejmują temat miłości niespełnionej, przynoszącej cierpienie. Brakuje opisów udanych związków, szczęśliwych relacji partnerskich. Ciekawy wyjątek stanowi tu *Europejka* Manuelei Gretkowskiej,

¹³ O. Tokarczuk, *Dom dzienny, dom nocny*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2005 s. 143-144.

¹⁴ R. Barthes, *Fragmenty dyskursu miłosnego*. Cyt. za: M. Janion, *Kobiety i duch inności*, Sic!, Warszawa 1996, s. 140.

będąca zapisem szczęśliwych chwil głównej bohaterki u boku kochającego mężczyzny, chociaż narzędzia, po które sięga autorka, by o tym związku opowiedzieć – estetyka kiczu, *campu* – dowodzą, jak trudno dziś mówić o miłości „poważnie”, bez strachu przed banalizacją uczucia. Do podobnych narzędzi Gretkowska sięgała również w swoich wcześniejszych utworach o miłości – *Kabarecie metafizycznym* (1994) czy *Namiętniku* (1999), gdzie bawiła się cierpieniem swoich bohaterów i bohaterek, deformowała, parodiowała ich uczucia, pokazywała, że wszystko jest cytatem, powtarzaniem istniejących schematów.

W ślady Gretkowskiej idą pisarki najmłodszego pokolenia: Agnieszka Drotkiewicz w *Paris London Dachau* (2004) oraz Marta Dzido w *Małżu* (2005). W książce Drotkiewicz o miłości mówi się w formie nieustannego cytowania ulubionych filmów, powieści, poradników, pism kobiecych, piosenek. Basia Niepołomska ma świadomość, że wszystko, co przeżywa, przeżyli przed nią inni, że jej uczucia są kopią innych uczuć, czy raczej kopią kopii. Tu nie ma „oryginału”. Rozpuścił się w filozoficznym dyskursie, z jednej strony, i popkulturze, z drugiej. Jednocześnie bohaterka nie poddaje się i snuje swój intymny, smutny monolog o miłości niespełnionej, odrzuconej, dla której tłem są sklepy z markowymi ubraniami, salony kosmetyczne, modne puby i kluby. Basia kocha za mocno w świecie, w którym dominuje szybki seks i jeszcze szybsze rozstanie. Wysadzenie Galerii Mokotów – współczesnej świątyni handlu – ma być sygnałem, że oto zbliża się kres komercjalizacji i konsumpcji – także uczuć.

Nieco inną historię o miłości, a właściwie o kilku miłościach, głównej bohaterki *Małża* opowiada Marta Dzido. Magda, która przechodzi w życiu trudny okres (nie może znaleźć pracy), rozstaje się z narzeczonym. Okazuje się bowiem, że dzieli ich wszystko: wychowanie, plany na przyszłość, stosunek do życia i oczekiwania wobec niego. Jednocześnie bohaterka wikła się w związek z żonatym kolegą, którego kocha, ale z którym nie może być. Magdzie stopniowo zaczyna przeszkadzać wszystko, z czym dotąd nie miała kłopotu: brutalny kapitalizm, nastawienie na konsumpcję, zanik wartości, miłość bez seksu i seks bez miłości. Wyłączona z rzeczywistości spotyka w końcu partnera swoich marzeń, z którym „nic już nie musi”, poza radością ze wspólnego, prostego życia. Bohaterowie planują zamach terrorystyczny, który – jak w wielu powieściach pisarzy młodego pokolenia – przerwie zakłęty krąg przemocy dotykającej wszystkich.

Warto na koniec przyrzeć się jeszcze jednej powieści, poruszającej problem miłości (auto)destrukcyjnej, unicestwiającej; nawiązującej w swym schemacie konstrukcyjnym do baśni Parraulta o Sinobrodym. W książce *Madame Sinobroda* (2005) Renata Bożek opowiada znaną baśń słowami jednej z żon Sinobrodego. W tej wielopoziomowej historii, której akcja rozgrywa się w czasach współczesnych, zamiast o mordzie na ciele dyskutuje się o mordzie na

duszy. *Madame Sinobroda* jest opowieścią o kobiecości, o autoagresji, o niszczącej sile pożądania, o nieświadomym powielaniu destrukcyjnych schematów. Ale jest to również historia wychodzenia z kryzysu, odbudowywania własnej tożsamości, konstruowania siebie na nowo. Bohaterka nie rezygnuje z miłości, ale daje sobie czas, by nauczyć się życia z samą sobą. To przejmująca opowieść o tym, jak trudno kochać mądrze. Emancypacyjny, rewolucyjny potencjał tej książki tkwi w rozwiązaniu historii Sinobrodej, której nikt nie przychodzi z pomocą – ratuje się sama¹⁵.

W sposób niezwykle poruszający o miłości piszą także pisarki uprawiające tzw. powieść lesbijską. Gatunek ten (wraz ze swą męską odmianą – powieścią gejowską) święci dziś w Polsce prawdziwy sukces: medialny, czytelniczy; znajduje się również w kręgu zainteresowania krytyków literackich (trafił na literackie „salony”). Jeszcze dziesięć lat temu były trudności ze znalezieniem miejsca na półkach polskich księgarń dla głośnej w owym czasie powieści Nicole Müller *Bo to jest w miłości najstraszniejsze* (1992, pol. 1996), a dziś, w związku ze stopniowym otwieraniem się na problemy osób homoseksualnych, a także z ożywieniem się samego dyskursu emancypacyjnego gejowsko-lesbijskiego, pojawia się popyt na rodzimą literaturę podejmującą temat miłości wśród osób tej samej płci, czy szerzej – motyw *coming outu*.

Do najżywiej dyskutowanych polskich powieści lesbijskich należą w ostatnim czasie: *Mój świat jest kobietą. Dziennik lesbijki* (2004) Magdaleny Okoniewskiej, opowiadania Ewy Schilling z tomu *Lustro* (1997) oraz jej ostatnia książka *Głupiec* (2005). Dużym zainteresowaniem cieszą się w Polsce również powieści brytyjskiej pisarki Jeanette Winterson (na uwagę zasługuje zwłaszcza *Zapisane na ciele* (1992, pol. 2000): historia miłości i śmierci opowiedziana przez osobę o nieokreślonej płci w wersji anglojęzycznej, a żeńskiej – na wyraźną prośbę autorki – w języku polskim), a także książki, w których tłem dla miłości między kobietami są wydarzenia historyczne. Mistrzynią lesbijskiej powieści wiktoriańskiej jest Sarah Waters, autorka *Złodziejki* (2003, pol. 2004), *Niebanalnej więzi* (1999, pol. 2004) oraz *Muskając aksamit* (1998, pol. 2005). Waters zdobywa czytelników i czytelniczki połączeniem niezwyklej przygód, wątków kryminalnych i subtelnej erotyki. Bohaterki jej powieści poznają prawdę o sobie, odkrywają własną tożsamość, a walcząc o miłość, uczą się jednocześnie, jak być silnymi, pewnymi siebie kobietami.

¹⁵ Warto przypomnieć, że feministycznej dekonstrukcji baśni Perraulta jako pierwsza dokonała Angela Carter, brytyjska pisarka, która w swym opowiadaniu *Krwawa komnata* (1979) oddała głos ostatniej zone Sinobrodego, ocalonej w tej wersji przez matkę. Por. A. Carter, *Czarna Wenus*, przeł. A. Ambros, Czytelnik, Warszawa 2000.

Na osobne omówienie zasługują powieści popularne łączące elementy literatury obyczajowej, psychologicznej i romansu spod znaku Harlequina. Cieszące się dużym uznaniem wśród czytelniczek i świętujące prawdziwy sukces komercyjny książki Katarzyny Grocholi (m.in. *Nigdy w życiu* (2001), *Serce na temblaku* (2002), *Ja wam pokażę* (2004)), Izabeli Sowy (*Smak świeżych malin* (2002), *Herbatniki z jagodami* (2003)) czy Moniki Szwai (*Zapiski stanu poważnego* (2004), *Artystka wędrowna* (2005)) to polskie odmiany angielskiego bestsellera – *Dziennika Bridget Jones* (1996, pol. 1998) Helen Fielding. Bohaterkami tych powieści są samotne trzydziestolatki (czterdziestolatki u Grocholi), które zmagają się z życiem i mężczyznami, by ostatecznie znaleźć swojego rycerza w lśniącej zbroi. Wiele z tych książek (na wzór *Dziennika Bridget Jones*) ma formę dziennika, w którym relacje z codziennego życia przeplatają się z marzeniami o prawdziwej miłości. Dużo tu sentymentu, ale i humoru, który ma być bronią przeciwko szarej, często brutalnej codzienności. Bohaterki próbują udowodnić, że życie w pojedynkę jest możliwe, a nawet fascynujące, jednak ostatecznie zawsze kończą u boku przystojnego, opiekuńczego, jedyne go w swoim rodzaju księcia.

Popularne powieści dla kobiet nie cieszą się zainteresowaniem (nie mówiąc o uznaniu) krytyków, ale za to olbrzymią popularnością wśród czytelniczek. Ukazują się w odrębnych seriach (tzw. owocowych w przypadku książek Sowy czy w serii „Żaby i anioły” u Grocholi), często jako dodatek do pism kobiecych. Zdobywają swój *target* nie tylko dzięki fabule i wykreowanym na użytek masowego odbiorcy bohaterkom, ale także dzięki przystępnej cenie.

Mimo że w opinii czytelniczek tzw. babska proza jest emancypacyjna, terapeutyczna (pozwala uwierzyć we własne siły, podnieść się po nieudanym związku, zainwestować w życie), zdaniem feministek jest to produkt *backlashu*, a więc „kontruderzenia” konserwatywnych sił politycznych, ekonomicznych i społecznych. Według Kazimierzy Szczuki, książki Grocholi (ale też innych popularnych autorek) to „produkt krajowy babbo”: „krajowe połączenie radykalnego feminizmu drugiej fali z romansem Harlequina”¹⁶. Zdaniem badaczki, polskim „dziennikiem Bridget Jones” sporo brakuje do oryginału: przede wszystkim wiedzy i świadomości ich autorek. O ile bowiem Fielding sięga w swej powieści do najlepszych wzorców – Jane Austin, Jeanette Winterson oraz Susan Faludi, autorki słynnego *Backlashu* (1991) – o tyle polskie pisarki unikają „intelektualizmu”, odwołują się do prostych i czytelnych schematów, do osobistych doświadczeń i „mądrości ludowej”. Feminizm ustępuje tu miejsca „babskiej mitologii”, która wprawdzie pomaga, ale tylko na chwilę.

¹⁶ K. Szczuka, *Produkt krajowy babbo. O książce „Nigdy w życiu” Katarzyny Grocholi*. „Res Publica Nowa” 2001, nr 11

Pokolenie „bez właściwości”, czyli czego mi brakuje w polskiej prozie kobiecej?

W polskiej współczesnej prozie kobiecej – tej uprawianej przez pisarki urodzone w latach 60., 70. i 80. – niewiele miejsca poświęca się historii, zmieniającym się realiom w kraju, polityce, kwestiom kształtowania tożsamości. Przemysław Czapliński zauważa, że jest to cecha najnowszej literatury polskiej w ogóle, niezależnie od tego, czy tworzą ją kobiety, czy mężczyźni. Czapliński mówi o „pokoleniu bez Historii, które musi swą przeszłość odnaleźć albo wykreować”¹⁷.

Zmęczenie zawirowaniami Historii, uwikłaniem w politykę, polskokatolicką tożsamością skutkuje dziś odcięciem od tych tematów, emigracją rzeczywistą lub wewnętrzną. Akcja współczesnych powieści kobiecych rozgrywa się często poza granicami Polski (w Paryżu, jak w *My dzies' emigranty* (1991) Gretkowskiej czy w Tybecie, jak w opowiadaniach Nataszy Goerke) lub w miejscach odrealnionych, mitycznych, wykreowanych dla potrzeb jednego tekstu – jak w *Prawieku* Tokarczuk. Powrót do rzeczywistości PRL-u obserwujemy w nielicznych powieściach, np. w *Absolutnej amnezji* Filipiak czy w *Dziewczętach z Portofino* Plebanek, gdzie codzienność Polski komunistycznej, a później po transformacji, ma duży wpływ na kształtującą się tożsamość głównych bohaterek.

W powieści Marty Dzido *Małż* oraz w *Paris London Dachau* Agnieszki Drotkiewicz rzeczywistość państwa kapitalistycznego, którego uosobieniem jest wszechobecna konsumpcja i reklama, rodzi bunt i potrzebę zmian. Bohaterki wychowane w tej rzeczywistości dostrzegają jej paradoksy, ale jedynym możliwym rozwiązaniem jest dla nich ucieczka w głąb siebie bądź całkowita destrukcja świata, w którym żyją i na który się nie zgadzają (stąd obraz wysadzenia w powietrze Galerii Mokotów w książce Drotkiewicz i wizje zamachu terrorystycznego w powieści Dzido).

Tożsamość bohaterek polskiej prozy kobiecej kształtuje się w relacjach prywatnych: rodzinnych (z matką, ojcem, rodzeństwem) i partnerskich (w związkach z kobietami i mężczyznami), bardziej niż w relacji z – szeroko rozumianym – światem zewnętrznym, sferą publiczną. Pisarki rezygnują z tzw. problematyki tożsamościowej: narodowej, etnicznej, religijnej (choć jest, oczywiście, cała grupa pisarek „specjalizujących się” w tematyce „tożsamości pogranicznej”, jak Hanna Krall (relacje polsko-niemiecko-żydowskie) czy Roma Ligocka (Żydzi, Holocaust)). Zamiast o otaczającej rzeczywistości wolą mówić o magicznym, bezpiecznym świecie dzieciństwa, a w miejsce realistycznego opisu wybierają mit, baśń, poetykę snu.

¹⁷ P. Czapliński, *Nowa proza: rytuały inicjacji*. „Kresy” 1996, nr 1, s. 147.

Nie jest to zarzut pod adresem polskich pisarek, ale ogólna refleksja, która nasuwa mi się po (komparatystycznej) lekturze rodzimych i światowych powieści kobiecych. Na Zachodzie, ale i na Wschodzie kwestia tożsamości, przynależności do jednej kultury (a częściej nawet do wielu różnych kultur), poszukiwanie korzeni, pamięć o ziemi i tradycji przodków to dziś bardzo częste tematy kobiecej (i nie tylko) prozy. Baumanowskie turystki, rzucane z miejsca na miejsce, szukają przestrzeni dla siebie. Próbując poznać prawdę o sobie, odkrywają, że rzeczywistość jest wielowymiarowa i skomplikowana – zwłaszcza w zderzeniu z opowieściami przodków o świecie, który przeminął.

Sz szczególnie głośne powieści ostatniego czasu, które dotyczą problemów tożsamości, to książki Dubravki Ugrešić (na uwagę zasługuje zwłaszcza *Amerykański fikcjonarz* (1991, pol. 2001)), Zadie Smith *Białe zęby* (2000, pol. 2002), Eriki Jong czy Amy Tan. Także Elfriede Jelinek, opowiadająca o różnych formach wykluczenia, marginalizacji, o bolesnym akcie narodzin tożsamości, należy do grona najbardziej inspirujących i niepokojących pisarek naszych czasów. Przyznanie Jelinek Nagrody Nobla w 2004 roku jest dużym sukcesem prozy kobiecej na świecie.

Czekając na Nobla dla rodzimej literatury kobiecej, czekam jednocześnie na nowy polski głos, głos pokolenia nowych możliwości i „właściwości”.

BIBLIOGRAFIA

1. FEMINIZM inaczej, monograficzny numer // *Opcje*. – 2003, nr 3
2. FEMINIZM po polsku, monograficzny numer // *Teksty Drugie*. – 1995, nr 5/6
3. GENDER dla średniozaawansowanych : wykłady szczecińskie / Inga Iwasiów. – Warszawa : „W.A.B.”, 2004. – 261 s. – (Z Wagą)
4. KILKA uwag na temat powieści kobiecej / Ewa Kraskowska // *W: Ciało i tekst : feminizm w literaturoznawstwie – antologia szkiców. T. 2 / pod red. Anny Nasiłowskiej; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : IBL Wydaw., 2001. – 290 s. – (Biblioteka „Tekstów Drugich”; t. 1)*
5. KOBIECIA i stereotypy : obraz kobiety w prozie polskiej po roku 1989 / Kamila Budrowska. – Białystok : „Trans Humana”, 2000. – 192 s.
6. KOBIECIY i duch inności / Maria Janion. – Warszawa : „Sic!” , 1996. – 349 s. : Fragmenty dyskursu miłosnego

7. KOBIECY i duch inności / Maria Janion. – Warszawa : „Sic!”, 1996. – 349 s. : Ifigenia w Polsce
8. „KOMŻA i majtki” czyli prowokacja tradycji w polskiej literaturze współczesnej / Anna Małgorzata Packalén // *Teksty Drugie*. – 2004, nr 6
9. LITERATURA lesbijska, w części numeru // *Ha!art*. – 2003, nr 1
10. LITERATURA polska 1976-1998 : przewodnik po prozie i poezji / Przemysław Czapliński, Piotr Śliwiński. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2000. – 428 s. : mapa
11. NOWA proza: rytuały inicjacji / Przemysław Czapliński // *Kresy*. – 1996, nr 1, s. 145-156
12. O CZYM piszą kobiety? / Bożena Umińska // *Ex Libris*. – 1992, nr 26
13. NIEWYRAŻALNOŚCI doświadczenia dzieciństwa w młodej prozie / Bogumiła Kaniewska // W: *Literatura wobec niewyraźnego* / pod red. Włodzimierza Boleckiego i Erazma Kuźmy; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : IBL PAN, [1998], – 366 s. – (Z *Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej*; t. 79)
14. OBCOŚĆ kultury, znajoma bliskość innych. Wątki lesbijskie we współczesnej literaturze polskiej / Inga Iwasiów // W: *Ciało, pleć, literatura : prace ofiarowane Germanowi Ritzowi w pięćdziesiątą rocznicę urodzin* / [red. Magdalena Hornung, Marcin Jędrzejczak, Tadeusz Korsak. – Warszawa : „Wiedza Powszechna”, 2001. – 727 s. : il.
15. PARNAS bis : słownik literatury polskiej urodzonej po 1960 roku / oprac. Paweł Dunin-Wąsowicz i Krzysztof Varga. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 1995. – 102 s.
16. PISARKI polskie – od średniowiecza do współczesności : przewodnik / Grażyna Borkowska, Małgorzata Czermińska, Ursula Philips. – Gdańsk : Słowo/Obraz Terytoria, 2000. – 216 s.
17. POSTMODERNISTYCZNE strategie młodej prozy polskiej / G. Krajewski // W: *Postmodernizm po polsku?* / pod red. Agnieszki Izdebskiej i Danuty Szajnert. – Łódź : Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 1998. – 224 s.
18. POWIEŚĆ czy tekst »meta«? / Bogumiła Kaniewska // W: *Postmodernizm po polsku?* / pod red. Agnieszki Izdebskiej i Danuty Szajnert. – Łódź : Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 1998. – 224 s.
19. PROZA pamięci i wyobraźni / Anna Sobolewska // W: *Sporne sprawy polskiej literatury współczesnej* / pod red. Aliny Brodzkiej i Lidii Burskiej; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : IBL Wydaw., 1998. – 485 s.
20. „PROZA środka” lat dziewięćdziesiątych, czyli stereotyp literatury nowoczesnej / Krzysztof Uniłowski // W: *Stereotypy w literaturze : (i tuż obok)* / pod red. Włodzimierza Boleckiego i Grzegorza Gazdy; Instytut Badań

- Literackich Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : IBL PAN. Wydaw., 2003. – 351 s. – (Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej; t. 84)
21. SIOSTRY – szkic o prozie (młodej) kobiet / Inga Iwasiów // *Teksty Drugie*. – 1996, nr 5, s. 84-100
 22. ŚLADY przełomu : o prozie polskiej 1976-1996 / Przemysław Czaplński. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1997. – 265 s. – (Obrazy Współczesności)
 23. ŚMIECH feministek, monograficzny numer // *Teksty Drugie*. – 1993, nr 4/5/6
 24. TEKST powieściowy jako zapis autentycznego przeżycia i czasu w utworach Izabeli Filipiak, Manueli Gretkowskiej oraz Olgi Tokarczuk / U. Chowaniec // W: *Literatura polska 1990-2000, T. 2* / pod red. Tomasz Ciesłaka i Krystyny Pietrych. – Kraków : „Zielona Sowa”, 2002. – 457 s.
 25. W POSZUKIWANIU »kobiecego świata« / U. Chowaniec // W: *Światy nowej prozy* / pod red. Stanisława Jaworskiego. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2001. – 175 s. : il.
 26. W ŚWIETLE pokwitających dziewcząt / Ewa Kraskowska // *Arkusze*. – 1996, nr 4
 27. ZESKROBAĆ starą zaprawę z pomnika polskiej literatury (O »młodej« prozie kobiecej) / Grażyna Borkowska // W: *Sporne sprawy polskiej literatury współczesnej* / pod red. Aliny Brodzkiej i Lidii Burskiej; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : IBL Wydaw., 1998. – 485 s.

Andrzej Dudziak
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

POEZJA POLSKA PO 1989 ROKU
– OPRACOWANIA I TWÓRCZOŚĆ

Trudno przecenić dokonania współczesnych polskich poetów. Powszechnie znana jest twórczość Czesława Miłosza i Wisławy Szymborskiej, Zbigniewa Herberta, Tadeusza Różewicza czy księdza Jana Twardowskiego.

W „kraju poetów” jak żartobliwie nazywana jest Polska, tworzy także wielu młodych liryków, których twórczość powstawała po przelomowym 1989 roku. To pokolenie kształtowała już inna rzeczywistość, odmienna od czasów PRL-u. Na ich życie olbrzymi wpływ wywarły popkultura, internet, telefon komórkowy, MTV czy clubbing oraz konieczność zmagania się z wszelkimi konsekwencjami gospodarki rynkowej. Najczęściej nazywano ich „pokoleniem 70”. Nie tworzyli zwartej grupy, lecz weszli do literatury jako szereg indywidualności. Dla opisu ich twórczości stosowany jest m.in. klucz geograficzny. Wymienia się tutaj jako ośrodki Warszawę, Śląsk, Poznań, Kraków. Znany jest podział na klasyków i barbarzyńców, czy poetów życia, kultury, języka i wiary.

Młodzi twórcy skupiali się wokół czasopism. Szczególną rolę w życiu literackim odegrał „bruLion”. Inne ważne tytuły to „Czas Kultury” i „Nowy Nurt” (Poznań); „Kratki” (Białystok); „Opcja” i „Fa-art” (Śląsk); „Kresy” (Lublin); „Faza” (Rzeszów); „Kwartalnik Artystyczny” (Bydgoszcz). Publikowali m.in. w nowych ośrodkach wydawniczych takich jak Instytut Wydawniczy „Świadectwo”, wydawnictwo „Przedświt” czy legnickie Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych Legnica zyskała miano „stolicy polskiej poezji”. Tam powstały czasopismo „Dziennik Portowy” i wydawnictwo „Biuro Literackie”, kierowane przez Andrzeja Bursztę, oraz liczne inicjatywy popularyzujące poezję.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Poezji prezentujemy zestawienie bibliograficzne o poezji polskiej powstałej po 1989 roku. Całość materiału podzielono na trzy części. Pierwsza z nich gromadzi kalendaria i słowniki. Część druga to opracowania, omówienia i krytyka literacka. Na część trzecią składają się antologie poezji oraz tomiki poszczególnych autorów. Dwie pierwsze części zawierają wybór pozycji zwartych (od 1990 roku) i artykułów (w większości opublikowanych po 1999 roku).

I. Kalendaria, słowniki

1. KALENDARIUM życia literackiego 1976-2000 : wydarzenia, dyskusje, bilanse / Przemysław Czapliński [i in.]; red. prowadzący Maria Rola]. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2003. – XII, 629 s.
2. LEKSYKON polskich pisarzy współczesnych / Piotr Kuncewicz. T. 1, A-M; T. 2, N-Ż. – Warszawa : „Graf-Punkt”, [1997]. – 2 t.: (615; 511 s.)
3. PARNAS bis : słownik literatury polskiej urodzonej po 1960 roku / [oprac. przez Krzysztofa Vargę i Pawła Dunin-Wąsowicza]. – Wyd. 3 i ostatnie // zaktualiz. Paweł Dunin-Wąsowicz. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 1998. – 239 s. : fot.

4. POECI pańskiej winnicy : słownik osób duchownych piszących wiersze / Zdzisław Tadeusz Łączkowski. – Warszawa : Staromiejski Dom Kultury, 2004. – 90 s.
5. POLSKA poetów : almanach adresowy / oprac. red. Anna Karecka, Andrzej Szczepański. – [Tuchów] : „Liberum Arbitrium”, 1993. – 132 s.
6. SŁOWNIK poetów polskich / Dariusz Kulesza [i in.]; pod red. nauk. Jolanty Sztachelskiej. – Białystok : „Łuk”, 1997. – 295 s.

II. Opracowania , krytyka

a. Pozycje zwarte

1. A MURY runęły : książka o nowej literaturze / Mieczysław Orski. – Wrocław : Wydaw. Waław Bągiński, 1995. – 145 s.
2. AUTOKREACJE i mitologie : (zwięzły opis spraw literatury lat 90.) / Mieczysław Orski. – Wrocław : „Okis”, 1997. – 62 s. – (Biblioteka Wrocławskiego Oddziału Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. Seria 5; 4)
3. BEZ namaszczenia : książki i literatura polska / Marek Adamiec. – Lublin : Stowarzyszenie Literackie „Kresy”, 1995. – 202 s. – (Biblioteka „Kresów”; t. 8. Seria Krytyki)
4. CHWILOWE zawieszenie broni : o twórczości tzw. pokolenia „bruLionu” : (1986-1996) : [pierwsza monografia literatury 30-latków] / Jarosław Klejnocki, Jerzy Sosnowski. – Warszawa : „Sic!”, 1996. – 190 s. – (Stanowska, Interpretacje; t.5)
5. DEBIUTY i powroty : czytanie w czas przełomu / Dariusz Pawelec. – Katowice : Para, 1998. – 206 s.
6. DIALOG w środku Europy: rok 2002 : materiały III Międzynarodowej Konferencji Krytyków i Poetów zorganizowanej przez Miejski Ośrodek Kultury oraz Stowarzyszenie Pisarzy Polskich Oddział w Katowicach, Czerwionka-Leszczyny, 13-14 września 2002. – Czerwionka-Leszczyny : Miejski Ośrodek Kultury, 2003. – 79 s.
7. DRUGA strona : notatki o poezji współczesnej / Marian Stala. – Kraków : „Znak”, 1997. – 287 s.
8. FRASZKI (i nie tylko) biesiadników : Biesiada Poetów u Pana Andrzeja, 21 stycznia 2000 roku w Żarach : w gościnie u Pana Andrzeja Wojtaszka w Restauracji „Hayduk” / [wybór i oprac. Janina Elżbieta Lorenc]. – Żary : „eMBePe” Miejska Biblioteka Publiczna, 2000. – 16 s.
9. „JESIEN już Panie a ja nie mam domu” : Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki i krytycy / pod red. Grzegorza Jankowicza. – Kraków : Stowarzyszenie na Rzecz Kultury Krakowa „Krakowska Alternatywa”, 2001. – 84 s. – (Portrety Obowiązkowe Ha!art; t. 1)

10. LINGWIŚCI i inni : przewodnik po interpretacjach wierszy współczesnych / Dariusz Pawelec. – Katowice : Wydaw. UŚ, 1994. – 146 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 1474)
11. LITERATURA polska 1976-1998 : przewodnik po prozie i poezji / Przemysław Czaplinski, Piotr Śliwiński. – Wyd. 3. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2002. – 428 s. : mapa
12. LITERATURA polska w latach 1986-1995 / Stanisław Burkot. – Wyd. nowe, rozsz. – Kraków : Wydaw. Edukacyjne, 1997. – 152 s.
13. LIRYKA polska XX wieku : analizy i interpretacje. Seria 2 / pod red. Włodzimierza Wójcika; przy współud. Danuty Opackiej-Walasek. – Katowice : Wydaw. UŚ, 2000. – 209 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 1836)
14. LIRYKA polska : interpretacje / pod red. Jana Prokopa i Janusza Sławińskiego. – Gdańsk : „Słowo/Obraz Terytoria”, 2001. – 608 s.
15. MAGIA poezji : (o poetach polskich XX wieku) / Jerzy Kwiatkowski; wybór Maria Podraza-Kwiatkowska i Anna Łebkowska; post. Marian Stala. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1997. – 436 s.
16. MIĘDZYEPOKA : szkice o poezji i krytyce / Julian Kornhauser. – Kraków : Wydaw. Baran i Suszczyński, 1995. – 222 s.
17. NASI klasycyści, nasi barbarzyńcy : szkice o nowej poezji / Karol Maliszewski. – Bydgoszcz : „Świadectwo”, 1999. – 174 s.
18. NIEBAWEM spadnie błoto czyli Kilka uwag o literaturze nieprzyjemnej / Rafał Grupiński, Izolda Kiec. – Poznań : „Obserwator”, 1997. – 166 s. – (Biblioteka „Czasu Kultury”; t. 20)
19. NIEPODLEGŁOŚĆ głosu : szkice o poezji polskiej po 1968 roku / Jacek Gutorow. – Kraków : „Znak”, 2003. – 255 s.
20. NOWA poezja polska 1989-1999 : rozważania i uwagi / Karol Maliszewski. – Wrocław : „Atut”, 2005. – 137 s.
21. NOWE oblicza poezji polskiej / Janusz Koryl. – Rzeszów : Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, 1996. – 106 s. : rys.
22. NOWORUDZKI Klub Literacki Ogma – Grupa Poeci '97 / [red. David Magen]. – Nowa Ruda : „Cermait-Grianainech”, 1999. – 63 s.
23. OKO smoka : literatura tzw. pokolenia "brulionu" wobec rzeczywistości III RP / Paweł Dunin-Wąsowicz. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 2005. – 119 s.
24. PAMIĘĆ, biografia, słowo : szkice o poetach dwóch generacji / Marian Kisiel. – Katowice : „Gnome”, 2000. – 121 s. – (Obrazy Literatury XX Wieku; t. 4)
25. PO STYKACH / Piotr Sommer. – Gdańsk : „Słowo/Obraz Terytoria”, 2005. – 376 s. – (Próby)

26. POEZJA polska po 1968 roku / Anna Legeżyńska, Piotr Śliwiński. – Warszawa ; Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2000. – 205 s.
27. POEZJA polska XX wieku wobec tradycji / Jolanta Dudek. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2002. – 145 s.
28. POEZJA polska : interpretacje / pod red. Krystyny Heskiej-Kwaśniewicz i Bogdana Zelera. – Katowice : „Książnica”, 2000. – 502 s. – (Analizy Literackie)
29. POEZJA współczesna w szkole : interpretacje / pod red. Aliny Kowalczykowej. – Warszawa : „Stentor”, 1998. – 170 s. – (Szkolna Biblioteka Humanisty)
30. POLSKA poezja współczesna po 1956 / Marek Karwala. – Kraków : „Znak”, 1998. – 76 s. – („Znak” Dla Szkoły), (Interpretacje)
31. POZORNIE tak bardzo podzieleni : (nie tylko o młodej poezji) / Rafał Rżany. – Rzeszów : „Fraza”, 1998. – 68 s. – (Biblioteka „Frazy”. Krytyka; t. 1)
32. PROROCY i sztukmistrze : eseje o poezji polskiej XX wieku / Jerzy Poradecki. – Warszawa; Łódź : Wydaw. Naukowe PWN, 1999. – 262 s.
33. PRZYGODA z książką : wybór szkiców i recenzji o poezji i prozie / Bonifacy Miązek. – Wrocław : „Atut” – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, 2004. – 253 s. – (Orbis Linguarum; t. 29)
34. PRZYGODY z wolnością : uwagi o poezji współczesnej / Piotr Śliwiński. – Kraków : „Znak”, 2002. – 273 s.
35. REQUIEM dla pokolenia / Marcin Hałaś. – Katowice : Górnśląskie Towarzystwo Literackie, 2000. – 112 s.
36. SMAK detalu i inne ogólniki / Piotr Sommer. – Lublin : Stowarzyszenie Literackie „Kresy”, 1995. – 147 s. – (Biblioteka „Kresów”; t. 9. Seria Krytyki)
37. SMAKI słowa : szkice o poezji / Janusz Drzewucki. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1999. – 289 s.
38. ŚWIADECTWA, znaki : głosy o poezji najnowszej / Marian Kisiel. – Katowice : „Śląsk”, 1998. – 240 s.
39. ŚWIETOPEŁNA trześć dziwosłów : interpretacje wierszy i szkice o współczesnej poezji polskiej / Romuald Cudak. – Katowice : „Śląsk”, 1999. – 233 s.
40. TEKSTYLIA : o „rocznikach siedemdziesiątych” / [wybór i oprac.] Piotr Marecki, Igor Stokfiszewski, Michał Witkowski. – Kraków : Krakowska Alternatywa : „Rabid”, 2002. – 671 s. : il.
41. WERSET : almanach literacki / kol. red. Barbara Gruszka-Zych [i in.]; współpr. Tadeusz Czakański [i in.]; il. Józef Kłyk. – Katowice : WSSD

[Wyższe Śląskie Seminarium Duchowne] Białystok : BOK [Białostocki Ośrodek Kultury], 1997. – 138 s. : il.

42. WROCŁAWSKIE debiuty poetyckie lat 90-tych / Mirosław Olędzki. – Wrocław : Klub Muzyki i Literatury, 2000. – 82 s.
43. WYZWANIE : (o poezji z przypisami i bez) / Leszek Szaruga. – Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 2004. – 344 s.
44. Z POCZEKALNI na Parnas / Andrzej Tchórzewski. – Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2004. – 252 s.
45. ZAMKNIĘTY rozdział : szkice o polskiej poezji współczesnej / Stanisław Stabro. – Warszawa : „Tikkun” : we współpr. z „Open”, 1994. – 194 s.
46. ZWIERZĘ na J : szkice o wierszach i ludziach / Karol Maliszewski. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 2001. – 310 s.

b. Artykuły

1. ANKIETA „Studium” / Tomasz Cieślak, Maria Cyranowicz, Cezary K[onrad] Kęder, Dariusz Kielczewski, Piotr Wiktor Lorkowski, Karol Maliszewski, Grzegorz Olszański, Joanna Orska, Wojciech Rusinek, Piotr Śliwiński, Radosław Wiśniewski // S t u d i u m . – 2002, nr 5, s. 117-161
Młoda poezja a krytyka literacka.
2. ANTOLOGIE zamiast pokoleń / Marcin Hamkało // O d r a . – 2001, nr 1, s. 70-75
Poezja lat 90-tych.
3. AUTOLAUDACJA ze zgrzytem / Piotr Kajewski // O d r a . – 2004, nr 9, s. 101-102
Wokół poezji współczesnej.
4. BŁOTO w mieście przemysłowym : (o poezji prawie dojrzałej) / Igor Stokfiszewski // S t u d i u m . – 1999/2000, nr 6/1, s. 151-154
5. BYĆ albo nie być albo pisać wiersze / Maria Cyranowicz // P r z . H u m . – 1997, nr 1, s. 121-137
Młodzi poeci z grupy skupionej wokół „Brulionu”.
6. CHŁOPCY z ferajny / Wojciech Wencel // N o w e P a ń s t . – 2002, nr 5, s. 51-53
Poeci „Brulionu”.
7. CIEMNI w pełni : dlaczego nie zostaną poetą / Zdzisław Pietrasik // P o l i t y k a . – 2002, nr 18, s. 44-46
8. „COŚ się skończyło...” czyli w kręgu zakłęb krakowskich / Karol Maliszewski // S t u d i u m . – 2001, nr 1, s. 148-156
Poezja lat 90-tych.
9. COŚ się skończyło, nic się nie chce zacząć : z przegrod poezji w latach 90. / Marian Stala // T y g . P o w s z . – 2000, nr 2, s. 1, 14

10. CZARNOWIDZTWO młodych poetów – maniera czy coś więcej? / Radosław Wiśniewski // *P o e z . D z i s .* – 2000, nr 7/8, s. 86-92
11. DAJ mi tam, gdzie mogę dobiec / Jacek Podsiadło. – (Literatura lat 90.: „... nic się nie chce zacząć”) // *T y g . P o w s z .* – 2000, nr 24, s. 9
12. DWADZIEŚCIA lat później / Bożena Budzińska // *A k a n t .* – 2002, nr 1, s. 27
Twórczość poetycka Piotra Cieleśza, Lechosława Kaczmarka i Dariusza Lebiody.
13. DZIAŁO! Zrobić działo! / Anna Piwkowska // *M a g . L i t .* – 2000, nr 11, s. 28
Prezentacja poetów drukowanych w „Magazynie Literackim”.
14. DZIENNIK poetycki / Julian Kornhauser. – Cz. 1-2 // *K w a r t . A r t y s t .* – 2001, nr 1, s. 125-132; nr 2, s. 106-116
15. FRATERNIZACJA zamiast idei : 7 grzechów poezji współczesnej / Stanisław Dłuski // *M a g . L i t .* – 1999, nr 10, s. 18-20
16. GENERACJA NIC / Anna Szymczak // *P r z e g l ą d .* – 2003, nr 51, s. 40-42
17. GORZEJ czy normalnie? / Piotr Śliwiński // *K r e s y .* – 1999, nr 4, s. 94-100
Poezja lat 90-tych.
18. INDEKS wierszy niemiłosnych wg Wojciecha Wencla / Jacek Podsiadło. – (Wyprzedaż pamiątek) // *R e s P u b . N o w a .* – 2002, nr 4, s. 87-88
Współczesna poezja miłosna.
19. JAKA jesteś współczesna poezjo? : dyskusja / Stanisław Stanik [i in.] // *A k a n t .* – 2001, nr 1, s. 14-17
Początek dyskusji o poezji po 1999 roku. Ostatnio odnotowane wypowiedzi – *A k a n t .* – 2004, nr 12, s. 22
20. JESZCZE o polemikach. Już tylko wspomnienie / Karol Maliszewski // *P o l o n i s t y k a .* – 2001, nr 4, s. 228-230
Dyskusje o młodej poezji w latach 90-tych.
21. JĘZYKI obce najmłodszej poezji / Jerzy Franczak // *T o p o s .* – 2002, nr 3, s. 111-112
22. KARUZELE / Igor Stokfiszewski // *T o p o s .* – 2003, nr 1/3, s. 35-40
Poezja polska po 1989 roku.
23. KLASYCYZM końca wieku / Marian Kisiel // *Ś l ą s k .* – 1997, nr 4, s. 58
24. KOBIETO! Puchu marny!... : między słowem a życiem / Adriana Szymańska // *A r k u s z .* – 2002, nr 2, s. 14
Współczesne poetki.

25. KRYTYK i Amory / Jarosław Klejnocki // *Studium*. – 2002, nr 2, s. 47-49
Twórczość młodych poetów.
26. KRYTYK na pustyni / Karol Maliszewski // *Odra*. – 1999, nr 2, s. 60-64
27. LIST do bohatera zbiorowego młodej krytyki, w którym zauważony zostaje pogrom Ordy nad Odrą i wysnuty zostaje postulat, jakiego nikt się nie spodziewał na początku / Radosław Wiśniewski // *Studium*. – 2003, nr 5/6, s. 106-114
28. MAMUTY i sztubaki / Agnieszka Zwiefka // *Wprost*. – 2000, nr 17, s. 110-111
Poeci młodego pokolenia.
29. MĘTNY układ? / Jarosław Klejnocki // *Odra*. – 1999, nr 2, s. 55-59
Recepcja nowej poezji.
30. MIĘDZY wierszami / Leszek Szaruga. – Cz. 1-2 // *Kultura*. – 2000, nr 4, s. 135-139; nr 7/8, s. 170-175
Omówienie twórczości poetyckiej ostatnich lat.
31. MITY w najnowszej poezji polskiej [ref.] / Paweł Tański // *PAL Prz. Artyst. - Lit.* – 2000, nr 7/8, s. 187-192
32. MŁODEJ poezji lat dziewięćdziesiątych liryki zaangażowane / Magdalena Rabizo-Birek // *Teksty Drugie*. – 2004, nr 3, s. 59-78
Referat z sesji „Literatura polska ostatniej dekady”.
33. MŁODOLITERACKIE gry i zabawy / Leszek Szaruga // *Topos*. – 2003, nr 1/3, s. 49-59
34. MŁODZI w mieście / Iwona Łazicka-Pawlak // *Borussia*. – 2004, nr 35, s. 24-30
35. MNIEJ oświetlona strona Parnasu / Radosław Wiśniewski // *Akant*. – 2002, nr 11, s. 37-38
Popularyzacja twórczości mniej znanych poetów.
36. MNIEJ oświetlona strona Parnasu / Anna Błachucka, Kazimierz Kozłowski, Edmund Pietryk // *Akant*. – 2004, nr 4, s. 40
Popularyzacja twórczości mniej znanych poetów.
37. NIECH szczyzną pokolenia / Piotr Kępiński // *Topos*. – 2003, nr 1/3, s. 61-63
38. NA CO komu Mickiewicz? / Piotr Śliwiński // *Res Pub. Nowa*. – 1998, nr 7/8, s. 81-87
Młodzi poeci lat 90-tych.
39. NASTĘPCY i następstwa (kolejna hipoteza pokoleniowa) / Karol Maliszewski // *Kresy*. – 1997, nr 2, s. 90-95
Młodzi poeci.

40. NEOKLASYCY i postmodernizm : bliżej, niż się zdaje? / Dariusz Kielczewski // *Pracownia*. – 2002, nr 2/3, s. 150-151
41. NIE NAGRYWAMY, nie wiemy co gramy / Igor Stokfiszewski // *Studium*. – 2002, nr 1, s. 178-181
Młoda poezja współczesna.
42. NOWA Polska, stare idee / Wojciech Wencel // *Arca*. – 2002, nr 1, s. 81-95
Poezja lat 90-tych.
43. NOWE i nienowe / Zbigniew Chojnowski // *Borussia*. – 1999, nr 18/19, s. 179-181
Poezja lat 90-tych.
44. NOWY katastrofizm czy nowy estetyzm? : kilka uwag o współczesnej poezji polskiej / Adriana Szymańska // *Prz. Powsz.* – 2004, nr 12, s. 521-537
45. NURTY i zalety poezji – dziś i jutro / Jan Zdzisław Brudnicki // *Poez. Dzisiaj*. – 2004, nr 35/36, s. 228-234
46. O ISTOCIE i istotnych cechach poezji / Stefan Sawicki // *Ethos*. – 2000, nr 4, s. 36-41
47. O POEZJI niezrozumiałej / Jacek Gutorow. – (Literatura lat 90.: „...nie się nie chce zacząć”) // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 35, s. 12
48. O WIRTUALNYM pokoleniu i prawdziwych poetach / Szymon Babuchowski // *Topos*. – 2003, nr 1/3, s. 43-48
49. OBSESJE młodej liryki / Marian Kisiel // *Śląsk*. – 1996, nr 2, s. 57
50. OD „BORUSSII” do „Portretu” : olszyńska zmiana warty / Karol Maliszewski // *Borussia*. – 2004, nr 35, s. 11-20
51. PAWEŁ Dunin-Wąsowicz pisze list do Tadeusza Dąbrowskiego i wysyła go pocztą elektroniczną // *Topos*. – 2003, nr 1/3, s. 41-42
O „młodej” poezji.
52. PET (pokolenie ery transformacji) między filozofią a rozrywką [ref.] / Edward Balcerzan // *Arkusze*. – 2001, nr 12, s. 3-5
Współczesna poezja.
53. PIEJO poety piejo ni majo krytyka : rzecz o poezji roczników 70-tych / Radosław Wiśniewski // *Nowy Wiek*. – 2001/2002, nr 7/8, s. 45-49
54. PIERWSZE notatki : siedem tomików rybnickich / Karol Maliszewski // *Płama*. – 2001, nr 1, s. 76-80
55. PIĘĆ tez o literaturze i pannie / Jerzy Sosnowski // *Odra*. – 1999, nr 2, s. 51-54
56. POCIĄG do formy / Piotr Kępiński // *Polonistyka*. – 2000, nr 3, s. 148-153
Poezja lat 90-tych.

57. POD napięciem / Joanna Grądział-Wójcik // *Arkusz*. – 2001, nr 3, s. 4
Współczesna poezja polska.
58. POECI generacji X: kim są, skąd pochodzą, co mówią? / Anna Legeżyńska // *Arkusz*. – 1997, nr 6, s. 12-13
59. POECI i poezja krakowska / Ignacy S[tanisław] Fiut // *Poez. Dzisiaj*. – 2000, nr 13/14, s. 6-10
60. POECI z oślich ław „umarłej klasy” / Mieczysław Orski // *Odra*. – 1996, nr 6, s. 67-74
Poezja po roku 1989.
61. POECI lat dziewięćdziesiątych / Krzysztof Karasek // *Odra*. – 1996, nr 3, s. 68-73
62. POEMATY niewygodnej prywatności (1993-2002) / Wojciech Browarny // *Odra*. – 2002, nr 11, s. 49-54
63. POETA dzisiaj / Julia Hartwig // *Tyg. Powsz.* – 2001, nr 51-52, s. 25
64. POETA wszystko wybaczy... poecie / Magdalena Rabizo-Birek. Nagły strzał Stana / Paweł Przywara. – Polemika // *Fraza*. – 2003/2004, nr 4/1, s. 310-312
65. POETYKA bez etyki? / Piotr Śliwiński // *Res. Pub. Nowa*. – 1996, nr 2, s. 26-32
Poezja lat dziewięćdziesiątych.
66. POEZJA dla kolegów z klasy? / Robert Ostaszewski // *Dekada Lit.* – 2003, nr 3/4, s. 3-7
67. POEZJA dziesiątej dekady / Leszek Żuliński // *Poez. Dzisiaj*. – 2002, nr 25/26, s. 263-271
68. POEZJA nie jest telewizyjna / Jacek Łukasiewicz; rozm. przepr. Mariusz Urbanek // *Polityka*. – 2001, nr 18, s. 56-57
69. POEZJA i znajomi królika : 7 grzechów poezji współczesnej / Jarosław Kamiński // *Mag. Lit.* – 1999, nr 6/7, s. 17-18
70. POEZJA kobieca / Anna Kałuża // *Opcje*. – 2002, nr 4/5, s. 46-49
Autorki z pokolenia 70.
71. POEZJA i tradycja / Jacek Gutorow // *Kresy*. – 1996, nr 1, s. 140-144
Młodzi twórcy.
72. POEZJA – oddech bogów czy rytm ulicy? / Kinga Chojnacka // *Topos*. – 1999, nr 4, s. 71-80
73. POKOLENIE wilków stepowych / Karol Maliszewski // *Tyg. Powsz.* – 1998, nr 26, dod. s. IV
Współczesna poezja.
74. POKORA i pycha : między słowem a życiem. – Cz. 2 / Adriana Szymańska // *Arkusz*. – 2003, nr 4, s. 14-15

75. POLSKA i świat : nowojorskie historie i nowa poezja polska / Joanna Orska // *Teksty Drugie*. – 1999, nr 5, s. 53-70
76. POPIÓŁ i wolność poety : z notatnika lirnika (dębowieckiego) / Stanisław Dłuski // *Nowa Okol. Poet.* – 1999, nr 3, s. 260-262
77. POST scriptum. – Cz. 2 / Julian Kornhauser // *Kwart. Artyst.* – 1996, nr 3, s. 122-124
Współczesna poezja polska.
78. POST scriptum. – Cz. 6 / Julian Kornhauser // *Kwart. Artyst.* – 1997, nr 3, s. 94-96
Współczesna poezja a krytyka literacka.
79. POSZUKIWACZE zaginionej arki : o duchowych poszukiwaniach w najmłodszej poezji / Karol Maliszewski // *Tyg. Powsz.* – 2004, nr 19,
80. s. 21
81. POŻEGNANIE transcendencji : nowe sytuacje literatury / Karol Maliszewski // *Odra*. – 1997, nr 12, s. 64-66
82. POSTMODERNIZM i modernizm w poezji polskiej po 1989 roku / Anna Nasiłowska // *Prz. Hum.* – 2002, nr 4, s. 77-85
83. PRAWDZIWA śmierć autora / Jarosław Kamiński // *Mag. Lit.* – 1999, nr 12, s. 16-17
84. PRÓBA porządkowania tekstów / Tomasz Cieślak-Sokolowski // *Fa-Art*. – 2003, nr 3/4, s. 140-147
Współczesna poezja polska.
85. PRÓBA praktycznej wolności / Marian Stala // *Tyg. Powsz.* – 1998, nr 20, dod. s. II
Poezja III Rzeczypospolitej.
86. PRZEŁOM, powtórzenia, przemiany : o polskiej poezji lat dziewięćdziesiątych / Romualda Piętkowa // *Stylistyka*. – 2003, [T.] 12, s. 89-108
87. ROCZNIK siedemdziesiąty o poezji rówieśników, czyli o wątpliwościach czytelnika / Aleksandra Bault // *Czas Kult.* – 2003, nr 4, s. 125-130
88. ROCZNIKI siedemdziesiąte odbęgniają wartość / Artur Nowaczewski // *Topos*. – 2003, nr 1/3, s. 15-25
Pokolenie młodych poetów.
89. ROLA poezji we współczesnym świecie / Iwona Osińska // *Poez. Dzisiaj*. – 2004, nr 35/36, s. 256-259
90. RYTUAŁ przełomu / Joanna Orska // *Fa-Art*. – 2003, nr 1/2, s. 76-82
Poezja ostatniej dekady.
91. SAMPLUJĄCY letni dwudziestoletni / Radosław Wiśniewski // *Studia i um.* – 2001, nr 1, s. 157-163

92. SIĘ pisze, czyli strategia i dokumenty „roczników siedemdziesiątych” / Zbigniew Chojnowski // *T o p o s .* – 2003, nr 1/3, s. 67-78
Poezja młodych.
93. SIEKIERA : między słowem a życiem / Adriana Szymańska // *A r k u s z .* – 2002, nr 4, s. 14
94. SPOKO / Piotr Śliwiński; rozm. przepr. Maciej Gierszewski, Edward Pasewicz // *S t u d i u m .* – 2002, nr 5, s. 163-170
Młoda poezja a krytyka literacka.
95. SPOTKANIE z Grupą Poetów Wybór / Dorota Walczak-Delanois // *P o e z . D z i s .* – 2004, nr 37/38, s. 67-71
96. STAN krytyczny / Leszek Szaruga. – Cz. 1, 2, 10 // *Prz. Polit.* – 2000, nr 46/47, s. 70-72; 2001, nr 48, s. 76-78; 2003, nr 60, s. 46-47
Poezja współczesna.
97. STARA „nowa wrażliwość” / Karol Maliszewski // *Pracownia.* – 1999, nr 21, s. 26-28
Poezja współczesna.
98. STARY i młody poeta / Anna Piwkowska // *Mag. Lit.* – 2000, nr 10, s. 49
Prezentacja poetów drukowanych w „Magazynie Literackim”.
99. STENOGRAM z dyskusji o zasobach poezji polskiej / Krzysztof Gąsiorowski, Jan Kurowicki, Janusz Termer, Dariusz Tomasz Lebioda, Kazimierz Śniegocki, Andrzej Bartyński, Elżbieta Juszcak, Lidia Żukowska; oprac. Aleksander Nawrocki // *P o e z . D z i s .* – 2004, nr 39, s. 103-105
33. Warszawska Jesień Poezji.
100. SZCZĘŚLIWIE rozregulowana : notatki o młodej poezji / Jacek Gutorow // *T o p o s .* – 2003, nr 1/3, s. 27-33
101. SZEWC bez butów : 7 grzechów poezji współczesnej / Tomasz Stawiszynski // *Mag. Lit.* – 1999, nr 8/9, s. 19-20
102. ŚWIAT poetycki / Leszek Szaruga. – Cz. 1-25 // *Z e s z . Lit.* – 1998, nr 3, s. 126-130; nr 4, s. 151-155; 1999, nr 1, s. 148-152; nr 2, s. 146-150; nr 3, s. 151-155; 2000, nr 1, s. 149-152; nr 2, s. 154-158; nr 3, s. 152-156; nr 4, s. 150-155; 2001, nr 1, s. 168-171, nr 2, s. 179-183; nr 3, s. 152-156; nr 4, s. 179-183; 2002, nr 1, s. 175-179; nr 2, s. 175-179; nr 3, s. 175-179; nr 4, s. 178-180; 2003, nr 1, s. 159-161; nr 2, s. 154-158; nr 3, s. 239-243; nr 4, s. 185-189; 2004, nr 1, s. 171-175; nr 2, s. 165-168; nr 3, s. 167-171; nr 4, s. 178-181
103. TAK to, kotku, wygląda – lecz jak to się skończy? / Lidia Burska // *R e s . P u b . N o w a .* – 1997, nr 11, s. 22-25
Poezja trzydziestolatków.

104. TAM emocje też chodzą / Jarosław Klejnocki; rozm. przepr. Michał Kasprzak, Joanna Mueller // *Studium*. – 2004, nr 2/3, s. 147-169
105. WĘDRUJĄC w nieznanne : między słowem a życiem / Adriana Szymańska // *Arkusz*. – 2002, nr 1, s. 14
106. WIELKA historia w życiu codziennym : o współczesnej poezji polskiej / Tadeusz Pióro // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 188, s. D3
107. WIELKA, większa, największa 2000-2003 : o poezji ostatnich lat / Anna Kałuża // *Śląsk*. – 2004, nr 6, s. 49-51
108. WOJNA i pokój / Adriana Szymańska // *Arkusz*. – 2003, nr 1, s. 15
Twórczość młodych poetów krakowskich.
109. WOLNOŚĆ od arcydzieł? / Piotr Śliwiński. – (Literatura lat 90.: „...nie się nie chce zacząć”) // *Tygodnik Powszechny*. – 2000, nr 20, s. 15
110. WSPÓŁCZESNA poezja? Naprawdę warto! / Artur Burszta; rozm. przepr. Piotr Śliwiński // *Polonistyką*. – 2002, nr 2, s. 106-109
111. WZIAĆ wszystko / Inga Iwasiów // *Odra*. – 2004, nr 3, s. 127-129
Współczesna poezja kobieca.
112. Z PERSPEKTYWY 1999 roku / Karol Maliszewski // *Kresy*. – 1999, nr 2/3, s. 125-132
Współczesna poezja.
113. ZAKŁAMYWANIE siebie i świata / Piotr Rakowski // *Płama*. – 2001, nr 1, s. 68-71
Młoda poezja współczesna.
114. ZARAŻLIWE słowa / Michał Siemaszko // *Koniec Wieku*. – 1998, nr 11, s. 4-5
Programy poetyckie młodych twórców.
115. ZMĘCZENI : (o poetach najmłodszych) / Justyna Gola // *Polonistyką*. – 2002, nr 2, s. 93-97
116. ZRÓB ze mną, co chcesz / Tadeusz Dąbrowski // *Odra*. – 2004, nr 6, s. 66-71
117. ŻENUA, czyli wypisy z ksiąg grafomańskich / Arkadiusz Frania // *Akant*. – 2004, nr 13, s. 20

III. Twórczość

A. Antologie poezji

1. ANTOLOGIA / [wybór, układ tekstów, wstęp i fot.] Wojciech Wilczyk. – Kraków : Oficyna Literacka, 1999. – 296 s. : fot.
2. ANTOLOGIA nowej poezji polskiej 1990-2000 / [wybór i oprac.] Roman Honet, Mariusz Czyżowski. – Wyd. 3 popr. i rozsz. – Kraków : „Zielona Sowa”, 2004. – 395 s.

3. 14.44 [CZTERNASTA czterdzieści cztery] : poeci Fortu 1996-1999 : wiersze / w wyborze Bohdana Zadury; post. Artur Burszta; [aut. Marcin Baran i in.]. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnicka, 2000. – 209 s. – (Port Legnica 2000; t. 1)
4. MACIE swoich poetów : liryka polska urodzona p 1960 r. : wypisy / wybór i oprac. Paweł Dunin-Wąsowicz, Jarosław Klejnocki, Krzysztof Varga. – Wyd. 2 popr. i uzup. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 1997. – 240 s.

B. Tomiki wierszy

Miłosz Biedrzycki

1. NO i tak / MBL. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 2002. – 47 s.
Na książce krypt., nazwa aut.: Miłosz Biedrzycki.
2. PYŁ / MLB [krypt.]. – Kraków : Fundacja „Brulionu”, 1996. – 55 s.
Tyt. na s. ostatniej: Pyl/typ. – Nazwa aut.: Miłosz Biedrzycki

Darek Foks

1. EZRA pub. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1998. – 11 s. – (Barbarzyńcy i Nie; nr 7)
2. MER Betlejem. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2003. – 141 s. – (Port Legnica 2003; t. 1)
3. MISTERNY tren. – Lublin : Stowarzyszenie Literackie „Kresy”, 1997. – 48 s. – (Biblioteka „Kresów”. Seria Poetycka; t. 12)
4. ORCIO. – Wrocław : „Pomona”, 1998. – 30 s.
5. PIZZA weselna. – Kraków : „Zielona Sowa”, 2000. – 98 s. – (Biblioteka Studium; t. 19)
6. PRZECENA map : wiersze z lat 1987-1997. – Wrocław : Biuro Literackie, 2005. – 108 s. : il. – (Wielki Kanion; t. 5)
7. SONET drogi. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2000. – 63 s.
8. WIERSZE o fryzjerach. – Lublin : „Multico”, 1994. – 57 s. – (Nowa Poezja Polska)

Julia Fiedorczyk

1. BIO. – Wrocław : Biuro Literackie, 2004. – 40 s. – (Więcej Poezji; t. 1)
2. LISTOPAD nad Narwią. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2000. – 43 s.

Mariusz Grzebalski

1. DRUGIE dotknięcie. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2001. – 53 s. – (Port Legnica 2001; t. 2)

2. GRAFFITI. – Wien : Edition Korrespondenzen, 2001. – 104 s.
3. NEGATYW. – Wyd. 2 rozszerz. i popr. – Wrocław : Biuro Literackie, 2004. – 44 s. – (Wielki Kanion; t. 4)
4. SŁYNNNE i świetne. – Wrocław : Biuro Literackie, 2004. – 57 s. – (Więcej Poezji; t. 2)
5. ULICA Gnostycka. – Poznań : „Obserwator”, 1997. – 49 s. – (Biblioteka „Czasu Kultury”; t. 21)
6. WIDOKI. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1998. – 12 s. – (Barbarzyńcy i Nie; nr 8)

Jacek Gutorow

1. AURORA. – Łódź : SLKKB, 2001. – 47 s. – (Seria Poetycka / Stowarzyszenie Literackie im. K.K. Baczyńskiego; 61)
2. X. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2001. – 45 s. – (Port Legnica 2001; t. 3)
3. WIERSZE pod nieobecność : (1990-1997). – Wrocław : „Okis”, 1998. – 50 s. – (Biblioteka Wrocławskiego Oddziału Stowarzyszenia Pisarzy Polskich. Seria 6; 6)

Tymoteusz Karpowicz

1. SŁOJE zadrzewne : teksty wybrane / [post. Andrzej Falkiewicz]. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1999. – 359 s.
Tomik o szczególnym znaczeniu dla współczesnych liryków.
Tymoteusz Karpowicz (1921-2005), poeta, „patron” młodej poezji polskiej.

Marek Maganiusz Kielgrzymski

1. POEZJE : 1987-1994. – Gdańsk : [nakł. autora], 1996. – 82 s.
2. PSYCHOTEKA. – Gdańsk; Kraków : Wydaw. i Drukarnia Towarzystwa Słowaków w Polsce, 2004. – 79 s.

Marzanna Bogumiła Kielar

1. MATERIA prima. – Poznań : „Obserwator”, 1999. – 41 s. – (Biblioteka „Czasu Kultury”; t. 32)
2. UMBRA. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 2002. – 67 s.

Krystyna Miłobędzka

1. IMIESŁOWY. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 2000. – 36 s.
2. PO KRZYKU. – Wrocław : Biuro Literackie, 2004. – 64 s. – (Więcej Poezji; t. 3)

3. PRZED wierszem : zapisy dawne i nowe. – Kraków; Warszawa : Fundacja Brulionu, 1994. – 221 s. – (Biblioteka)
4. WSZYSTKOWIERSZE. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2000. – 27 s.

Tadeusz Pióro

1. DOM bez kantów / Pióro, Fantomas, Sosnowski. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1998. – 36 s. – (Fort Legnica; t. 2)
2. OKĘCIE. – Warszawa : „Przedświt”, 1993. – 44 s. – (Biblioteka Poetycka „Przedświt”; t. 7)
3. PIEŚNI miłosne. – Wrocław : Biuro Literackie, 2004. – 45 s. – (Więcej Poezji; t. 6)
4. SYNTETYCZNOŚĆ. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1998. – 22 s. – (Barbarzyńcy i Nie; nr 9)
5. WIERSZE okolicznościowe. – Lublin : Stowarzyszenie Literackie „Kresy”, 1997. – 55 s. – (Biblioteka „Kresów”. Seria Poetycka; t. 11)
6. WOLA i Ochota. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2000. – 38 s.

Jacek Podsiadło

1. I JA pobiegłem w tę mgłę : wiersze wybrane. – Kraków : „Znak”, 2002. – 92 s. – (Poezja)
2. NICZYJE, Boskie. – Kraków; Warszawa : „Brulion”, 1998. – 54 s. – (Biblioteka)
3. W LUNAPARKACH smutny, w lupanarach śmieszny. – Warszawa : Starmiejski Dom Kultury, 1990. – 78 s. – (Poezja Szybkiej Obsługi; t. 5)
4. WIERSZE wybrane 1990-1995. – Bielsko-Biała : Stowarzyszenie „Inna Kultura” : wyd. przy pomocy Urzędu Miejskiego, 1998. – 109 s.
5. WIERSZE zebrane. T. 1-2. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 1998. – 2 t. : (410; 429 s.)
6. WYCHWYT Grahama. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 1999. – 71 s.
7. ZIELONE oczy zmrużyć czas. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1998. – 19 s. – (Barbarzyńcy i Nie; nr 12)

Tomasz Różycki

1. ANIMA. – Kraków : „Zielona Sowa” : Studium Literacko-Artystyczne przy Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1999. – 45 s. – (Biblioteka Pisma Literacko-Artystycznego „Studium”; t. 16)
2. CHATA umaita. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 2001. – 48 s.
3. DWANAŚCIE stacji : poemat. – Kraków : „Znak”, 2004. – 139 s.
4. ŚWIAT i Antyświat. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 2003. – 63 s.

5. VATERLAND. – Łódź : SLKKB, 1997. – 39 s. : il. – (Seria Poetycka / Stowarzyszenie Literackie im. K.K. Baczyńskiego; 52)
6. WIERSZE. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 2004. – 183 s.

Marcin Sendecski

1. MUZEUM sztandarów ruchu ludowego. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1998. – 14 s. – (Barbarzyńcy i Nie; nr 11)
2. OPISY przyrody. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2002. – 36 s. – (Port Legnica 2002; t. 4)
3. PARCELE. – Kraków; Warszawa : „Brulion”, 1998. – 24 s. – (BibLioteka)
4. SZKOCI dól. – Kraków : „a5”, 2002. – 53 s. – (Biblioteka Poetycka Wydawnictwa „a5”; t. 40)

Krzysztof Siwczyk

1. DANE dni. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2001. – 92 s. – (Port Legnica 2001; t. 6)
2. DZIKIE dzieci. – Wyd. 3 rozsz. i popr. – Wrocław : Biuro Literackie, 2004. – 45 s. – (Wielki Kanion; t. 3)
3. EMIL i my. – Czarne : „Czarne”, 1999. – 47 s.
4. W PAŃSTWIE środka. – Wrocław : Biuro Literackie, 2005. – 44 s. – (Więcej Poezji; t. 14)
5. WIERSZE dla palących. – Mikołów : Instytut Mikołowski, 2001. – 47 s. – (Biblioteka Arkadii – Pisma Katastroficznego; t. 7)
6. ZDANIA z treścią. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2003. – 52 s. – (Port Legnica 2003; t. 7)

Piotr Sommer

1. PIOSENKA pasterska. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1999. – 55 s. – (Fort Legnica '99; t. 7)
2. PO STYKACH. – Gdańsk : „Słowo/Obraz Terytoria”, 2005. – 376 s. – (Próby)

Andrzej Sosnowski

1. COVER. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1997. – 12 s. – (Barbarzyńcy i Nie; nr 5)
2. GDZIE koniec tęczy nie dotyka ziemi. – Wrocław : Biuro Literackie, 2005. – 29 s. : rys. – (Więcej Poezji; t. 15)
3. NOUVELLES impressions d'Amérique. – Wyd. 2 uzup. – Wrocław : Biuro Literackie, 2004. – 126 s. : il. – (Wielki Kanion; t. 2)
4. OCEANY. – Wrocław : „Pomona”, 1996. – 15 s.

5. SEZON na Helu. – Lublin : Stowarzyszenie Literackie „Kresy”, 1994. – 45 s. – (Biblioteka „Kresów”. Seria Poetycka; t. 6)
6. STANCJE. – Lublin : Stowarzyszenie Literackie „Kresy”, 1997. – 67 s. – (Biblioteka „Kresów”; t. 10 Seria Poetycka)
7. TAXI. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2003. – 52 s. – (Port Legnica 2003; t. 8)
8. WIERSZE. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2001. – 69 s. – (Port Legnica 2001; t. 7)
9. ŻYCIE na Korei. – Warszawa : „Przedświt”, 1992. – 47 s. – (Biblioteka Poetycka „Przedświtu”; t. 5)

Dariusz Sośnicki

1. IKARUS. – Wrocław : „Pomona”, 1998. – 43 s.
2. MARLEWO. – Ostrołęka : „Pracownia” : Oficyna Wydawnicza Ostrołęckiego Ośrodka Kultury, 1994. – 38 s. – (Biblioteka „Pracowni”; t. 6)
3. MĘŻCZYŻNA w dominie. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1999. – 15 s. – (Barbarzyńcy i Nie; nr 14)
4. SKANDYNAWSKIE lato. – Wrocław : Biuro Literackie, 2005. – 48 s. – (Więcej Poezji; t. 16)
5. SYMETRIA. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2002. – 45 s. – (Port Legnica 2002; t. 5)

Marcin Świetlicki

1. 49 [CZTERDZIEŚCI dziewięć] wierszy o wódce i papierosach. – Wyd. 2 rozszerz. i popr. – Wrocław : Biuro Literackie, 2004. – 68 s. – (Wielki Kanion; t. 1)
2. CZYNNY do odwołania. – Wołowiec : „Czarne”, 2001. – 56 s.
3. 20 [DWADZIEŚCIA] niezapomnianych przebojów i 10 kultowych fotografii / Marcin Świetlicki, Wojciech Wilczyk. – Kraków : Wydaw. Baran i Suszczyński, 1996. – [36] s. : il.
4. NIECZYNNY. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 2003. – 54 s.
5. PIEŚNI profana. – Czarne : „Czarne”, 1998. – 63 s.
6. SCHIZMA. – Wyd. 2. – Czarne : „Czarne”, 1999. – 66 s.
7. TRZECIA połowa. – Kraków : „a5”, 1999. – 46 s. – (Biblioteka Poetycka Wydawnictwa „a5”; t. 23)
8. 37 [TRZYDZIEŚCI siedem] wierszy o wódce i papierosach. – Wyd. 4. – Bydgoszcz : „Świadectwo”, 2002. – 50 s.
9. WIERSZE wyprane / Marcin Świetlicki; przez Andrzeja Sosnowskiego [i in.]. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2002. – 58 s. – (Port Legnica 2002; t. 6)

10. ZIMNE kraje : wiersze 1980-1990. – Warszawa : „Lampa i Iskra Boża”, 2002. – 64 s.
11. ZIMNE kraje 3. – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny : Wojewódzka Biblioteka Publiczna, 1997. – 14 s. – (Barbarzyńcy i Nie; nr 1)

Artur Szlosarek

1. CAMERA obscura : (1994-1997). – Kraków : Oficyna Literacka, 1998. – 90 s.
2. LIST do ściany. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2000. – 57 s.
3. POPIÓŁ i miód. – Kraków : „Znak”, 1996. – 92 s. – (Poezja / „Znak”)
4. WIERSZE napisane : (1987-1991). – Kraków : Oficyna Literacka, 1991. – 38 s.
5. WIERSZE powtórzone : 1987-1997. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2002. – 90 s.
6. WIERSZE różne. – Kraków : Oficyna Literacka, 1993. – 49 s.

Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki

1. DALEKO stąd zostawiłem swoje dawne i niedawne ciało. – Kraków : „Zielona Sowa” : Studium Literacko-Artystyczne przy Instytucie Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2003. – 154 s. – (Biblioteka Studium; 59)
2. DZIEJE rodzin polskich. – Warszawa : Sic!, 2005. – 54 s.
3. KAMIENÍ pelen pokarmu : księga wierszy z lat 1987-1999. – Izabelin : „Świat Literacki”, 1999. – 117 s.
4. PRZEWODNIK dla bezdomnych niezależnie od miejsca zamieszkania. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2000. – 55 s.
5. PRZYCZYNEK do nauki o nieistnieniu. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2003. – 53 s. – (Port Legnica 2003; t. 9)

Wojciech Wencel

1. ODA na dzień świętej Cecylii. – Gdańsk : „Marabut” : Redakcja „Tytułu”, 1996. – 50 s. – (Biblioteka „Tytułu”)
2. WIERSZE. – Warszawa : Towarzystwo „Ogród Książ”, 1995. – 43 s. – (Biblioteka „Ogrodu Książ”; t. 10)
3. WIERSZE zebrane. – Warszawa : „Fronda” Ząbki : „Apostolicum”, 2003. – 207 s. – (Biblioteka „Frondy”)
4. ZIEMIA Święta. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2002. – 49 s.

Witold Wirpsza

1. NOWY podręcznik wydajnego zażywania narkotyków. – Poznań : „a5”, 1995. – 56 s. – (Biblioteka Poetycka „Wydawnictwa a5”; t. 21)

Bohdan Zadura

1. KOPIEC kreta. – Wrocław : Biuro Literackie, 2004. – 95 s. – (Więcej Poezji; t. 9)
2. KASZEL w lipcu. – Wrocław : „Pomona”, 2000. – 109 s.
3. LIT. – Gdańsk : „Marabut”, 1997. – 123 s.
4. NOC poetów : (Warszawa pisarzy). – Legnica : Centrum Sztuki – Teatr Dramatyczny, 1998. – 24 s. – (Fort Legnica '98; t. 1)
5. POEMATY. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2001. – 141 s. – (Port Legnica 2001; t. 9)
6. PRZEŚWIETLONE zdjęcia. – Lublin : Wydaw. Lubelskie, 1990. – 119 s.
7. PTASIA grypa i inne wiersze dla kobiet i mężczyzn. – Legnica : Biuro Literackie Port Legnica, 2002. – 115 s. – (Port Legnica 2002; t. 9)
8. STĄD : wiersze puławskie. – Puławy : Towarzystwo Przyjaciół Puław; Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2002. – 90 s., [7] k. tabl. : il.
9. WIERSZE zebrane. T. 1. – Wrocław : „Biuro Literackie”, 2005. – 434 s. – (Zebra; t. 1)

Urszula Cimoch

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

INSTYTUT LITERACKI W PARYŻU

Instytut Literacki rozpoczął swoją działalność w 1946 r. w Rzymie, w momencie, gdy powojenna sytuacja polityczna Polski i przyszłość Europy były niepewne. Wpływ ruchu komunistycznego oraz wahanie zachodniej opinii publicznej spowodowały, iż Jerzy Giedroyc zdecydował się na walkę o Polskę niepodległą nie w ramach partii, czy innych działających organizacji emigracyjnych, lecz zupełnie odrębnie. Na takich podstawach założył prywatne wydawnictwo, jednocześnie instytucję kulturalną, stanowiącą kuźnię poglądów ludzi w kraju i na emigracji. Tak ukształtowana elita miała tworzyć podstawy suwerenności i wpływać na losy państwa.

W czerwcu następnego roku ukazał się pierwszy numer miesięcznika „Kultura”, redagowany przez Giedroycia i Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Ze-

spół redakcyjny współtworzyli: Zofia i Zygmunt Hertzowie. Józef Czapski, później dołączyli Henryk Giedroyc i Juliusz Mieroszewski. Obok miesięcznika pojawiły się „Zeszyty Historyczne” (kwartalnik), sporadycznie wydawano również książki. Od 1953 r. książki publikowano w ramach Biblioteki „Kultury” (około 500 tytułów). Po dwóch latach trudnej działalności wydawnictwo zaczęło przynosić dochody, choć popularyzacja jego publikacji była w Polsce zakazana. Konfiskowano zbiory, wiele osób zostało uwięzionych. Mimo represji nawiązywano współpracę z krajem, zbierano informacje o życiu w PRL, docierano do ludzi niezależnie myślących, publikowano prace o przełomowych dla Polski wydarzeniach. Wydawano też dokumenty potwierdzające istnienie oporu społecznego. Jakkolwiek pismo było cenione przez wielu czytelników, którym losy kraju nie były obojętne, zarzucano redaktorowi, iż bardziej skupia się na polityce i bieżących wydarzeniach aniżeli na problematyce literackiej i filozoficznej. Stąd też wiele sporów z literatami, środowiskiem emigracyjnym, nie tylko w kwestii zakresu treściowego, ale i poglądów na Polskę. Dzięki swej autonomii Instytut wydawał teksty, które w kraju nie ujrzalyby światła dziennego. W ramach Instytutu drukowali tacy autorzy jak Miłosz, Herling-Grudziński, Mackiewicz, Kisielewski, Zagajewski czy Gombrowicz.

Działalność Instytutu Literackiego obrosła olbrzymimi archiwami oraz biblioteką liczącą kilkadziesiąt tysięcy woluminów z dziedziny kultury, polityki, historii, których zbiory wymagały uporządkowania i zbadania. W tym celu 23 maja 1995 r. powstało Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu. Pięć lat później Jerzy Giedroyc zmarł. W „Autobiografii na cztery ręce” Giedroyc napisał: *Po mojej śmierci „Kultura” przestanie wychodzić*. I tak też się stało. 638. numer miesięcznika się nie ukazał.

Znaczenie Instytutu podkreśla fakt ustanowienia przez Sejm RP roku 2006 rokiem Jerzego Giedroyc. Przygotowane zestawienie bibliograficzne zawiera pozycje zwarte oraz artykuły z lat 1959-2005 i przedstawia obok działalności Instytutu, sylwetkę redaktora oraz ludzi związanych z paryską „Kulturą”.

I. Instytut Literacki w Paryżu

1. EMISARIUSZE innej Polski : Instytut Literacki w Paryżu (1946-1992) / Mirosław A[dam] Supruniuk; [Biblioteka Uniwersytecka]. – Toruń : nakł. BU, 1992. – 39 s. : rys.
2. INSTYTUT Literacki / Mirosław Adam Supruniuk. – Cz. 1-2. – (Polski ruch wydawniczy za granicą) // *W y d a w c a*. – 1997, nr 6/7, s. 30-31; nr 8, s. 48-49

3. KULTURA : materiały źródłowe do dziejów Instytutu Literackiego w Paryżu. T. 2 : Bibliografia przedruków wydawnictw Instytutu Literackiego w Paryżu w niezależnych oficynach wydawniczych w Polsce w latach 1977-1990. – Warszawa : Towarzystwo Opieki nad Archiwum IL w Paryżu : „Pomost”, 1995. – 229 s.
4. PARYSKI Instytut Literacki / Wojciech Żukowski // Prz. Geod. – 1996, nr 4, s. 32

II. Działalność wydawnicza Instytutu Literackiego

A. Zagadnienia ogólne

1. CASA Editrice „Lettere” w latach 1946-1947 : o pierwszych inicjatywach edytorskich Instytutu Literackiego w Maisons-Laffitte / Małgorzata Ptasieńska // Kiel. Stud. Bibliol. – 2000, T. 5, s. 81-94
2. NA ROZDROŻU : repertuar wydawniczy Instytutu Literackiego w Paryżu 1948-1952 / Małgorzata Ptasieńska. – Streszcz. w jęz. ang. // Kiel. Stud. Bibliol. – 2001, T. 6, s. 9-26
3. 50-lecie [PIĘĆDZIESIĘCIOLECIE] działalności wydawniczej Instytutu Literackiego w Paryżu : katalog. – Paryż : Instytut Literacki, 1996. – 47 s.
4. RZYMSKIE lata Instytutu Literackiego / Małgorzata Ptasieńska // Z e s z . Hist. – 2001, z. 137, s. 3-34
Fragm. pracy „Wydawnictwa książkowe Instytutu Literackiego z Maisons-Laffitte w latach 1947-1976”.
5. WYDAWNICTWA Instytutu Literackiego : [Paryż, 1945-1989] / [red. Jerzy Giedroyc]. – Paryż : Instytut Literacki, [1989]. – 39 s.
6. BIBLIOGRAFIA : „Kultura” (1958-1973), „Zeszyty Historyczne” (1962-1973), działalność wydawnicza (1959-1973) / Maria Danilewicz-Zielińska. – Paryż : Instytut Literacki, 1975. – 430 s. – (Biblioteka „Kultury”; t. 257)
7. BIBLIOGRAFIA : „Kultura” (1981-1987), „Zeszyty Historyczne” (1981-1987), działalność wydawnicza (1981-1987) / Maria Danilewicz-Zielińska. – Paryż : Instytut Literacki, 1989. – 348 s. – (Biblioteka „Kultury”; t. 448)
8. BIBLIOGRAFIA : „Kultura” (1974-1980), „Zeszyty historyczne” (1974-1980), działalność wydawnicza (1974-1980) / Maria Danilewicz-Zielińska. – Paryż : Instytut Literacki, 1981. – 314 s. – (Biblioteka „Kultury”; t. 345)
9. „KULTURA” 1947-1957 : bibliografia zawartości treści : działalność wydawnicza (1946-maj 1959) / Jan Kowalik. – Paryż : Instytut Literacki, 1959. – 392 s.

B. Rola „Kultury” w Polsce i Europie

a. Pozycje zwarte

1. ANTY-KULTURA : [wybór tekstów o paryskiej „Kulturze” / wstęp Leopold Unger]. – Warszawa : „Pomost”, 1992. – 263 s.
2. Była raz Kultura... : rozmowy z Zofią Hertz / Iza Chruślińska; ze wstępem Czesława Miłosza. – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej; [Warszawa] : Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu, 2003. – 169 s., [32] s. tabl. : portr.
3. GIEDROYC i „Kultura” / Andrzej Stanisław Kowalczyk. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1999. – 312 s. : il. kolor., faks., fot., 1 mapa, portr. – (A to Polska Właśnie)
4. GRYPSY i reminiscencje : (1968-1993) / Zbigniew Florczak. – Londyn : Aneks, 1995. – 250 s.
5. KSIĘSTWO w Maisons-Laffitte : rzeczywistość i legenda paryskiej „Kultury” / Dorota Dawid; Uniwersytet Jagielloński. Instytut Filologii Polskiej. – Kraków : „Impuls”, 2000. – 77 s. : il.
6. „KULTURA” – Polska na wygnaniu / Konstanty Jeleński; [tł. IBM]. – Warszawa : Spółdzielnia Wydawnicza „Stop”, 1985. – 18 s.
7. KULTURA i jej krąg : katalog wystawy Czterdziestolecia Instytutu Literackiego Biblioteka Polska, Paryż 11 XII 1986 – 10 I 1987 / red. Grażyna Pomian. – (Paryż) : Inst. Literacki, 1988. – 203 s. : fot.
8. O „KULTURZE” : wspomnienia i opinie / [materiały zebr. i ułożyli Grażyna i Krzysztof Pomianowie]. – London : Puls, 1987. – 178 s. – (Seria Świadectwa; t. 3)
9. PRZESTRZEŃ spotkania : eseje o Kulturze paryskiej / Leszek Szaruga. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej : Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu, 2001. – 141 s.
10. SPOTKANIA z paryską „Kulturą” / [zebrał i oprac.] Zdzisław Kudelski; [aut.] Andrzej Friszke [i in.]. – Warszawa : Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu : „Pomost”, 1995. – 150 s.
Głównie referaty z sesji zorg. w Lublinie 10-13 V 1994 r.
11. SZKICE o paryskiej „Kulturze” / Iwona Hofman. – Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2004. – 250 s.
12. TEORIE i praktyki paryskiej „Kultury” / Witold Filler. – Warszawa : Wydaw. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1968. – 89 s.
13. ZOSTAŁO tylko słowo... : wybór tekstów o „Kulturze” paryskiej i jej twórcach. – Lublin : Wydaw. FIS, [1990]. – 148 s.

b. Artykuły

1. ARCHIWUM „Kultury” / Marek Adamiec // *Prz. Polit.* – 1996, nr 32, s. 118-119
Seria wydawnicza „Czytelnika”.
2. CZESŁAW Miłosz – zdawkowy szkic z „Kulturą” w tle – pamięci Zofii Hertz / rozm. przepr. Anna Lisiecka // *Gutenberg.* – 2003, nr 2, s. 35-36
3. ĆWICZENIA z geopolityki / Andrzej Friszke // *Prz. Polit.* – 2001, nr 51, s. 126-133
Publicystyka paryskiej „Kultury”.
4. DNI świąteczne, dni codzienne... : święta w Maisons-Laffitte / Zofia Hertz; rozm. przepr. Mariusz Kubik // *Tyg. Powsz.* – 2001, nr 51/52, s. 8
5. DOM Kultury : początek i koniec... (?) / Bogdan Rogatko // *Dekada Lit.* – 2000, nr 12, s. 6-7
Historia paryskiej „Kultury” redagowanej przez Jerzego Giedroycia.
6. DWIE rozmowy w Maisons-Laffitte / Jerzy J[ózef] Wiatr // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 50, s. 1, 4
Spotkania w redakcji „Kultury”.
7. DWUDZIESTOLECIE „Kultury” [dyskusja] / Juliusz Sakowski, Juliusz Mieroszewski, Maria Danilewiczowa, Michał Chmielowiec // *Arch. Emigr.* – 2001, z. 4, s. 216-224
8. DZIEŁO Giedroycia : nasze zadania na przyszłość / Władysław Bartoszewski, Bronisław Geremek, Piotr Kłoczowski, Andrzej Stanisław Kowalczyk, Krzysztof Czyżewski, Wojciech P. Duda // *Prz. Polit.* – 2001, nr 51, s. 94-103
Rola paryskiej „Kultury”.
9. EMISARIUSZE nadziei : „Kultura” paryska wobec polskiego października 1956 roku / Daria Mazur // *Pogranicza.* – 1997, nr 3, s. 60-70
10. ENKLAWA wolnej myśli / Krystyna Kersten // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 30, dod. s. I, IV
O paryskiej „Kulturze” z okazji 90-tej rocznicy urodzin J. Giedroycia.
11. FEDERALIZM paryskiej „Kultury” (1950-1956) : „Federacja wolnych narodów na nowych podstawach” / Krzysztof Grygajtis // *Spr. Polit.* – 2002, nr 13/14, s. 44-57
12. JUBILEUSZ paryskiej „Kultury” w Kijowie / Witold Rodkiewicz // *Kultura.* – 1997, nr 10, s. 95-106
Polsko-ukraińskie sympozjum nt. Intelktualiści, kultura, polityka: doświadczenia Polski i Ukrainy – w 50-lecie paryskiej „Kultury”.

13. KLUB Trzeciego Miejsca / Robert Sołtyk // *Gaz. Wybor.* – 1997, nr 149, s. 16, 18-19
Polityczne i ideowe spory w paryskiej „Kulturze” w latach 1949-1950.
14. KRONIKI emigracyjne paryskiej „Kultury” : rekonosans badawczy / Iwona Hofman // *Ann. UMCS, Sect. K.* – 2002, vol. 9, s. 87-99
15. „KULTURA” coraz potrzebniejsza / Andrzej Micewski // *Kultura.* – 1998, nr 3, s. 153-159
16. „KULTURA” jako źródło życia [skrót] / Krzysztof Pomian // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 271, s. 10-13
Wstęp do zbioru korespondencji Jerzego Giedroyc’a i Juliusza Mieroszewskiego.
17. „KULTURA” Jerzego Giedroyc’a a struktura europejska / Stefan Meller // *Biul. Hist. Pogr.* – 2001, nr 2, s. 9-10
18. „KULTURA” paryska 1989-1999 – problemy jednoczącej się Europy / Iwona Hofman. – Streszcz. w jęz. ang. // *Prz. Europ.* – 2001, nr 1, s. 262-274
19. „KULTURA” paryska – lewicowe poczucie rzeczywistości / Xymena Dołińska // *Res. Pub. Nowa.* – 2000, nr 1/2, s. 20-26
20. „KULTURA” w Ameryce : „Fragments” (1973-1979) / Mirosław Adam Supruniuk // *Arch. Emigr.* – 2000, z. 3, s. 35-56
21. LEKCJA „Kultury” / Andrzej Mencwel // *Prz. Polit.* – 2001, nr 51, s. 90-93
22. MELCHIORA Wańkowicza „Klub Trzeciego Miejsca” / Marian Stępień // *Zdanie.* – 2001, nr 1/2, s. 54-59
23. MIĘDZY nami korporantami : list otwarty do redaktora „Kultury” Jerzego Giedroyc’a / Adam Schaff // *Prz. Tyg.* – 1997, nr 44, s. 13
Nawiązanie kontaktów „Kultury” z krajem.
24. MÓWIENIE prawd przykrych / Grażyna Pomian; rozm. przepr. Krzysztof Masłoń // *Rzeczpospolita.* – 1999, nr 295, s. D3
Na marginesie książki „Wizja Polski na łamach „Kultury” 1947-1976”.
25. NIE zrozumieliśmy niczego / Andrzej Kuczyński; rozm. przepr. Krzysztof Masłoń // *Rzeczpospolita.* – 1996, nr 109, s. 25
O filmie *Tratwa „Kultury”*.
26. NIEZALEŻNOŚĆ „Kultury” / Leszek Szaruga // *Prz. Polit.* – 2001, nr 51, s. 108-114
27. O DAWNYM czasie „Kultury” / Czesław Miłosz // *Rzeczpospolita.* – 1996, nr 41, s. 13
28. PARYSKIEJ „Kultury” numer pierwszy i ostatni bez Redaktora / Krzysztof Burnetko // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 50, s. 12
Jerzy Giedroyc.

29. 50-lecie [PIĘĆDZIESIĘCIOLECIE] paryskiej Kultury / Anna Bikont // *Gaz. Wybor.* – 1997, nr 148, dod. s. 8-13
30. PIERWSZENSTWO wyciągniętej dłoni : „Kultura” i Ukraińcy / Iza Chruślińska // *Gaz. Wybor.* – 2004, nr 97, s. 22-24
31. POECI chodzący po ziemi : paryska „Kultura” – myślenie wbrew politycznym modom / Paweł Wroński // *Gaz. Wybor.* – 2001, nr 231, s. 12
32. POSZUKIWANIE uchwytu / Leonard Neuger // *Kultura.* – 1999, nr 7/8, s. 207-212
Sesja naukowa w Sztokholmie nt. „Kultura” a literatura.
33. PROBLEMATYKA zjednoczonej Europy na łamach paryskiej „Kultury” / Iwona Hofman // *Forum Nauk., Inst. Hist. Polit. / WSZarząd.* Pozn. – 2001, z. 1, s. 123-135
34. PROUKRAIŃSKIE koncepcje Juliusza Mieroszewskiego / Dorota Hemi // *Warsz. Zesz. Ukr.* – 1999, z. 8/9, s. 338-351
Publicystyka polityczna w paryskiej „Kulturze”.
35. PRZECIW upiorom przeszłości : („Kultura” paryska o kwestii ukraińskiej – pierwsze dziesięć lat) / Bogumiła Berdychowska // *Warsz. Zesz. Ukr.* – 1998, z. 6/7, s. 334-344
36. PRZED przystankiem niepodległość : paryska „Kultura” i kraj w latach 1980-1989 / Krzysztof Kopczyński. – Warszawa : Biblioteka „Więzi”, 1990. – 91 s. – (Biblioteka „Więzi”; t. 66)
37. RECEPТА na dobre pismo / Jerzy Giedroyc; rozm. przepr. Julita Karkowska // *Rzeczpospolita.* – 1999, nr 106, s. 15
Paryska „Kultura”.
38. REQUIEM dla „Kultury” : w Maisons-Laffitte stworzony został wzorzec publicystyki / Andrzej Garlicki // *Polityka.* – 2000, nr 50, s. 48
39. ROZMOWA z pamięci / Piotr Kłoczowski; rozm. przepr. Małgorzata Dziewulska // *Konteksty.* – 2003, nr 1/2, s. 183-192
Wspomnienia o środowisku paryskiej „Kultury”.
40. SEKRET „Kultury” / S. Łarin // *Kultura.* – 1997, nr 9, s. 53-64
41. „SOCJALISTYCZNE” półpancerze praktyczne / Janusz Korek // *Res. Pub. Nowa.* – 2000, nr 8, s. 70-75
Paryska „Kultura”.
42. SOPLICOWO w Maisons-Laffitte / Zofia Hertz; rozm. przepr. Stanisław Bereś; oprac. Agata Dobrzańska // *Odra.* – 2000, nr 1, s. 26-39
43. SPACERY z „Kulturą” : jubileusz Wojciecha Skalmowskiego / Leopold Unger // *Tyg. Powsz.* – 2003, nr 28, s. 6
44. SPÓR Miłosza z Giedroyciem o rolę paryskiej „Kultury” / Marek Kornat // *Gazeta Wyborcza (WAW).* – 2005, nr 188, s. 22-23

45. STUDIUM sukcesu : program „Kultury” 1946-1856. – Cz. 1-3 / Andrzej Mencel // *T w ó r c z o ś ć*. – 1996, nr 10, s. 60-107; 1996, nr 11, s. 64-90; 1996, nr 11, s. 77-100
46. ŚWIADECTWO poety, czyli literatura ukraińska w kręgu zainteresowań paryskiej „Kultury” / Bogusław Biela // *A k c e n t*. – 2000, nr 3, s. 162-165
47. TAM ustawialiśmy głos / Zbigniew Florczak // *Prz. Powsz.* – 2004, nr 2, s. 289-296
Wspomnienia o współpracy z paryską „Kulturą”.
48. TESTAMENT Giedroycia : idee „Kultury” / Andrzej Mencwel; rozm. przepr. Iza Chruślińska // *Gaz. Wybor.* – 2004, nr 250, s. 26-27
49. TO OSTATNIA „Kultura” / Marek Kalinowski // *Gaz. Pol.* – 2000, nr 50, s. 15
50. TRUDNA historia Kresów / Iwona Hofman // *Forum Nauk., Inst. Hist. Polit. / WSZarządz. Pozn.* – 2003, z. 3, s. 177-238
51. UKRAINA, Litwa, Białoruś w publicystyce paryskiej „Kultury” / Iwona Hofman. – Poznań : Wydaw. Forum Naukowe; Wrocław : Passat – Paweł Pietrzyk, 2003. – 322 s.
52. UKRAIŃSKI krąg „Kultury” / Bogumiła Berdychowska // *Więź*. – 2004, nr 8/9, s. 104-114
53. UPÓR i niezależność : Czesław Miłosz o „Kulturze” / oprac. E.S. // *Rzeczpospolita*. – 1997, nr 149, s. 13-14
54. WARTO być optymistą / Bohdan Osadczyk; rozm. przepr. Dorota Deska // *Rzeczpospolita*. – 1997, nr 149, s. 17
Rola paryskiej „Kultury” w kształtowaniu kontaktów polsko-ukraińskich.
55. WIZJA literatury ukraińskiej na łamach „Kultury” paryskiej : (analizy, obseksje, proroctwa) / Helena Strassberger // *Prz. Pol.* – 1997, z. 3, s. 53-70
56. WIZJA narodu polskiego na łamach „Ateneum Kapłańskiego” i „Kultury” w latach trzydziestych XX w. / Mieczysław Ryba // *Zesz. Społ. KIK.* – 2002, nr 10, s. 193-202
57. Z POBYTU w Maisons-Laffitte / Iwona Hofman // *Forum Nauk., Inst. Hist. Polit. / WSZarządz. Pozn.* – 2002, z. 2, s. 293-298

C. „Zeszyty Historyczne”

1. KRAJOWE publikacje na łamach „Zeszytów Historycznych” (1962-1989) / Mikołaj Tyrchan // *Studia Medioznawcze*. – 2004, nr 4, s. 63-84

2. WYRZEC się złudzeń, nie rezygnować z marzeń : jakiej historiografii Polacy potrzebują? W 40-lecie „Zeszytów Historycznych” Jerzego Giedroycia / Jan Pomorski // Tyg. P o w s z . – 2003, nr 1, s. 8

III. Redaktorzy paryskiej „Kultury” – biografie, wywiady, opracowania

a. Pozycje zwarte

1. AUTOBIOGRAFIA na cztery ręce / Jerzy Giedroyc; oprac. i postłowie opatrzył Krzysztof Pomian. – Warszawa : „Czytelnik”, 1999. – 388 s., [56] s. tabl. : faks., fot., portr. – (Biblioteka „Czytelnika”)
2. BYŁEM kurierem Giedroycia / Józef Gawłowicz. – Szczecin : „Albatros”, 1998. – 146 s.
3. JERZY Giedroyc : redaktor, polityk, człowiek / zebrał, do dr. przygot. i wstępem poprzedził Krzysztof Pomian; aut. Ewa Berberysz [i in.]. – Lublin : Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2001. – 302 s., [12] s. tabl. : il.
4. JÓZEF Czapski – tumult i olśnienia / Jil Silberstein; przeł. Anna Michalska. – Warszawa : „Noir sur Blanc”, 2004. – 74 s., [16] s. tabl. : il., fot., portr.
5. JULIUSZ Mieroszewski i „Kultura” / Dobrosław Kobielski. – Warszawa : Ośrodek Badania Stosunków Wschód-Zachód, 1971. – 126 s. – (Archiwum Przekładów i Opracowań / Ośrodek Badania Stosunków Wschód-Zachód; nr 50)
6. KSIĄŻĘ z Maisons-Laffitte / Ewa Berberysz. – Wyd. 2 uzup. – Warszawa : „Rytm”, 2000. – 202 s. : il.
7. LISTY do Czesława Miłosza : 1952-1979 / Zygmunt Hertz; wybór i oprac. Renata Gorczyńska. – Paryż : Instytut Literacki; Warszawa : „Pomost”, 1992. – 519 s., [1] k. fot.
8. LISTY do Jerzego Giedroycia / Jerzy Stempowski; aut. wyb., opr. Andrzej Stanisław Kowalczyk. – Warszawa : „LNB”, 1991. – 209 s., XI s.
9. PORTRET Czapskiego / Wojciech Karpiński. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1996. – 261 s., [8] s. tabl. : il.
10. W KRĘGU Giedroycia / Krzysztof Pomian. – Warszawa : „Czytelnik”, 2000. – 217 s. : il.

b. Artykuły

1. CNOTA nieposłuszeństwa : Jerzy Giedroyc w Sejmie... / Bronisław Świderski // Tyg. P o w s z . – 2005, nr 38, s. 13

2. CZAPSKI – Anders – Giedroyc : trzy listy w sprawie Janty / Małgorzata Ptasińska // *Z e s z . H i s t .* – 2001, z. 138, s. 78-97
Dot. art. „Wracam z Polski” A. Janty-Połczyńskiego w paryskiej „Kulturze” z 1948 r.
3. CZAPSKI święci / Zbigniew Florczak // *Nowe Książki*. – 2004, nr 10, s. 30-31
Zawiera rec. książki: Józef Czapski – tumult i olśnienia / Jil Silberstein. – Warszawa, 2004
4. „DROGI Panie...” / Wojciech Skalmowski // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 30, dod. s. II
O stylu pracy redakcyjnej Jerzego Giedroycia.
5. DWAJ panowie z legendy : widziane z Brukseli / Leopold Unger // *Tyg. Powsz.* – 2001, nr 40, s. 8-9
Wspomnienia o współpracy z Jerzym Giedroyciem i Janem Nowakiem-Jeziorańskim.
6. DZIENNIKI Jerzego Giedroycia / Leszek Szaruga // *Prz. Polit.* – 2000, nr 45, s. 134-139
Dzienniki pisarzy publikowane na łamach „Kultury”.
7. FENOMEN zdrowego rozsądku : 90. urodziny Jerzego Giedroycia [dyskusja] / Czesław Miłosz, Ewa Berberysz, Kazimierz Orłoś, Czesław Bielecki, Krzysztof Wolicki, Włodzimierz Odojewski, Wojciech Gielżyński, Tomasz Jastrun; oprac. Krzysztof Masłoń // *Rzeczpospolita*. – 1996, nr 174, s. 11-12, 17
8. GIEDROYĆ: sylwetka / Krzysztof Pomian // *Z e s z . L i t .* – 1996, nr 4, s. 51-53
9. INTERWENCJONIZM osobisty / Andrzej Koraszewski // *Prz. Polit.* – 2001, nr 51, s. 114-117
Fragm. książki „Jerzy Giedroyc. Redaktor, polityk, człowiek”.
10. JERZEGO Giedroycia „Hotel Lambert” / Małgorzata Ptasińska // *Z e s z . H i s t .* – 2002, z. 141, s. 3-36
11. JERZY Giedroyc a „przełom październikowy” w Polsce / Zbigniew Giryński // *Arch. Emigr.* – 2002/2003, z. 5/6, s. 143-153
12. KRÓLOWA Saba [wspomnienie o Zofii Hertz] / Bohdan Osadczyk // *Rzeczpospolita*. – 2003, nr 149, s. A11
13. KRYPTONIM „Rable” : o próbach „werbunku” Zygmunta Hertza / Małgorzata Ptasińska // *Z e s z . H i s t .* – 2004, z. 147, s. 79-106
Działania Służby Bezpieczeństwa w środowisku Instytutu Literackiego w Paryżu.
14. LAFIT i wyspy prywatności / Henryk Giedroyc; rozm. przepr. Grzegorz Dobiecki // *Rzeczpospolita*. – 2003, nr 261 s., dod. s. 6-7

15. LITEWSKIE wątki w życiu i programie politycznym Jerzego Giedroycia / Iwona Hofman // *Polityka i Społeczeństwo*. – 2004, nr 1, s. 167-183
16. NIEPOKORNY / Adam Bromke // *Prz. Tyg.* – 1996, nr 30, s. 11
Jerzy Giedroyc.
17. OSKARŻONY Jerzy Giedroyc / Piotr Lisiewicz // *Gaz. Pol.* – 2002, nr 1, s. 12-13
Proces „taterników” oskarżonych o nielegalne rozprowadzanie wydawnictw paryskiej „Kultury”.
18. POCHWAŁA Xięcia na Laficie / Tadeusz Chrzanowski // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 30, dod. s. III-IV
90-lecie urodzin twórcy „Kultury”.
19. POZOSTAŁ rezonans / Zbigniew Florczak // *Prz. Polit.* – 2001, nr 48, s. 100-105
Wspomnienia o współpracy z „Kulturą” Jerzego Giedroycia.
20. PRZERZUT od Giedroycia : sprawa taterników / Bartosz Kaliski // *Karta*. – 2004, nr 40, s. 99-131
21. PRZESŁANIE / Kazimiera Żukowska // *Literatura*. – 1997, nr 6, s. 53-54
Eseisci publikujący w paryskiej „Kulturze”.
22. REDAGOWANIE Polski / Krzysztof Pomian // *Prz. Polit.* – 2001, nr 51, s. 106-107
Fragm. książki „Jerzy Giedroyc. Redaktor, polityk, człowiek”.
23. REDAKTOR musi być dyktatorem / Jerzy Giedroyc; rozm. przepr. Stanisław Bereś; oprac. Michał Respond // *Odra*. – 1999, nr 12, s. 38-51
24. REDAKTOR – sposób istnienia / Krzysztof Pomian // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 30, dod. s. II
90-lecie urodzin Jerzego Giedroycia.
25. STRAŻNICZKA „Zniczu”... / Małgorzata Ptaśńska // *Zesz. Hist.* – 2003, z. 145, s. 11-22
Zofia Hertz.
26. WOLNOŚĆ i twardość / Czesław Bielecki // *Zesz. Lit.* – 1996, nr 4, s. 53-54
90-lecie urodzin Jerzego Giedroycia.
27. WSPOMNIENIE / Bohdan Osadczyk // *Zesz. Hist.* – 2003, z. 145, s. 3-6
O Zofii Hertz.
28. WYBÓR Zofii / Renata Górczyńska // *Zesz. Hist.* – 2003, z. 145, s. 23-32
Zofia Hertz.

29. Z PAMIĘTNIKA stołownika / Jarosław Abramow-Newerly // Tyg. Powsz. – 1996, nr 30, dod. s. III
Spotkania z J. Giedroyciem w Maisons-Laffitte.
30. ZOSIA / Iza Chruślińska // Zesz. Hist. – 2003, z. 145, s. 7-11
Zofia Hertz.
31. ZYGMUNT Hertz (w dwudziestą piątą rocznicę śmierci) / Monika Sędlak // Zesz. Hist., – 2004, z. 149, s. 163-173

IV. Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu

1. KTO jest komu potrzebny / Marek Krawczyk; rozm. przepr. Krzysztof Masłoń // Rzeczpospolita. – 1996, nr 41, s. 19
Utworzenie Towarzystwa Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu.
2. TOWARZYSTWO Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu / [koncepcja katalogu Agnieszka Mitkowska]. – Warszawa : [b.w., 1999]. – [16] s. : fot., portr.
3. WOLA Redaktora / Marek Krawczyk; rozm. przepr. Krzysztof Masłoń // Rzeczpospolita. – 1997, nr 146, s. 29
Towarzystwo Opieki nad Archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu.

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Roman Brandstaetter
100 rocznica urodzin

Roman Brandstaetter – ur. 3.01.1906 – zm. 28.09.1987 – poeta, dramaturg, prozaik, tłumacz. Urodził się w Tarnowie w rodzinie żydowskiej o literackich tradycjach. Tam ukończył gimnazjum. Studiował filozofię i filologię polską na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie (od 1924 roku). Studia kontynuował w Paryżu (1929-1931), zakończył je doktoratem. W 1935 roku podróżował po Grecji i Turcji. Po wybuchu wojny we wrześniu 1939 roku udał się do Wilna, stamtąd w 1940 roku przez Moskwę, Baku, Iran, Irak, Transjordanę i Egipt dotarł do Palestyny. Został zatrudniony w nasłuchu radiowym Polskiej Agencji Telegraficznej w Jerozolimie. Silne przeżycie religijne (1944) spowodowało przejście na katolicyzm. Wyjechał (1946) do Egiptu a stąd do Rzymu, gdzie pełnił funkcję attache kulturalnego (1947-1948) przy polskiej ambasadzie.

Po powrocie do kraju (1948) zamieszkał w Poznaniu. Tutaj objął kierownictwo literackie Teatru Polskiego, później Opery im. Stanisława Moniuszki. W 1950 roku przeniósł się do Zakopanego. Powrócił do Poznania (1960), w którym mieszkał do końca życia. Swoje prace publikował m.in. w czasopiśmie: „Teatr”, „Życie Literackie”; współpracował z „Kierunkami”, „Przewodnikiem Katolickim”, „W drodze”, „Tygodnikiem Powszechnym”.

Był członkiem Polskiego Pen-Clubu (od 1950 roku). Uznanie dla twórczości znalazło wyraz w licznych nagrodach literackich, polskich i zagranicznych. Przewodniczył (1980-1981) Społecznemu Komitetowi Budowy Pomnika Pozańskiego Czerwca.

Zadebiutował wierszem „Elegia” (okres studencki) a pierwszy dramat „Kupiec warszawski” napisał w 1941 roku. Cała twórczość pisarza odbija fascynację Biblią; zawiera również wpływy grecko-rzymskiego antyku. Dotyka problemu funkcjonowania dobra i zła jako konsekwencji postępowania człowieka. Liryki nawiązują do wzorów klasycznych. Twórczość dramatyczna porusza problematykę konfliktów moralnych osnutą wokół wydarzeń z odległej historii, drugiej wojny światowej czy współczesnych.

Napisał m.in.: poezje – „Jarzma” (1928), „Królestwo Trzeciej Świątyni” (1934), „Faust zwyciężony” (1958), „Pieśń o moim Chrystusie” (1960), „Hymny Maryjne” (1963, w zbiorze „Pieśni”), „Dwie muzy” (1965), „Księga modlitw” (1985 – przekłady i parafrazy poezji biblijnej i franciszkańskiej), „Pieśń o życiu i śmierci Chrystusa” (1987); „Zmowa eunuchów” (1936 – zbiór pamfletów); dramaty – „Kupiec warszawski” (1941), „Powrót syna marnotrawnego” (1947), „Przemysław II” (1949), „Bunt żaków” (1951), „Król i aktor” (1952), „Marchoń” (1954), „Milczenie” (1957), „Upadek kamiennego domu” (1958), „Śmierć na wybrzeżu Artemidy” (1961), „Dzień gniewu” (1962), „Zmierzch demonów” (1964), „Pokutnik z Osjaku” (1979); proza – „Jezus z Nazaretu” t. 1-4 (1967-1973).

a. Pozycje zwarte

1. BYŁ jak przechodzień do domu Ojca / Jan Góra. – Poznań : „W Drodze”, 1997. – 152 s. : il.
2. GOŚĆ wiecznego domu : o Romanie Brandstaetterze / Jan Góra. – Poznań : „W Drodze”, 1990. – 108 s. : il.
3. INSPIRACJE biblijne w utworach Romana Brandstaettera / Alicja Mazan-Mazurkiewicz. – Łódź : Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2003. – 256 s. – (Rozprawy Habilitacyjne Uniwersytetu Łódzkiego)
4. JA JESTEM Żyd z „Wesela” / Roman Brandstaetter. – [Wyd. 2]. – Kraków : Wydaw. Baran i Suszczyński, 1995. – 63 s. : faks., fot., portr.
Zawiera także wielogłos i dokumentację na temat „Żyda” i „Racheli”.

5. NIE zapomniny : świadkowie życia i czytelnicy o Romanie Brandstaetterze / [red. Jan Kanty Pytel]. – Poznań : Stowarzyszenie imienia Romana Brandstaettera : „Pallotinum”, 2002. – 261 s. : il.
6. ODKRYWANIE Brandstaettera : nad Pieśnią o moim Chrystusie / Barbara Strzelec. – Rzeszów : „Fosze”, 2004. – 152 s.
7. PRZYPADKI mojego życia / Roman Brandstaetter. – [Wyd. 2]. – Poznań : „W drodze”, 1992. – 318 s. : il.
8. ROMAN Brandstaetter pisarz związany z Tarnowem : poradnik bibliograficzny / oprac. Barbara Sawczyk; Miejska Biblioteka Publiczna im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie. – Tarnów : MBP, 1995. – 93 s. : fot., portr.
9. ROMAN Brandstaetter -- poradnik bibliograficzny / [oprac. Urszula Bzdawka, Barbara Paszkowska]. – Poznań : WBP, 1989. – 51 s. – (Pomocnicze Materiały Bibliograficzne / Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Poznaniu)
10. SZABASY z Brandstaetterem / Przemysław Bystrzycki. – Wyd. 2 popr. i rozsz. – Zwierzyniec Rzeszów : OS – Obywatelskie Stowarzyszenie „Ostoja”, 2002. – 293 s. : il., mapa
11. ŚWIAT Biblii Romana Brandstaettera : ogólnopolska interdyscyplinarna sesja naukowa, 20-22 października 1999 r. w Auli im. Jana Lubrańskiego Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu / [red. Jan Kanty Pytel (red. nac.) i in.]. – Szczecin : „Ottonianum”, 1999. – 357 s. : il.
12. TARNÓW – domowa ojczyzna Romana Brandstaettera / oprac. Waldemar Smaszcz. – Tarnów : Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Juliusza Słowackiego, 1997. – 85 s. : fot., portr.
13. TOMBAK czy złoto / Aleksandra Mierzyńska. – Poznań : „bamm”, 1998. – 151 s.
14. TRAGEDIA ukrzyżowana : dramaty chrześcijańskie Romana Brandstaettera i Jerzego Zawieyskiego / Dariusz Kulesza. – Białystok : Wydaw. Uniwersytetu w Białymstoku, 1999. – 202 s.

b. Artykuły

1. ALIANS polonistyki i teologii / Monika Kaczor // *P r z . P o w s z .* – 2005, nr 1, s. 174-176
2. AMERYKAŃSKI tytuł „Revelation” / Piotr Kępiński // *R z e c z p o s p o l i t a*. – 1996, nr 91, s. 21
3. DALSZY ciąg rozmowy... / Edyta Bugaj // *N o w e K s i ą ż .* – 1998, nr 9, s. 56-57
4. EROS i agape : o miłości w poezji Romana Brandstaettera / Piotr Łuszczkiewicz // *P r z . P o w s z .* – 1999, nr 4, s. 86-96

5. „JESTEŚ tym, kim będziesz jutro” / Jan Grzegorzcyk // *W Drodze*. – 1997, [nr] 9, s. 66-71
6. JUDEOCHRZEŚCIJANIN znad Wisły / Andrzej Turek // *Rzeczpospolita*. – 2003, nr 15, s. A10-A11
7. PAN Roman : wspomnienie o Romanie Brandstaetterze (1906-1987) / Jerzy Korczak // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 33, s. 15
8. POWRÓT Romana Brandstaettera / Ewa Krawiecka // *Życie i Myśl*. – 1999, nr 4, s. 76-79
Ogólnopolska sesja naukowa w Poznaniu.
9. PROZA śmierci / Piotr Śliwiński // *Prz. Powsz.* – 1998, nr 11, s. 191-199
10. PRZYPOMNIENIE Romana Brandstaettera / Ewa Krawiecka // *Kron. Wielkop.* – 2000, nr 2, s. 161-163
Sesja w Poznaniu.
11. RABBI Roman z Tarnowa w Galilei / Andrzej Kaczyński // *Rzeczpospolita*. – 1997, nr 225, s. 29
12. ROMAN Brandstaetter / Edyta Bugaj. – Cz. 1 ; (1906-1944); Cz. 2 : (1944-1987) // *PAL Prz. Artyst.-Lit.* – 1998, nr 7/8, s. 152-159; 1999, nr 1/2, s. 209-216
13. ROMAN Brandstaetter po 10 latach / Anastazja Seul // *Polonistyk a*. – 1998, nr 3, s. 176-178
Sesja „Rabbi Roman Brandstaetter, judeochrześcijanin na pograniczu kultur” w Poznaniu.
14. ROMAN Brandstaetter : w dziesięciolecie śmierci / Przemysław Bystrzycki // *Życie i Myśl*. – 1997, nr 3, s. 76-80
15. ROMANA Brandstaettera ikona Chrystusa / Piotr Wuczkowski // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 8, s. 10
16. ROMANA Brandstaettera Jezus odnaleziony w kulturze / Paweł Kochaniewicz // *Zesz. Nauk. KUL.* – 2001, nr 1/2, s. 61-79
17. SNYCERZ słowa w świecie Melpomeny [fragm.] / Milan Kwiatkowski // *Arkus z*. – 2000, nr 9, s. 13
18. ŚWIAT Biblii Romana Brandstaettera : (Poznań 20-22 X 1999) / Ewa Krawiecka // *Stud. Jud.* – 1999, nr 2, s. 277-279
19. ŚWIATŁOŚĆ ogromna / Izabela Jaruzelska // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 47, s. 14
Sesja naukowa w Poznaniu nt. „Świat Biblii Romana Brandstaettera”.
20. UCIEKAJĄCY biograf Jezusa : o „Jezusie z Nararetu” Romana Brandstaettera / Piotr Wuczkowski // *Znak*. – 1996, nr 3, s. 91-103

Agatha Christie
30 rocznica śmierci

Agatha Mary Clarissa Christie – ur. 15.09.1891 (1890) – zm. 12.01.1976 – angielska pisarka, autorka powieści kryminalnych i sztuk scenicznych. Urodziła się w Torquay (Devon, Anglia). Wykształcenie zdobywała w domu, uczyła ją matka. Dwukrotnie wychodziła za mąż: za pułkownika Archibalda Christie i za archeologa Maxa Mallowana (1930), którym towarzyszyła w licznych podróżach po całym świecie. Brała udział w ekspedycjach archeologicznych (m.in. w Iraku i w Syrii), co znalazło odbicie w jej twórczości. Prozę kryminalną zaczęła pisać w czasie pierwszej wojny światowej, kiedy pracowała społecznie jako pielęgniarka.

Zadebiutowała powieścią „Tajemnicza historia w Styles” (1920). W kryminałach motyw zbrodni opierała na doskonałej znajomości ciemnych stron ludzkiej natury (egoizm, chęć zysku, zemsta itp.). Jej utwory cechuje precyzja i logiczna konstrukcja, wymyślna intryga, sceptyczny, wyrozumiały humor, bogaty język, nawiązujący do angielskiej tradycji literackiej, błyskotliwe dialogi. Podsuwane czytelnikowi przesłanki do odkrycia sprawcy zbrodni są z reguły głęboko ukryte. Pisała także dramaty oraz romantyczne powieści pozbawione motywów kryminalnych. Sztuka „Pułapka na myszy” była wystawiana nieprzerwanie przez 21 lat (8862 razy) w tym samym londyńskim teatrze.

Spośród około 75 powieści większość znalazła się na listach bestsellerów. Nakład jej książek, tłumaczonych na kilkadziesiąt języków świata, ocenia się na 100-500 milionów egzemplarzy. Wiele utworów przeniesiono na ekran. W 1971 roku otrzymała tytuł Damy (Dame) Orderu Imperium Brytyjskiego.

Na dorobek pisarki składają się m.in.: kryminały – „Tajemnicza historia w Styles” (1920), „Zabójstwo Rogera Ackroyda” (1926), „Morderstwo na plebanii” (1930), „Tajemnica błękitnego pociągu” (1933), „Morderstwo w Orient Expressie” (1934), „Śmierć na Nilu” (1937), „Rendez-vous ze śmiercią” (1937), „Dziesięciu Murzynków” (1939), „Zło czai się wszędzie” (1941), „Pięć małych świnek” (1947), „Dwanaście prac Herkulesa” (1947), „Kurtyna” (1975); sztuki teatralne – „Pułapka na myszy” (1952).

a. Pozycje zwarte

1. AGATHA Christie / Monika Gripenberg; przeł. Aleksandra Czyrek. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1999. – 166 s. : il.
2. AUTOBIOGRAFIA / Agatha Christie; przeł. Magdalena Konikowska, Teresa Lechowska. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 1998. – 589 s.

3. AUTOBIOGRAFIA / Agatha Christie; przeł. [z ang.]. – T. 1-2. – Pruszków : Rachocki i S-ka, 1994. – 2 t. (445; 361 s.) – (Portrety Extra)
4. BIOGRAFIA Agathy Christie / Janet Morgan; przeł. Magdalena Pietrzak-Merta. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 2001. – 414 s., [16] s. tabl. : il.
5. HERKULES Poirot – życie i czasy : biografia według Agathy Christie / Anne Hart; przeł. Anna Bańkowska. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 1998. – 248 s.
6. OPOWIEDZCIE, jak tam życie / Agatha Christie Mallowan; przeł. Ewa Adamska. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 1999. – 212 s. : il. mapa. – (Seria Podróżnicza „Obieżyświat”)
7. PANNA Jane Marple – życie i czasy : biografia według Agathy Christie / Anna Hart; przeł. Anna Bańkowska. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 1999. – 116 s. : pl.

b. Artykuły

1. AGATHA Christie jakiej nie znamy / Kinga Wanok // *Nowe Książki*. – 2001, nr 10, s. 21
2. BOŻE Narodzenie [tł.] / Agatha Christie // *Guliver*. – 1996, nr 6, s. 56
Fragm. „Autobiografii”.
3. CHMIELEWSKA o Christie / Joanna Chmielewska. – (Kolekcja „Gazety Wyborczej”) // *Gaz. Wybor.* – 2004, nr 174, s. 8-9
4. JAK zabija starsza pani / Krystyna Held-Olsińska // *Polityka*. – 1997, nr 41, s. 54-55
5. MIŁOŚĆ do Agathy / Tomasz Fiałkowski, Marian Stala; rozm. przepr. Michał Okoński // *Tygod. Powsz.* – 1996, nr 48, dod. s. I, IV
6. ZBRODNIA z klasą / Jacek Potocki // *Wprost*. – 2001, nr 51/52, s. 130-131

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Anna Wawrzyniak
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

ZAGRAJMY MOZARTA (Scenariusz montażu słowno-muzycznego z okazji 250 rocznicy urodzin W.A. Mozarta)

27 stycznia 2006 roku mija 250 rocznica urodzin wybitnego, wiedeńskiego kompozytora – **Wolfganga Amadeusza Mozarta**. Rocznicą tą jest dobrą okazją do bliższego zaprezentowania sylwetki tego genialnego twórcy. Proponowany scenariusz montażu słowno-muzycznego ma **na celu** nie tylko zwrócenie uwagi na Mozarta – wielkiego kompozytora, ale przede wszystkim na **ukazanie Mozarta jako człowieka „z krwi i kości”**, posiadającego swoją codzienną zwyczajność. Montaż przeznaczony jest dla młodzieży szkół średnich, wśród której Mozart funkcjonuje bardziej jako abstrakcyjne pojęcie encyklopedyczne niż wielobarwna i złożona osobowość. Motywem przewodnim scenariusza stała się korespondencja Mozarta, która tym bardziej przekonująco przybliży i pomaga zrozumieć jego samego.

Wskazówki inscenizacyjne:

Montaż powinien trwać około godziny, najlepiej w czytelni biblioteki. Ważna jest właściwa aranżacja wnętrza, dzięki której wydobędziemy odpowiedni, kameralny nastrój. Aby jak najlepiej oddać ducha XVIII-wiecznej epoki, proponuję udekorować scenę meblami (stół, krzesła) imitującymi daną epokę. Szczególne miejsce zajmują listy. Tak, więc to one mogą stać się głównym motywem w stylizacji wnętrza (na stole kałamarz, gęsie pióra, zrulowane listy). Istotne jest również właściwe oświetlenie (świece na stole i na scenie), światło punktowe skierowane na odczytującego, ciemność stanowi kurtynę. Dopelnieniem całości mogą być odpowiednie stroje narratorów i osób czytających listy, z elementami kojarzącymi się z XVIII wiekiem (peruki, koronkowe zaботy, fraki).

Do wygłoszenia tekstu potrzeba 2 narratorów i 2 osoby odczytujące fragmenty listów. Część słowna powinna być przeplatana urywkami dzieł Mozarta (nie dłużej niż 5-10 minut) – można np. zaprosić ucznia miejscowej szkoły czy ogniska muzycznego lub odtworzyć utwory Mozarta z nośników muzycznych.

Montaż warto wzbogacić o wystawę dzieł dotyczącą życia i twórczości W.A. Mozarta, czy szerzej innych kompozytorów, przedstawicielei tzw. trójki klasyków wiedeńskich (obok Mozarta – Beethoven i Haydn). Proponuję rozdać publiczności materiały informacyjne np. w postaci ciekawie zredagowanych ulotek – stylizowanych bilecików, które zawierałyby biogram kompozytora oraz tytuły książek dotyczących jego osoby i dzieł czy tytuły płyt CD z muzyką Mozarta, ze szczególnym podkreśleniem tych dostępnych w bibliotece.

* * *

Światło skierowane tylko na recytującą osobę, potem krótki fragment muzyczny.

Osoba I

„A wokół głowy chłopca promienie się złocą –
czy to diadem, czy światło ducha skwitte mocą?
A już – ci w każdym ruchu wielki dźwięk się ziszcza,
Gest każdy wieści piękno – piękno tego mistrza,
Który nie stwarza pieśni, bo cały jest pieśnią!”

Goethe „Faust”, część II, akt III, Arkadia

Koncert na klarnet i orkiestrę A – dur KV 622

Narrator I

27 stycznia 1756 roku, w Salzburgu, niewielkiej miejscowości leżącej w Austrii, przyszedł na świat syn Leopolda i Anny Marii Mozartów. Był z kolei ich siódmym dzieckiem, z których tylko on i jego starsza siostra Marianna, zwana pieśczoćliwie Nannerl, pozostali przy życiu. Pozostała piątka zmarła w wieku niemowlęcym. Dziecku na chrzcie nadano imiona *Johannes Chryostomus Wolfgangus Theophilus Mozart*, po dziadku ze strony matki i patronie daty urodzenia, Janie Chryzostomie.

Narrator II

Jak minęły pierwsze lata jego życia? Jakim dzieckiem był Mozart? W co lubił się bawić? Oddajmy głos siostrze Amadeusza, naocznemu świadkowi owych lat.

Osoba II

„Wolfgang miał trzy lata, gdy objawił swój niezwykły talent. Często w ciągu całych godzin bawił się szukaniem tercji na klawesynie, przysłuchując się z naiwną uciechą przynajmniej harmonii, ilekroć ją znajdował. W czwartym roku ży-

cia ojciec zaczął go uczyć na klawesynie, ot tak, jakby dla zabawy, paru menuetów i innych kawałków; nauka niewiele kosztowała trudu zarówno ojca jak syna. Potrzebował na menueta pół godziny, a na większy utwór – godzinę, aby się go nauczyć i potem zagrać doskonale czysto, w najdokładniejszym, niezachwianym rytmie. Odtąd robił takie postępy, że w piątym roku życia komponował już małe utwory, które przegrywał ojcu, a ten prznosił je na papier.(...)

W tych latach – to znaczy między szóstym a dziesiątym rokiem życia – był pod każdym względem chętnym i pojętym uczniem i cokolwiek ojciec mu zlecił, tym zajmował się przez pewien okres z największym zapałem, tak, że zdawał się zapomnieć na jakiś czas o wszystkim innym, nawet o muzyce. Kiedy na przykład uczył się rachunków, wówczas wszystko; stół, krzesło, ściany, a nawet podłoga, było zasmarowane pisanymi kredą cyframi. (...) Ale przy tym wszystkim to jednak muzyka wypełniała duszę Mozarta, i nią zajmował się nieustannie.”

(Jarociński S. „Mozart” s. 14)

Sonata na fortepian i skrzypce F – dur KV 377

Narrator I

Dzieciństwo Mozarta to „lata wędrówki”, ciągłych podróży. Jego geniusz muzyczny, odkryty przez ojca, w przeciętnej rodzinie był prawdziwym cudem i zbawieniem, a także nadzieją na lepsze życie. Warto nadmienić, że Leopold Mozart był jednym z czołowych pedagogów muzycznych, autorem podręcznika „Podstawy gry na skrzypcach”. Mozart otrzymał więc od ojca gruntowne wykształcenie muzyczne. Dziesięć lat jeździli wspólnie po całej Europie, by pokazać nadzwyczajne talenty, zwłaszcza sztukę improwizacji młodego muzyka. Pierwsze podróże odbyli do Monachium, Wiednia, następnie był Paryż, Londyn, Amsterdam i Haga. Doświadczenia z podróży koncertowych pozwoliły Mozartowi wzbogacić technikę i styl, komponował wówczas symfonie, sonaty na skrzypce i fortepian, opery buffo.

Narrator II

Młody Mozart posiadał niesamowity dar obserwacji, a dzięki poznawaniu kolejnych miejsc, ludzi o różnych osobowościach, zdobywał wiedzę o otaczającym go świecie. Posiadał również duże poczucie humoru i swoje przenikliwe spostrzeżenia zwykle opisywał z celną, dowcipną ripostą.

Osoba I

„...spotkałem mnicha z Bolonii, którego uważają za świętego. Ja wprawdzie nie bardzo w to wierzę, bo na śniadanie wypija często filiżankę czekolady.

a zaraz potem spory kielich mocnego hiszpańskiego wina, i sam miałem zaszczyt zjeść obiad z tym świętym, który przy stole wypił karafkę wina, na to jeszcze cały kielich mocnego wina, a zjadł dwie spore porcje melona, brzoskwinie, gruszki, pięć filiżanek kawy, pełen talerz ptaszków. dwa pełne talerze mleka z cytryną. Być może, że stosował jakąś dietę (...)

List z 21 sierpnia 1770

(Einstein A. „Mozart: człowiek i jego dzieło.” s. 25)

Symfonia nr 40 g – moll cz. I Allegro molto KV 550

Narrator I

Nadchodzi rok 1781, przełomowy rok w życiu Mozarta, który zamyka ciągnący się od dzieciństwa okres wędrówki po sławę i uznanie wśród możliwych tego świata oraz poszukiwań własnej osobowości artystycznej. Mozart ma 25 lat i coraz bardziej zwycięża w nim myśl, by być wolnym, niezależnym artystą, zarówno od swego pracodawcy arcybiskupa Colloredo, jak i od dominującego ojca. Jeszcze w styczniu święci triumfy wystawiając operę „Idomeneo”, lecz wskutek poróżnienia się z arcybiskupem, podejmuje decyzję o usamodzielnieniu się jako kompozytor i wyjeżdża do Wiednia, by tam rozpocząć swoją karierę.

Narrator II

Mozart jest bodaj pierwszym, któremu udaje się stworzyć pozycję „wolnego artysty”. Daje tak zwane „akademie”, czyli „koncerty na własny rachunek”, komponuje na zamówienie i udziela lekcji gry na fortepianie. Niestety słabą stroną niezależności jest to, iż samemu trzeba zdobywać środki finansowe na utrzymanie siebie i swojej rodziny, a jak się okazuje zmysł artystyczny i ekonomiczny nie zawsze idzie w parze...

Osoba I

„On jest za szczerzy, mało aktywny, zbyt łatwo go nabrać, zbyt mało troszczy się o środki, które mają prowadzić do kariery. Tutaj, aby się wybić, trzeba być przebiegłym, przedsiębiorczym, śmiałym. Pragnąłbym dla jego szczęścia, żeby miał o połowę mniej talentu, a dwa razy więcej zręczności w postępowaniu z ludźmi, wtedy bym się mniej martwił.”

List z 13 sierpnia 1778

„Byłbym całkiem spokojny, gdybym nie odkrył w moim synu zasadniczej wady, tej mianowicie, że jest zbyt cierpliwy czy ospały, za wygodny, może czasem za dumny.(...) Albo jest znowu zbyt niecierpliwy, porywczy i nie potrafi ni-

czego odczekać. *Dwie przeciwne zasady rządzą nim – za dużo albo za mało i żadnej pośredniej drogi.*"

*List do baronowej Waldstadten z 23 stycznia 1782
(Einstein A. „Mozart: człowiek i jego dzieło.” s. 39)*

Menuet A – dur nr 6

Narrator I

Czym byłoby życie mężczyzny, tym bardziej tak delikatnego i wrażliwego jak Mozart, bez swojej muzy? Mozart jako dramaturg, okazał się świetnym znawcą psychiki kobiecej, stworzył przecież szereg kobiecych postaci scenicznych, istot pełnych życia, typów wręcz wiekuiстых, ale wiedza ta zupełnie nie przekładała się na jego życie osobiste. Życie na salonach obfitowało w intensywność kontaktów towarzyskich, sam Mozart oświadczył raz w późniejszych latach, że byłby już stokroć mężem, gdyby musiał żenić się z każdą dziewczyną, z którą raz poplirtował. Jednak mimo krótkich epizodów, jego przeżycia z kobietami kończyły się zazwyczaj rozczarowaniem, ciągłym brakiem powodzenia.

Narrator II

W 1782 roku poślubił Konstancję Weber, młodszą siostrę Alojzy – jego wcześniejszej niespełnionej miłości. Nie było to może najszczęśliwsze małżeństwo, obydwójce chętnie zażywali rozkoszy towarzyskiego i muzycznego życia stolicy, ale pomimo przeróżnych afer związek ten przetrwał aż do śmierci Mozarta.

Osoba II

„(...) Najbardziej się cieszę, kiedy jesteś zadowolona i wesola, i kiedy wiem z całą pewnością, że niczego ci nie brak. Cały mój trud i znój staje się wtedy nawet przyjemny i drogi. Najgorsza i najbardziej nieprzyjemna sytuacja, w jakiej mógłbym się znaleźć, wydaje mi się błahostką, jeśli tylko ty jesteś zadowolona i wesola.

Tymczasem wszystkiego dobrego – korzystaj ze swojego blazna stołowego, ale myśl o mnie i kochaj mnie zawsze tak, jak ja zawsze będę kochała moją Stanzi – Marini.

P.S. Koniecznie spoliczkuj Sussmayara i powiedz, że chciałaś zabić muchę, która usiadła mu na policzku! Adieu.

Uwaga! Chwytaj! Bz... 3 całusy...słodzietkie jak cukier... już... pofrunęły!”

*List z 6 lipca 1791, Wiedeń
(Einstein A. „Mozart: człowiek i jego dzieło.” s. 208)*

Eine kleine Nachtmusik G – dur KV 525

Narrator I

Mozart dysponował zdumiewającą umiejętnością odnalezienia się w każdej dziedzinie muzycznej, i nawet w operach, które swym ścisłym formalizmem nie pozostawiają kompozytorowi wiele swobody, umiał zaznaczyć swą wielkość. Niestety, jego geniusz muzyczny, zbytnie nowatorstwo nie było mile widziane w tzw. towarzystwie, Mozart popadał w coraz większą izolację. Nie zaradziły temu ani rosnący podziw kolegów – kompozytorów (przede wszystkim J. Haydna), ani poparcie loży masońskiej, której był członkiem od 1784 roku, ani też triumfalne prawykonanie „Wesela Figara”, a wkrótce potem „Don Giovanniego” w Pradze w 1787 roku. Dużym sukcesem było prawykonanie „Cosi fan tutte” w Wiedniu, a „Zaczarowany flet”, po początkowym niepowodzeniu, stał się wkrótce najbardziej podziwianą operą.

Osoba I

„Nie mogę pisać wierszem – nie jestem poetą; nie mogę układać zdań tak, by one stwarzały złudzenia światła i cieni – nie jestem malarzem; nie mogę też wyrazić swych uczuć i myśli gestami i mimiką – nie jestem tancerzem. Ale mogę je wyrazić dźwiękiem, gdyż jestem muzykiem.”

List z 8 listopada 1777

(Einstein A. „Mozart: człowiek i jego dzieło.” s. 91)

Uwertura do opery „Wesele Figara”

Narrator II

Sukces przyszedł jednak za późno. Podczas pracy nad „Requiem”, jak się okazało ostatnim, nieukończonym dziełem, rozchorował się i dręczony gorączkami zmarł, dnia 5 grudnia 1791 roku w wieku 35 lat. Kompozytor został pochowany w mogile dla ubogich. Gdy później chciano urządzić godniejszy pogrzeb, ciała jego nie można było już odnaleźć.

Osoba II

„...– Gdyby ludzie mogli zajrzeć w moje serce, musiałbym się prawie wstydzić – wszystko jest dla mnie zimne – lodowate (...) Nie potrafię Ci wyjaśnić moich uczuć, to jest jakaś pustka, – która sprawia mi ból, – jakaś tęsknota, która nigdy nie da się zaspokoić, i dlatego nigdy nie ustaje – trwa ciągle, nawet z dnia na dzień wzrasta...”

List z 7 lipca 1791 rok – pięć miesięcy przed śmiercią

(Einstein A. „Mozart: człowiek i jego dzieło.” s. 82)

Requiem KV 626 – Lacrimosa

Narrator I

Przedwcześnie rozwiniętemu, pozbawionemu dzieciństwa, wiecznie gnanemu z jednej podróży w drugą, w ciągłym mozole utrwalania na pięciolinii tego, co wyrzucał z niego niepowstrzymany strumień inwencji – niczego mu los nie oszczędził: ani złudzeń serca, ani zwodniczych blasków powodzenia, ani przeszkód, które wciąż trzeba przełamywać w sobie i na zewnątrz, ani intryg ludzkich, ani nawet gorczy życia rodzinnego.

Narrator II

35 takich lat wypełniłoby innemu żywot, co najmniej 50 letni! Pod ich brzemieniem niejeden by się ugiął. On wyszedł zwycięski, silniejszy niż kiedykolwiek. Mówi nam o tym jego muzyka – posłuchajcie jej akordów!

Marsz turecki a – moll

Bibliografia:

1. Cziczeryn G.: Mozart – etiuda badawcza. Poznań : Ars Nova, 1996
2. Einstein A.: Mozart: człowiek i jego dzieło. Wyd. 2. Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1983
3. Gardner H.: Niepospolite umysły. Warszawa : CiS, 1998
4. Jarociński S.: Mozart. Kraków : Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1972
5. Kolb A.: Mozart. Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1990
6. Leksykon muzyki od A do Ż. Warszawa : Muza S.A., 1995
7. Neumayr A.: Muzyka i cierpienie. Warszawa : Felberg SJA, 2002
8. Wagner G.: Brat Mozart. Gdynia : Uraeus, 2001

Płyty CD:

1. [Mozart].[Dokument dźwiękowy]. Jose Ostranc (klarnet); Mozart Festival Orchestra; A Lizzio, dyr. INTERPHON, 1991. – 1 płyta CD
2. [Mozart]. [Dokument dźwiękowy]. London Philharmonic Orchestra; Christian Rainer, dyr. Master Music, 1990. – 1 płyta CD
3. Mozart Discovery. [Dokument dźwiękowy]. EMI Music Poland, 2005. – 2 płyty CD
4. Mozart. [Dokument dźwiękowy]. Hagen. Universal, 2000. – 1 płyta CD

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

BIBLIOGRAFIA regionalna miasta Turku i powiatu tureckiego : 2003 / oprac. Ewelina Ignasiak; red. Wanda Grzeszkiewicz; Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka w Turku. – Turek: MiPBP, 2005. – 42 s.

Bibliografia zawiera 396 opisów głównie z prasy lokalnej i regionalnej uporządkowanych w układzie działowym.

BIBLIOGRAFIA regionalna powiatu ostrowskiego 2004 / oprac. i red. Magdalena Słocińska, pod kier. Włodzimierza Grabowskiego; Biblioteka Publiczna im. Stefana Rowińskiego w Ostrowie Wielkopolskim. – Ostrów Wlkp: BP, 2005. – 161 s.

BIGAJ Mirosława, JARUS Tomasz

Znani i nieznani patroni pępowskich ulic. – Pępowo: Urząd Gminy Pępowo, 2005. – 41 s. : portr.

Słownik biograficzny. Dot. osób związanych z Pępowem, pow. Gostyń

BONY, dzwony, betony : Poznań w latach 70. XX wieku : [album] / oprac. Danuta Książkiewicz-Bartkowiak, Magdalena Mrugalska-Banaszak. – Poznań : Wydaw. Miejskie, 2005. – 227 s. : fot.

W części wstępnej wspomnienia Lecha Trzeciakowskiego, Wojciecha Fibaka i Zenona Laskowika.

BORKIEWICZ-KACZMAREK Magdalena

Życie codzienne w Pleszewie w dwudziestoleciu międzywojennym / oprac. graf. Jerzy Szpunt. – Pleszew: Pleszewskie Towarzystwo Kulturalne, Muzeum Regionalne w Pleszewie, 2005. – 90 s., [8] s. tabl. : fot.

Praca poświęcona problemom życia rodzinnego, zawodowego, szkolnego i kulturalnego na tle historii miasta w okresie międzywojennym.

CHODYŁA Zbigniew

Najstarsze dzieje osad olęderskich w okolicach Nekli w latach 1749-1793. – Nekla: Społeczny Komitet Renowacji Cmentarzy Olęderskich w Gminie Nekla, 2005. – 46 s. : tab.

Zarys historii osadnictwa olęderskiego w gminie Nekla.

CO DO grosza czyli budżet powiatu poznańskiego [na rok] 2005. – Poznań: Starostwo Powiatowe w Poznaniu, 2005. – 11 s. : il.

Dochody i wydatki powiatu w 2005 roku.

DEKADA : czas nadziei i oporu : Poznań 1980-1989 : [album] / red. Krystyna Laskowicz, współpr. red. Jan Kołodziejcki; oprac. graf. Marzena Dziadul. – Poznań: Wielkopolskie Archiwum Solidarności Fundacja, 2005. – 271 s. : fot.

Album zawiera ponad 600 fotografii na ogół wcześniej niepublikowanych, które dokumentują działalność „Solidarności” w Poznaniu w wymienionych latach.

DUDA Zygmunt

Osobliwości parafii. – Opalenica: Parafia św. Mateusza w Opalenicy, 2005. – 120 s. : fot. – (Z Dziejów Parafii św. Mateusza w Opalenicy; 9)

Dziewiąty tom z serii wydawniczej poświęconej historii parafii św. Mateusza w Opalenicy.

[DWADZIEŚCIA pięć] XXV lat Wielkopolskiego Klubu Publicystów Krajoznawczych w Poznaniu. – Poznań, 2005. – 56 s.

Publikacja okolicznościowa zawiera historię dokonań klubu oraz biogramy działających i zmarłych członków.

GLAPIAK Jan

Błogosławiony Edmund Bojanowski w Górcie Duchownej / fot. Jarosław Ratajczak [i in.]. – Poznań: Księgarnia św. Wojciecha, 2005. – 94 s., [8] s. tabl. : fot., portr.

Historia pobytu i śmierci błogosławionego Edmunda Bojanowskiego w sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Górcie Duchownej. Ponadto modlitwy i kazania wygłoszone z okazji rocznic urodzin i śmierci.

GMINA Kotlin : [informator] / Urząd Gminy Kotlin; tłum. Stanisław Pietrasik. – Kalisz: ARP, 2005. – 25 s. : fot., il.

Tekst także w jęz. niemieckim

GRABÓW nad Prosną : [informator] / tekst E. Pilarczyk [i in.]; fot. E. Geppert [i in.]; Urząd Miasta i Gminy w Grabowie nad Prosną. – [B.m.]: Oficyna Wydaw. Kulawiak, [b.r.]. – [24] s. : fot.

GRZECHOWIAK Dorota

Pasje znanych koninian. – Konin: Dorota Grzechowiak, 2005. – 356 s. : fot., portr.

Zapis wywiadów przeprowadzonych przez dziennikarkę radiową z Konina.

JAROCIN : [informator] / Urząd Miejski w Jarocinie. – Jarocin: UM, 2005. – [16] s. : fot.

KALENDARIUM rocznic i wydarzeń 2006-2010 / Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. – Poznań: WBPiCAK, 2005. – 170 s. : mapa. – (Informator Województwa Wielkopolskiego)

Wybór rocznic i wydarzeń, których jubileusze przypadną w wymienionym okresie. Kontynuacja publikacji dot. lat 2001-2005 wydanej w 2000 roku.

KAMECKI Marek

Donosy na rzeczywistość : [album] / red. Włodzimierz Mazurkiewicz. – Kępno: Kępińskie Towarzystwo Edukacyjno-Kulturalne „Droga”, 2005. – 259 s. : rys.

Wybór rysunków satyrycznych artysty plastyka z Kępna.

KARWAT Janusz

Maksymilian Jackowski 1815-1905. – Poznań: Wydaw. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2005. – 293 s. : fot., il., portr. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”)

Bibliografia s. 281-292

Życie i działalność wybitnego Wielkopolanina, patrona kółek rolniczych na tle historii regionu. We wstępie przegląd i omówienie publikacji poświęconych Jackowskiemu.

KONIN / fot. Jerzy Sznajder; tekst Andrzej Łącki. – [Konin: Urząd Miejski w Koninie, b.r.]. – Teka, (10) k. : fot.

Zbiór dziesięciu pocztówek z widokami miasta.

KONIN : panoramy : [album] / fot. Jerzy Sznajder. – Konin: Urząd Miejski w Koninie, [b.r.]. – [12] s. : fot.

Niewielki album fotografii z widokami Konina.

KONIN : zabytki architektury / tekst Andrzej Łącki, Agnieszka Michalak, Piotr Stefański; fot. i oprac. graf. Jerzy Sznajder. – Konin: Urząd Miejski w Koninie, 2005. – 23 s. : fot., pl.

Fotografie najciekawszych zabytków architektury Konina opatrzone komentarzem historycznym.

KONIN i okolice: szlaki turystyczne / tekst Andrzej Łącki; fot. i oprac. graf. Jerzy Sznajder. – Konin: Urząd Miejski w Koninie, [2005]. – 19 s. : fot., mapki

Omówienie pieszych, rowerowych i wodnych szlaków turystycznych w okolicach Konina.

KORZENIE Solidarności w przesłaniu pomnika Poznańskiego Czerwca '56 / teksty Artur Jazdon, Jan Aleksyński. – Poznań: Biblioteka Uniwersytecka, 2005. – 23 s.

Informator towarzyszący wystawie w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu w 25. rocznicę powstania NSZZ Solidarność.

KOŚCIELAK Zbigniew

Ogniska wspomnień w kaliskim harcerskim kręgu 1956-2005. – Kalisz: Komenda Hufca ZHP w Kaliszu, 2005. – 95 s. : fot.

Opowieść dot. harcerstwa w Kaliszu.

KOZŁOWSKA Iga

Teatr w Kaliszu w okresie II Rzeczypospolitej. – Kalisz: Towarzystwo Miłośników Kalisza, 2005. – 231 s. : fot.

W aneksach m.in. repertuar oraz omówienie występów zespołów teatralnych.

KOZŁOWSKI Marek

Bogusław Śliwa : zarys biografii. – Kalisz: „Edytor”, 2005. – 202 s. : fot.

Prokurator, przywódca „Solidarności” w Kaliszu.

KÓRNIK : [informator] / Urząd Miejski w Kórniku. – Kórnik: Agencja Artyst. Recital, 2005. – 19 s. : fot., pl.

KRAWCZYK Kazimierz

Osiem wieków Niałka Wielkiego 1155-2005 / red. Arleta Prządka. – Wolsztyn: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Wolsztyn, 2005. – 60 s. : fot., il., pl. – (Ocalić od Zapomnienia)

Zarys monograficzny wsi w powiecie wolsztyńskim. Zawiera m.in. tablice genealogiczne rodu Jeleni Niałków od XIII do XV wieku.

KROTOSZYN i okolice : opracowania i materiały źródłowe. T. 1 : praca zbiorowa / pod red. Józefa Zdunka. – Krotoszyn: Towarzystwo Miłośników i Badaczy Ziemi Krotoszyńskiej, 2005. – 267 s. : fot., il., portr., pl.

Publikacja podzielona na trzy części zawiera opracowania o tematyce historycznej i współczesnej, biografie osób związanych z ziemią krotoszyńską oraz wybór materiałów źródłowych w tym dokumenty, listy i wykazy osobowe.

LEDNICA Górą : elementarz Ojca Jana / red. Monika Kwiatkowska, Grzegorz Polak. – Warszawa: Edipresse, [2004]. – 143 s. : fot. : portr.

Zbiór materiałów nt. Ogólnopolskich Spotkań Młodzieży „Lednica 2000”. M.in. rozmowa z ojcem Janem Górą, wspomnienia uczestników oraz korespondencja i orędzia Jana Pawła II skierowane do młodzieży.

LEŚNIK Władysław

Żodyń : moja mała ojczyzna / fot. Jacek Kolesiński, Tadeusz Mąkosa; rys. Elżbieta Kolesińska. – Żodyń: Urząd Gminy Siedlec, Gminna Biblioteka Publiczna Siedlec, 2004. – 136 s. : fot., mapy, rys.

Monografia miejscowości położonej w powiecie wolsztyńskim. Zawiera m.in. biogramy osób.

MAZURKIEWICZ Sebastian

Nekla : historia miasta 1405-2005 : monografia na jubileusz 600-lecia. – Nekla: Urząd Miasta i Gminy w Nekli, 2005. – 118 s. : fot., il.

W aneksach m.in. wykazy członków władz samorządowych w latach 1973-2006, duchownych związanych z parafią św. Andrzeja Apostoła od 1405 roku oraz tablice genealogiczne dziedziców dóbr rycerskich Nekla.

MUJTA Józef Stanisław

Katalog zbiorów Muzeum Techniki Ceramicznych w Kole : [album] / fot. Jacek Sypniewski; red. Anna Błaszczek; oprac. graf. Marek Fijałkowski. – Koło: MTC, [b.r.]. – 52 s. : fot.

Kolorowe fotografie zbiorów poprzedzone informacją na temat dziejów ceramiki i fajansu kolskiego.

NOCLEGI : Leszno Region. – Leszno: Urząd Miasta Leszna. Wydział Promocji i Rozwoju, [b.r.]. – 24 s. : il., mapa

Baza turystyczna i hotelowa Leszna i okolice.

OD KRUSZWICY do Poznania : rzecz o Szlaku Piastowskim : historia, zabytki, okolice, legendy : [album] : praca zbiorowa / pod red. Janiny Sikorskiej. – Bydgoszcz : Wydaw. „Mirex”, 2005. – 424 s. : fot., il., rys.

Obszerna i bogato ilustrowana monografia miejscowości położonych na obszarze Szlaku Piastowskiego.

OD OMNIBUSÓW konnych do szybkiego tramwaju : dzieje komunikacji miejskiej w Poznaniu : wystawa: 4 września -- 23 października 2005 w Muzeum Historii Miasta Poznania – Ratusz Muzeum Narodowe w Poznaniu. – Poznań: MN, 2005. – 83 s. : fot., il.

Historia komunikacji miejskiej w Poznaniu od 1880 roku. Publikacja towarzysząca wystawie.

OD POMYSŁU do realizacji : Pomnik Poznańskiego Czerwca 1956 w fotografii Jerzego Unierzyskiego : [katalog wystawy] / fot. Jerzy Unierzyski; red. Małgorzata Waller; oprac. graf. Ewa Wąsowska. – Poznań: Muzeum Narodowe w Poznaniu, 2005. – [62] s. : fot., portr.

Wystawa w Muzeum Historii Miasta Poznania. Na odwrocie strony przedtytułowej biogram poznańskiego fotografa, J. Unierzyskiego (1935-2005).

POWIAT gnieźnieński : dobre miejsce, królewska tradycja : [informator] / Wydział Promocji i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Gnieźnie; red. E. Ranuszkiewicz. – Bydgoszcz: Agencja Reklamowo - Fotograficznie - Wydawnicza Camvid, 2005. – 12 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim

POWIAT jarociński w gości prosi... : hotele, agroturystyka, baza gastronomiczna / Starostwo Powiatowe w Jarocinie. – Jarocin: Libro, 2005. – [20] s. : fot.

POWIAT jarociński w gości prosi... : informator turystyczny / Starostwo Powiatowe w Jarocinie. – Jarocin: Libro, 2004. – [14] s. : fot.

Prezentacja walorów turystycznych powiatu uzupełniona informacją teleadresową.

PROFESOR Stefan Aleksandrowicz 1904-1995 / red. Anna Zielińska-Krybus; Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. AR, 2005. – 57 s. : fot., il., portr.

Publikacja poświęcona profesorowi Akademii Rolniczej im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu w 10. rocznicę śmierci.

PUSZCZA Zielonka i okolice : przewodnik turystyczny / pod red. Michała Preislera. – [B.m.]: Związek Międzygminny Puszcza Zielonka, [b.r.]. – 93 s. : fot., il.

Środowisko przyrodnicze, ciekawostki krajoznawcze i szlaki turystyczne na terenie gmin zrzeszonych w Związku Międzygminnym Puszcza Zielonka.

ROSTKOWSKA Joanna

Ścieżka przyrodnicza „Leśnym tropem” / Urząd Gminy Siedlec. – Kopanica, 2004. – 41 s. : fot., il., rys.

Ścieżka przyrodniczo-leśna w okolicach Kopanicy, pow. Wolsztyn.

SALEZJANIE : album z okazji jubileuszu 25-lecia Inspektorii św. Wojciecha w Pile / oprac. tekstów i red. Marek T. Chmielewski; fot. Krzysztof Rybczyński; red. Iwona Mokrzan, Małgorzata Paszek; Towarzystwo Salezjańskie. Inspektorium św. Wojciecha w Pile. – Kleczew: Oficyna Wydaw. Markuz, 2005. – 63 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim, włoskim i niemieckim

Publikacja jubileuszowa opatrzona kolorowymi fotografiami.

[SIEDEMSET] 700 lat Łuszczanowa : 1305-2005 / Urząd Miejski w Jarocinie. – Jarocin: UM, 2005. – [8] s. : fot.

Historia i współczesność wsi w powiecie jarocińskim.

SNYDER Sholod Charlotte

Henryk (Heno) Glicenstein (1870-1942) : rzeźba Glicensteina – nieokreślone połączenie materii i ducha : the Sculpture of Glicenstein – a Passionate Embrace of the Material and the Spiritual / red. Łucja Pawlicka-Nowak; tłum. Arkadiusz Kamiński. – Konin: Muzeum Okręgowe w Koninie, 2004. – 68 s. : fot., portr.

Tekst także w jęz. angielskim

Rzeźbiarz urodzony w Turku. Publikacja towarzysząca stałej wystawie w Muzeum Okręgowym w Koninie.

SOBCZAK Roman

Ludzie najbardziej zasłużeni dla Konina z lat 1945-2005. – Konin, 2005. – 64 s. : portr.

Biogramy działaczy samorządowych i partyjnych, parlamentarzystów oraz osób zasłużonych dla przemysłu, oświaty i kultury Konina i konińskiego okręgu przemysłowego.

[STO] 100 lat Kościuszki : Szkoła Handlowa, Gimnazjum i Liceum im. Tadeusza Kościuszki w Kaliszu 1905-2005 / red. Aneta Kolańczyk. – Kalisz, 2005. – 460 s. : fot.

Książka wydana z okazji VII zjazdu wychowanków. Zawiera m.in. biografie i wspomnienia nauczycieli i uczniów szkoły.

[SZEŚĆDZIESIĄT] 60 lat od zakończenia wojny w Kaliszu i w Hamm : wystawa fotograficzna w Gustav-Lubcke-Museum (10.04.2005) i w Muzeum Okręgowym Ziemi Kaliskiej (30.09.2005) / red. Maria Perrefart, Krzysztof Walczak, Jerzy Aleksander Splitt; oprac. graf. Marcin Bieniecki. – Hamm; Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Gustav-Lubcke-Museum Hanem, Hammer Geschichtsverein e.V., 2005. – 18 s., [26] s. tabl. : fot.

Katalog wystawy. W tekście informacje dot. wydarzeń prezentowanych na fotografiach.

SZKOŁA Podstawowa im. Józefa Wybickiego w Liskowie [pow. Kalisz] / skład tekstu Grzegorz Waliś. – Lisków: Komitet Obchodów Jubileuszu Szkoły Podstawowej w Liskowie, 2005. – 182 s. : fot.

Publikacja wydana z okazji 80-lecia szkoły. Zawiera zarys historii placówki, wspomnienia absolwentów oraz wykazy nazwisk nauczycieli i uczniów.

SZLAKIEM osadnictwa olęderskiego w gminie Nekla / zespół red. Violetta Margasińska, Waldemar Odrobny, Krystyna i Jerzy Osypiukowie. – Nekla: Społeczny Komitet Renowacji Cmentarzy Olęderskich w Gminie Nekla, 2005. – Składanka : fot., mapa

Omówienie trasy wycieczki rowerowej wytyczonej w 2005 roku z okazji jubileuszu 600-lecia Nekli.

ŚCIEŻKI dydaktyczno-przyrodnicze Uroczyska Warta / Nadleśnictwo Jarocin. – Jarocin: Nadleśnictwo Jarocin, 2005. – 10 s. : fot., mapa

Omówienie osobliwości geograficzno-przyrodniczych oraz ciekawostki historyczne.

WIELKOPOLSKA największe atrakcje turystyczne / oprac. tekstu Anna Plenzler; fot. M. Chwistek [i in.]. – Poznań: Wielkopolska Organizacja Turystyczna, 2005. – 20 s. : fot., mapa

Informator o zabytkach, kościołach, miejscach pielgrzymek, skansenach, przyrodzie i innych atrakcjach turystycznych w Poznaniu, Kaliszu i Wielkopolsce.

WOJEWÓDZTWO wielkopolskie 2005 / Urząd Statystyczny w Poznaniu.
– Poznań: US, 2005. – 31 s. : tab., wyk.

Zawiera dane porównawcze za lata 2000-2004. Tekst także w jęz. angielskim.

WOŹNY Przemysław

Historia w kamieniu pisana : zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii /
fot. Władysław Majewski, Przemysław Woźny. – Trzemeszno: Stowarzyszenie
Miłośników Zabytków Historycznych Położonych na Terenie Miasta i Gminy
Trzemeszno, 2004. – 55 s. : fot.

Historia zabytkowego cmentarza parafialnego w Trzemesznie. M.in. cha-
rakterystyka rzeźby i architektury nagrobnej oraz biogramy zasłużonych osób,
pochowanych na cmentarzu.

WROTKOWSKA Małgorzata, DANKIEWICZ-CZAJKA Wielisława, MATY-
SIAK Anna

15-lecie Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Kaliszu 1990-
2005. – Kalisz: Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Kaliszu, 2005. –
94 s. : fot., tab., wyk.

Działalność placówki kształcenia nauczycieli w zakresie języka angielskiego
i niemieckiego oraz wykazy wykładowców i absolwentów.

ZABYTKOWY Cmentarz Jeżycki w Poznaniu 1905-2005 / pod red. Alek-
sandry Węckiej. – Poznań: Stowarzyszenie Opieki nad Zabytkowym Cmenta-
rzem Jeżyckim, 2005. – 48 s., [16] s. tabl. : fot., pl.

Historia cmentarza parafii Chrystusa Dobrego Pasterza w Poznaniu. Za-
wiera m.in. biogramy osób pochowanych i artystów współtworzących cmentarz.

ZAPAL się do Rakoniewic! : [informator] / Urząd Miejski Gminy Rakonie-
wice. – Poznań: Wydaw. Libro, [b.r.]. – [20] s. : fot., pl.

ZBĄSZYŃ : gmina i miasto : [informator] / tekst i red. Witold Siłski; tłum.
M. Grześkowiak-Wasela. – Zbąszyń: Urząd Miejski w Zbąszyniu, 2005. – 17 s. : fot.

Tekst także w jęz. angielskim

ZESPÓŁ Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego
w Jarocinie : zarys dziejów / red. W. Staśkiewicz. – Jarocin: ZSP nr 2, 2005. –
40 s. : fot.

60-lecie działalności szkoły zawodowej i 40-lecie Zespołu Szkół Ponad-
gimnazjalnych nr 2 w Jarocinie. Zawiera m.in. wykazy dyrektorów, nauczycieli
i pracowników szkoły.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(wrzesień–listopad 2005)

Biblioteki w woj. wielkopolskim we wrześniu najczęściej organizowały imprezy pod hasłem: „wrażenia z wakacji”, „jesień” oraz „II wojna światowa”. W październiku obchodzono Dzień Papieski oraz urodziny Kubusia Puchatka, zaś w listopadzie Dzień Niepodległości, Święto Zmarłych, 150 rocznicę śmierci Adama Mickiewicza oraz andrzejki. Nie zapomniano o rocznicach znanych pisarzy, w szczególności H.Ch. Andersena, a także głośno czytano dzieciom.

Wrzesień

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Spotkanie autorskie z Andrzejem Grabowskim, autorem utworów dla dzieci.

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Wystawa „Borek Wielkopolski i okolice”

Chodzież

- „Pisarze polscy w karykaturze” – wystawa
- Spotkania grupy terapeutycznej

Dąbie (pow. Koło)

- Spotkanie z poezją Franciszka Karpińskiego

Gniezno

- Otwarcie wystawy pt. „II Zjazd Gnieźnieński – pięć lat później”

Gostyń

- Wystawa „Widoki opuszczone”
- Wystawa książek związanych z Dniem Znaczką

Jarocin

- Konkurs recytatorski „Brzechwa dzieciom” (Filia Witaszyce)
- Spotkanie Klubu Dyskusyjnego „Sprawy organizacyjne” (Filia Witaszyce)

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Inscenizacje bajek Jana Brzechwy „Leń” i „Żuk”

Kalisz

- „Obraz kultury łużyckiej w księgozbiorze Alfonsa Parczewskiego” – wystawa zorganizowana w ramach XIII Europejskich Dni Dziedzictwa Kulturowego (Biblioteka Główna, również w październiku)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Promocja Zeszytu Powiatowego pn. „Szlaki turystyczne powiatu kępińskiego” opracowanego przez Renatę Gość, będącego pokłosiem wystawy regionalnej zorganizowanej w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Kępnie
- Promocja książki pt. „Donosy na rzeczywistość” autorstwa Marka Kameckiego wydanej przez Kępińskie Towarzystwo Edukacyjno-Kulturalne „Droga”
- Wieczór muzyczno-literacki „Dźwięki z ukrytej pozytywki”. Grali: Bartosz Suwiński, poeta i student polonistyki, Dawid Jański (gitara) i Łukasz Solarek (bas).

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- Wystawa pt. „Nobliści polscy” (Filia Mikorzyn)

Koło

- Średniowieczne Koło – mity i rzeczywistość – wieczór literacki

Konin

- W cyklu „Konin – miasto nieznane” wykład Jerzego Łojko nt. „Zamki Wielkopolski, ich zniszczenie w dobie wojny ze Szwedami”
- Wystawa: „Zamki Wielkopolski”

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ 25 lat „Solidarności” (wystawa ze zbiorów MBP w Kościanie)
 - ~ Czytając Miłosza... W 1. rocznicę śmierci (wystawa fotogramów i książek ze zbiorów biblioteki)
 - ~ Wymarzone dzieciństwo – polecamy poradniki dla rodziców i wychowawców
 - ~ Erich Maria Remarque – znakomity pisarz niemiecki, 35. rocznica śmierci
 - ~ „Krasnal Hałabała” – czy wiesz kto to jest? – w 50. rocznicę śmierci Lucyny Krzemienieckiej + zabawa literacko-plastyczna
 - ~ Z lekturą szkolną na wesoło – wystawa książek
- Florian Marciniak – syn Ziemi Kościańskiej – twórca Szarych Szeregów. Wykład Teresy Szeszuły (Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej)

- Poznajemy bohaterów książki: „Plastusiowy pamiętnik” Marii Kownackiej – zabawa literacko-plastyczna
- „William Wharton – piewca codzienności” – sylwetkę pisarza omówiła Magdalena Wojtaszek (Spotkanie w Klubie Miłośników Książki)
- Stefania Grodzieńska – „Już nic nie muszę” – książkę omówiła Hanna Mazany (Spotkanie w Klubie Miłośników Książki)

Kotlin (pow. Jarocin)

- Wystawa z okazji 600-lecia Parafii Sławoszew „Parafia w obiektywie” (Filia Sławoszew)

Krajenka (pow. Złotów)

- „Międzynarodowy Dzień Pokoju” wystawa wierszy i fotografii

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Spotkania autorskie dla przedszkolaków z Wiolettą Piasecką (Filia Pawłowice)
- „Dziecko” – podsumowanie konkursu fotograficznego
- Spotkanie z okazji pierwszej rocznicy ukazywania się „Życia gminy Krzemieniewo”
- „Żołnierze z Pawłowic na frontach II wojny światowej” – spotkanie dla młodzieży (Filia Pawłowice)
- „W hołdzie żołnierzom września” – wystawa pamiątek, fotografii i dokumentów (Filia Pawłowice)

Leszno

Wystawy:

„Galeria za Regalami”:

- „Pamiętki walk i prześladowań 1939-1945” – z kolekcji leszczyńskich kolekcjonerów
- „Moja Norwegia” – wystawa fotografii Ryszarda Warczyńskiego

„Galeria Lochy”:

- „Afryka” – fotografie Karoliny Bieniek i Michała Bierka (również w październiku)

Imprezy:

- „VIII Turniej Poezji Biesiadnej” zorganizowany wraz ze Stowarzyszeniem Kupców Leszczyńskich, Unią Wielkopolan i „Kawiarnią w Ratuszu”. Turniej ph. „Nadzieja” prowadził Sergiusz Sterna-Wachowiak. Udział wzięli: Eleonora Biberstajn, Ryszard Biberstajn, Zygmunt Dekiert, Elżbieta Gałęzewska-Krasińska, Krystyna Grys, Tadeusz Hofmański, Lech Konopiński, Barbara Tylman, Andrzej Waldman

- Konferencja „Mickiewicz daleki i bliski. Spotkania wielkopolskie w 150 rocznicę śmierci Poety”. Podczas konferencji referaty wygłosili:
 - ~ Zofia Trojanowiczowa – „Coś ty uczynił ludziom, Mickiewiczzu?”
 - ~ Zbigniew Przychodniak – „Domowa ojczyzna Adama, czyli Poeta w kręgu rodzinnym”
 - ~ Andrzej Kostolowski – „Pobyt Mickiewicza w Wielkopolsce”
 - ~ Jerzy Piećko – „Dlaczego nie przekroczył tej granicy? Mickiewicz i powstanie listopadowe”
 - ~ Ewa Krawczyk – „Wokół patrona”
- Wystawa „Mickiewicz w południowo-zachodniej Wielkopolsce – powiaty: kościański, leszczyński, rawicki”
- Spotkanie z cyklu „Rodzinne Wieczory” – dla rodziców z dziećmi – z Wiolettą Piasecką
- Spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” pt. „Moja Norwegia” z Ryszardem Warczyńskim

Luboń (pow. Poznań)

- Zakończenie „Konkursu Jednej Książki” – Wakacje z Krasnalem Hałabąłą – Życie i twórczość Lucyny Krzemienieckiej

Łubowo (pow. Gniezno)

- „Dzień Ziemiaka” – wystawa rzeźby ziemniaczanej i konkurencje przy ognisku
- Konkurs wiedzy o ziemniaczanych potrawach oraz ich degustacja

Nowy Tomyśl

- Z cyklu: „Twórca i jego dzieło”:
 - ~ „Jak żyć pełnią życia” – spotkanie z Tadeuszem Niwińskim, autorem książki z zakresu samorealizacji i samorozwoju („Ja”, „Ty”, „My”, „Elementarz życia”), zorganizowane przy współpracy ze Stowarzyszeniem „Akademia Mądrego Życia”
 - ~ Spotkanie autorskie z Andrzejem Grabowskim – poetą i prozaikiem, Kawalerem „Orderu Uśmiechu” – autorem utworów dla dzieci i młodzieży (Oddział dla Dzieci MiPBP, także Filia w Witomyślu oraz Biblioteka Publiczna Gminy Kuślin)
- „Pitolinie na wiklinie, czyli UNI-katowe spotkanie kapel podwórkowych” – impreza współorganizowana z Nowotomyskim Towarzystwem Kulturalnym i Nowotomyskim Ośrodkiem Kultury
- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty”: Spotkanie I – „Magia Indii” – amatorska relacja podróżników Katarzyny i Andrzeja Mazurkiewiczów, ilustrowana pokazem slajdów

Oborniki

- Wystawa „Irlandia w fotografii i literaturze”
- Prelekcja Krzysztofa Schramma z Towarzystwa Polsko-Irlandzkiego „Historia i kultura Irlandii”
- Wystawa „Fiknijmy Koziółka. Graficzny wizerunek Koziółka Matołka z kolekcji Emilii Waśniowskiej”
- Spotkanie z Małgorzatą i Marią Waśniowskimi

Okonek (pow. Złotów)

- „Nasz region” – wystawa książek

Opatówek (pow. Kalisz)

- Spotkanie „Klubu Muminków” – pod hasłem „Poznajemy Świerszczyk i twórczość Marka Nejmana”

Radawnica (pow. Złotów)

- Wystawa książek o Krajnie pt. „Moja mała Ojczyzna” (Filia w Świętej)

Rawicz

- Spotkanie z Andrzejem Grabowskim, autorem utworów dla dzieci
- Mini konkurs na znajomość zabytków Rawicza – dla 6-cio latków

Rydzyna (pow. Leszno)

- Konkurs plastyczny „Nowa szkoła, nowa klasa, nowi przyjaciele” (Filia Moraczewo)
- Konkurs czytelniczy „Jaka to bajka? Jaka lektura?” (Filia Moraczewo)

Śmigiel (pow. Kościan)

- Spotkanie autorskie z Dominikiem Samolem – ilustratorem książek, mieszkańcem Starego Bojanowa (Filia Czacz)

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie dla dzieci z Wiolettą Piasecką

Trzcianka

- „25. rocznica Solidarności” – wystawa
 - ~ Geneza Solidarności
 - ~ Solidarność w Trzciance (pamiętki tamtych dni)
 - ~ literatura drugiego obiegu „Latająca Biblioteka”
 - ~ Solidarność w literaturze
 - ~ Prelekcje dla młodzieży
- „Moja obwoluta do Baśni Andersena” – powiatowy konkurs plastyczny. Spotkanie z Justyną Ciesielską – ilustratorką książek dla dzieci
- Spotkanie autorskie z Martą Fox

Trzemeszno (pow. Gniezno)

- Spotkanie z Izabelą Klebańską
- Konkurs recytatorski dla szkół podstawowych – twórczość Doroty Gellner

Turek

- Warsztaty literackie dla uczniów gimnazjów i szkół średnich – Artur Jur-gawka (również w październiku i listopadzie)
- Moje ulubione postacie literackie – zajęcia w Środowiskowym Domu Sa-mopomocy (Filia Nr 2)
- Wystawa: Turek w fotografii – wczoraj i dziś (wrzesień-październik)

Wijewo (pow. Leszno)

- „Jan Brzechwa – poeta dziecięcej radości” – wieczór literacki

Witkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie autorskie z Izabelą Klebańską
- Wystawa „Myśląc Ojczyzna: Jan Paweł II dialog z Polską”

Złotów

- „350. rocznica obrony Jasnej Góry” – wystawa
- Spotkanie z Konradem Kaczmakiem, autorem książki pt. „Obelnik” tema-tycznie nawiązującej do pradziejów Krajny – występ zespołu Złotowskiego Bractwa Rycerskiego Durandal, degustacja miódów
- „Sprzątanie Świata Polska 2005” – wystawa
- „Cały Złotów czyta dzieciom” – wystawa fotografii i prac plastycznych
- „Krótki kurs zarządzania skarbonką” – realizacja projektu edukacyjnego skierowanego dla młodzieży gimnazjalnej i podsumowanie projektu wspólnie ze złotowskimi bankami: prezentacje multimedialne, scenki dra-mowe, wystawki, zabawne historyjki, wywiady
- „Wrzesień miesiącem wiary we własny osąd i odwagi przeciwstawianiu się presji ogółu” – wystawa oraz cykl spotkań połączonych z głośnym czyta-niem, gry i zabawy z baśnią H.Ch. Andersena pt. „Nowe szaty cesarza”

Październik

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Galeria 1-go Obrazu: A. Suchanecki z Cyklu „Ikary”
- Wystawa: Haft krzyżkowy – obrazy autorstwa mieszkank Bojanowa
- Cykl historyczny „Bojanowo wczoraj i dziś” – 1 spotkanie

Brudzew (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie dla uczniów szkoły podstawowej z Teresą Tomsią, poetką (Filia Koźmin)

Chodzież

- Nagroda „Nike 2005” – historia, finaliści, nagrodzeni – wystawa
- „Refleksje na temat cierpienia” – spotkanie biblioterapeutyczne z Jerzym Tomalikiem i księdzem Janem
- Spotkanie autorskie z Jolantą Nowak-Węklarową – Klub Seniora
- Literackie wędrówki – „Zaczarowane miejsca Kubusia Puchatka” – spotkanie łączące zabawę ze znajomością tekstu (Oddział dla dzieci)
- „Wiedza o kulturze” – cykl spotkań edukacyjnych (również w listopadzie)
- Z cyklu „Kolekcje – ludzkie pasje i talenty” – spotkanie z Kazimierzem Słodowym – rzeźba w drewnie lipowym

Dąbie (pow. Koło)

- Spotkanie z poezją Juliana Przybosa
- Pogadanki o książce – „O krasnoludkach i sierotce Marysi”
- Dyskusja nad książką „Pinokio”

Gniezno

- Podsumowanie konkursu plastycznego pt. „Jan Paweł II – obrońca prawdy”

Gostyń

- Wystawa „Szkoła w fotografii i kronice: Gimnazjum w Żytowiecku”
- Promocja tomiku wierszy Ireneusza Szafranka pt. „Droga do domu” – wieczór autorski w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Gostyniu
- Quiz i konkursy plastyczne na projekt znaczka i karty pocztowej – współpraca z Polskim Związkiem Filatelistów + wystawa prac

Jaraczewo (pow. Jarocin)

- Kurs robót szydełkowych i na drutach (październik-grudzień)

Jarocin

- Prelekcja Jana Jajora pt. „Cmentarze na Ziemi Jarocińskiej” (Filia Golina)
- Spotkanie członków Klubu Dyskusyjnego w Pałacu w Witaszycach z księdzem Tadeuszem Nagelem (Filia Witaszyce)

Kalisz

- „Solidarność – Związek Zawodowy, który przyniósł nam wolność” – konkurs zorganizowany z okazji 25 rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” + wystawa „Solidarność w kalendarzach i na plakatach” (Filia Nr 9)

- „Czy ONZ spełnia wizję swoich założycieli” – konkurs z okazji 60 rocznicy wejścia w życie Karty Narodów Zjednoczonych (Filia nr 5, Oddział dla dzieci)
- Konkurs plastyczny dla dzieci na temat twórczości Eligiusza Korwaczaka (Filia nr 9)
- Spotkanie z Lidią Balcerzak-Krawczyńską, zorganizowane w Zakładzie Karnym w Kaliszu przez Filię Nr 3

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Otwarcie wystawy plastycznej z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu zatytułowanej „Podróżuję po Europie”

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- Spotkanie z Anną Onichimowską, autorką książek dla dzieci i młodzieży
- Prezentacja multimedialna dla dzieci kl. IV-V pt. „Historia książki” (Filia Mikorzyn)

Koło

- Spotkanie autorskie z Zygmuntem Rolą – nauczycielem, dziennikarzem, publicystą
- Spotkanie z Jarosławem Bacińskim – autorem książki pt. „Zamek Królewski w Kole”
- Wernisaż wystawy w galerii „Pod dobrą książką” – „Kapusta – rysunek prasowy”

Konin

- Spotkanie dla młodzieży z Zygmuntem Rolą nt. „Tajemnice Katedry Gnieźnieńskiej”
- Finał konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży „W leśnej krainie” + wystawa
- Spotkanie z leśnikiem Jarosławem Musiałem
- Wystawa z okazji 90-lecia Harcerstwa Polskiego

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna:

- Wystawy:
 - ~ Krajobrazy życia Ireneusza Linde (wystawa fotograficzna z Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii)
 - ~ Finałiści Nagrody Literackiej „Nike”

- ~ Psy, koty i inne zwierzęta w literaturze dziecięcej. Wystawa książek w związku ze Światowym Dniem Opieki nad Zwierzętami
 - Wyniki dotychczasowych badań archeologicznych w Kościanie – wykład Janusza Grupińskiego (Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej)
 - Wernisaż wystawy „Krajobrazy życia Ireneusza Linde” z udziałem żony Autora – Elżbiety Linde
 - Poznajemy zwierzęta: „Psi żywot”, w związku ze Światowym Dniem Opieki nad Zwierzętami – zabawa literacko-plastyczna
 - Poznajemy bohaterów książki „Plastusiowy pamiętnik” Marii Kownackiej – zabawa literacko-plastyczna
 - „Chotomkowe utwory dla Michasia i Wiktorki” – popołudnie z książką
 - Spotkanie z „Rzepką” Juliana Tuwima – popołudnie z książką
 - „Dożynki” – inscenizacja w wykonaniu dzieci z Samorządowego Przedszkola Nr 1 dla dzieci z Samorządowego Przedszkola Nr 4 – na zaproszenie Filii Bibliotecznej Nr 2
 - Spotkanie z Barbarą Królikowską – malarką amatorką połączone z wystawą jej obrazów (Klub Miłośników Książki)
 - Poranek z książką: „Pinokio – drewniany pajacyk, czy znamy jego przygody?” – spotkanie z przedszkolakami z Samorządowego Przedszkola Nr 1
- Biblioteka Publiczna Gminy:
- „Poznajemy tradycje, kulturę i mowę naszych przodków” – konkurs gwary

Kościelec (pow. Koło)

- 4 października – Światowy Dzień Zwierząt – dyskusja z uczniami kl. II (Filia Dobrów)

Kotlin (pow. Jarocin)

- Wieczornica z okazji „101 rocznicy śpiewactwa na Ziemi Kotlińskiej”
- Pomoc w organizowaniu X Festiwalu Solistów i Zespołów Akordeonowych w Kotlinie
- Wieczór literacki ku czci Jana Pawła II „Wielki Człowiek” + wystawa książek (Filia Sławoszew)

Krajenka (pow. Złotów)

- „Światowy Dzień Opieki nad Zwierzętami” – wystawa wierszy i ilustracji do wierszy o zwierzętach

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- Wystawa „Jan Paweł II – Orędownik Prawdy” (GCK i filie)
- „Święto latawca” – festyn dla dzieci
- „Gwara wielkopolska” – spotkanie dla dzieci (Filia Pawłowice)

Leszno

Wystawy („Galeria za Regalami”):

- „Z Leszna do Rzymu” – wystawa poświęcona Kazimierze Malinowskiej – Marii Letycji (SSPC)
- „Obiekty sakralne” – wystawa fotograficzna

Imprezy:

- „Poezja jesienią”:
 - ~ Spektakl w wykonaniu Jerzego Zelnika pt. „Idę z daleka, nie wiem, z piekła czyli z raju” według Adama Mickiewicza
 - ~ Konferencja zorganizowana wspólnie z Leszczyńskim Towarzystwem Kulturalnym poświęcona luteriańskiemu duchownemu i pisarzowi Johannesowi Heermannowi
 - ~ „Dyżur poetycki” – dla osób piszących wiersze pełnił Czesław Sobkowiak
 - ~ „Poezja na Ratuszu” – podczas wieczoru swoje wiersze czytali Darek Foks, Helena Gordziej, Mariusz Grzebalski, Bogusław Kierc, Czesław Sobkowiak. Funkcję gospodarza pełniła Elżbieta Kuśnierek, a poezji towarzyszyła muzyka i śpiew Damiana Wilka
- Spotkanie ph. „Staropolska świątynia sztuk” z Jackiem Kowalskim – historykiem sztuki i Maciejem Prochaską – muzykologiem (zorganizowane wspólnie z WBPiCAK w Poznaniu)
- Spotkanie z cyklu „Rodzinne Wieczory” dla rodziców z dziećmi z Krystyną Grys
- Sympozjum z cyklu „Ewangelicy w Lesznie”. Referaty wygłosili: Władysław Wróblewski (ASP Poznań) – „Architektura wielkopolskich kościołów ewangelickich” oraz ks. Sławomir Sikora, pastor kościoła ewangelicko-augsburskiego w Lesznie – „Święta i zwyczaje ewangelickie”
- Spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” pt. „Kenia i Tanzania” z Karoliną Bieniek i Michałem Bierkiem

Lipno (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie dla młodzieży z Heleną Gordziej
- Wystawa fotograficzna „Mickiewicz w południowo-zachodniej Wielkopolsce – powiaty: kościański, leszczyński, rawicki”

Luboń (pow. Poznań)

- „Jak pomóc samemu sobie. Naturalne metody leczenia” – spotkanie z bio-terapeutką Grażyną Grabowską
- Spotkanie w Klubie Ludzi Niewidomych i Słabo Widzących „Promyk” (również w listopadzie)

- „Kolorowe malowanie” – działania plastyczne dla dzieci, pod kierunkiem plastyka Anny Przybylskiej (również w listopadzie)
- „Debiut malarski” – wernisaż malarstwa Katarzyny Lewickiej i Mirosławy Schoenradt
- „Konsument i jego prawa” – spotkanie z Markiem Radwańskim, Powiatowym Rzecznikiem Konsumentów

Łubowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie z Mirosławą Woźną oraz wystawa prac konkursowych „Mieszkańcy Świata Wyobraźni” wypożyczonych z WBPiCAK w Poznaniu

Małańków (pow. Turek)

- Warsztaty literackie dla młodzieży gimnazjalnej – Teresa Tomsia

Margonin (pow. Chodzież)

- Spotkanie autorskie z Wandą Chotomską + wystawa książek

Nowy Tomyśl

- „Podejdz” – wystawa fotografii Magdaleny Gibczyńskiej
- Z cyklu: Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne „Cymes chansons” – recital aktorski Teatru Współczesnego we Wrocławiu Doroty Abbe. W programie wieczoru piosenki E. Piaff, Ch. Aznavoura, J. Breła
- Z cyklu: spotkania niebanalne „Najnowsze osiągnięcia współczesnego ziołolecznictwa” – spotkanie z Zenonem Idzikowskim, mistrzem bioenergoterapii, wiceprezesem ds. szkolenia Poznańskiego Stowarzyszenia Terapii Naturalnych
- Z cyklu: Twórca i jego dzieło – Spotkanie autorskie z Krzysztofem Petkiem – autorem powieści sensacyjno-przygodowych dla młodzieży (Oddział dla Dzieci MiPBP; także BPMiG we Lwówku i BPMiG w Opalenicy)

Oborniki

- Spotkanie z Wandą Chotomską
- Koncert „Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II w hołdzie”
- Wystawa „Jan Paweł II na znaczkach”
- Poznański Czerwiec 56 – wykład Tomasza Rochatki z IPN
- „Kiedy dziadkowie byli mali” – wystawa i spotkanie przygotowane przez uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 w Obornikach

Okonek (pow. Złotów)

- „Międzynarodowy Dzień Muzyki” – wystawa

Opatówek (pow. Kalisz)

- Udział dyrektor Jadwigi Miluńskiej w nagrywaniu programu telewizyjnego, o cmentarzu w Opatówku, przez TVP Oddział w Poznaniu

Radawnica (pow. Złotów)

- Występ w kościele p.w. św. Barbary w Radawnicy koła „żywego słowa” z programem słowno-muzycznym pt. „Jan Paweł Wielki”

Rawicz

- Wernisaż wystawy Tomasza Bzdęgi „Poszukiwania” w Art Galerii Performance Cafe – współorganizatorzy
- „Dzieci dzieciom” – spotkanie dla kl. „0” z poetką M. Nowińską i jej małymi piszącymi artystami (przeгляд twórczości)

Rydzyna (pow. Leszno)

- Konkurs muzyczny „Październikowe muzykowanie” (Filia Moraczewo)

Szamocin (pow. Chodzież)

- „Wspomnienie o Janie Pawle II” – konkurs poetycki (Filia w Lipiej Górze)
- „Z poezją za pan brat” – konkurs recytatorski

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Teatr malowany” – konkurs plastyczny (Filia Stare Bojanowo)

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie dla młodzieży z Darkiem Foksem

Tarnówka (pow. Złotów)

- „165 lat znaczka pocztowego” – wystawa
- „Tydzień czytania listów” – zajęcia literackie

Trzcianka

- Młodzieżowe Centrum Informacyjne – zajęcia dla gimnazjalistów w ramach programu: Równać Szanse – Małe Granty Regionalne
 - ~ Warsztaty telewizyjne
 - ~ Warsztaty literackie
 - ~ Dziennikarstwo telewizyjne
 - ~ Dziennikarstwo internetowe
- „Światowy Dzień Fizyki – Albert Einstein (1879-1955)” – wystawa
- „100-lecie przyznania literackiej Nagrody Nobla Henrykowi Sienkiewiczowi” – wystawa twórczości
- „Grafiki książkowe do twórczości Juliusza Verne’a” – miejsko-gminny konkurs plastyczny dla szkół podstawowych i gimnazjalnych
- „W świecie wyobraźni” – zajęcia plastyczne dla dzieci

Wrząca Wielka (pow. Koło)

- Międzynarodowy Dzień Muzyki – spotkanie z dziećmi (Filia Powiercie)
- Dzień Nauczyciela – konkurs plastyczny dla klas O-III (Filia Powiercie)

Zakrzewo (pow. Złotów)

- Spotkanie z Romanem Andrzejewskim w ramach V Dni Papieskich – wspomnienie o Janie Pawle II

Złotów

- „Światowy Dzień Ochrony Zwierząt” – wystawa
- „Wśród jezior i rzek Złotowszczyzny” – wystawa fotografii kolorowej
- „Leonardo da Vinci” – wystawa
- Podsumowanie konkursu grantowego „Myśl globalnie działaj lokalnie” – konkursowe prezentacje multimedialne i wystawa prac
- „Zwierzęta też mają prawa” – wystawa
- Spotkanie Stowarzyszenia „Przyjazna Edukacja”

Listopad

Baranów (pow. Kępno)

- Wykonanie rysunków na IV Przyrodniczy Konkurs Plastyczny pt. „Ptaki – mieszkańcy lasu” (Słupia)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Galeria 1-go Obrazu: Benon Duloks „Wenecja”
- Wystawa: Pudła, pudełka, pudeleczka czyli urok opakowań metalowych
- Cykl historyczny „Bojanowo wczoraj i dziś” – 2 spotkania
- Galeria 1-go Obrazu: Adam Lipowczyk „Bez tytułu”

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Zajęcia biblioterapeutyczne dla dzieci ze szkoły podstawowej pt. „Moje nowe miejsce na ziemi”

Chodzież

- „Cmentarze – Ojczyzna to Ziemia i Groby” – wystawa
- Spotkanie autorskie z Beatą Ostrowicką (Oddział dla Dzieci)
- Z cyklu „Kolekcje – ludzkie pasje i talenty” – spotkanie z Danutą Gościńską – róże w literaturze i sztuce
- „Wychowawcza rola bajki europejskiej” – prelekcja w Miejskim Przedszkolu nr 3 w Chodzieży (Oddział dla Dzieci)

Dąbie (pow. Koło)

- Narodowe Święto Niepodległości – wieczornica

- Spotkanie z poezją Adama Ważyka
- Spotkanie z poezją Adama Mickiewicza
- Spotkanie autorskie z Jerzym Cwalińskim
- Warsztaty interdyscyplinarne dla dzieci pt. „Latający kufer”

Gniezno

- Otwarcie wystawy pt. „60-lecie Towarzystwa Miłośników Gniezna”

Gostyń

- Warsztaty „Spotkania z historią – papier ręcznie czerpany”
- „Spacerkiem po Wszechświecie” – spotkanie dla młodzieży licealnej z Honoratą Korpikiewicz
- Zajęcia biblioterapeutyczne dla bibliotekarzy – nauczycieli ze szkół powiatu gostyńskiego pt. „Moje nowe miejsce na ziemi”
- Wystawa „Wielkopolska – nasza kraina”
- Powiatowy konkurs historyczny dla młodzieży z cyklu „Sławni Gostynianie – Kasper Miaskowski ze Smogorzewa i jego czasy”

Jarocin

- Spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk (Filia Mieszków i Filia Witaszyce, Filia dla Dzieci)
- Spotkanie Klubu Dyskusyjnego z Januszem Karwatem poświęcone 190 rocznicy urodzin i 100 rocznicy śmierci Maksymiliana Jackowskiego (Filia Witaszyce)

Kalisz

- Joanna Dudek – „Ekslibris komputerowy i nie tylko” – wystawa (Biblioteka Główna)
- Spotkanie z Katarzyną Smolińską i jej książką „Ja i on, on i ja” z udziałem Urszuli Zybury (Biblioteka Główna)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Rozstrzygnięcie konkursu i rozdanie nagród w IV Przyrodniczym Konkursie Plastycznym pn. „Ptaki – mieszkańcy lasu”
- Promocja książki pt. „Epizody” autorstwa Krzysztofa Szymoniaka wydanej przez Kępińskie Towarzystwo Edukacyjno-Kulturalne DROGA
- Spotkanie autorskie z Teresą Tomsią połączone z warsztatami literackimi. W spotkaniu wzięła udział młodzież ze szkół ponadgimnazjalnych w Kępnie
- Spotkanie z Katarzyną Rojkowską, pedagogiem, psychologiem i autorką książki „Naucz małe dziecko myśleć i czuć”

- Spotkanie autorskie z pisarką Marta Fox, dla młodzieży ze szkół ponadgimnazjalnych w Kępnie
- Samorządowa Biblioteka Publiczna
- Wieczór poetycki z Łukaszem Wajdą

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Spotkanie integracyjno-kulturalne połączone z I rocznicą powstania Stowarzyszenia Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalnego „Promyk” Oddział w Kiszkwie

Koło

- Spotkanie z poezją Grzegorza T. Dziwoty – wieczór literacki
- Spotkanie autorskie z Małgorzatą Iwanowicz dla uczniów gimnazjum (Filia dla Dzieci)
- Warsztaty dla dzieci pt.: „Bezpieczeństwo pożarowe” – spotkanie ze strażakami (Filia dla Dzieci)
- Warsztaty dla dzieci pt.: „Bezpieczeństwo w drodze do szkoły” – spotkanie ze Strażą Miejską (Filia dla Dzieci)
- Warsztaty dla dzieci pt.: „Jak ja sam mogę dbać o środowisko” – spotkanie z władzami powiatu (Filia dla Dzieci)
- „Wybieramy mistrza ortografii powiatu kolskiego” – konkurs ortograficzny (Filia dla Dzieci)
- Warsztaty dla dzieci pt.: „Bezpieczeństwo w szkole, w drodze do domu i na placu zabaw” – spotkanie z policjantem (Filia dla Dzieci)

Konin

- Dwa spotkania z pisarką Ewą Grętkiewicz, autorką książki dla dzieci „Szczękająca szczeka Saszy”
- Wystawa fotografii „Ściana Płaczu” – Michał Ronnem Safdie z Izraela
- Recital pieśni hebrajskich w wykonaniu Ewy Stańko i Bogusława Łowińskiego
- Otwarcie wystawy numizmatycznej nt.: „Drogi do niepodległości”
- Finał konkursu pięknego czytania „Artysta słowa” dla młodzieży szkół podstawowych
- Finał jubileuszowej 25. edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego o nagrodę „Milowego Słupa”
- Wydanie tomiku wierszy nagrodzonych i wyróżnionych w 25. edycji konkursu „Milowego Słupa”

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

– Wystawy:

- ~ Adama Mickiewicza wielkopolskie siedem miesięcy (wystawa fotograficzna z Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii)
- ~ Maronek – warzywo doskonałe
- ~ „Mickiewicz w Wielkopolsce” – w 150 rocznicę śmierci poety + prelekcja
- ~ „Mickiewicz pędzłem malowany” – wystawa prac pokonkursowych na ilustrację do utworu poety
- ~ William Wharton – autor współczesnych powieści – 80 rocznica urodzin

- Rolnictwo w gminie Kościan po wejściu do Unii Europejskiej – wykład Henryka Bartoszewskiego (Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej)
- Wieczór z maronkiem. Spotkanie z Aleksandrą Miłakowską – producentką maronka i degustacja zupy – creme
- Spotkanie z Wojciechem Cejrowskim – podróżnikiem, fotografem, publicystą
- „W krainie rzek, pól i lasów – Adam Mickiewicz w Wielkopolsce”. Prelekcja dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych (4 prelekcje)
- „Rozmowa z jesienią” – przedstawienie w wykonaniu uczennic klasy III
- „Świat nutą malowany – muzyka i muzycy w Kościanie” – prelekcja Marii Kowalewskiej (Klub Miłośników Książki)
- „Lucy Maud Montgomery” – życie i twórczość – prelekcja dla dzieci
- Klub Przyjaciół „Trąbka Bombka” – Spotkania z Trąbką Bombką odbywają się we wtorki i czwartki i są przeznaczone dla dzieci w wieku 2-5 lat nieuczęszczających do przedszkola. W klubie prowadzone są zajęcia plastyczne, zabawy ruchowe, czytanie książek

Biblioteka Publiczna Gminy

- „O kulturze narodu świadczy jego pamięć o zmarłych” – wieczór poezji dla dorosłego czytelnika
- Spotkanie z poetką Urszula Ciszewską (Filia Racot)
- Konkurs poetycki dla dzieci

Kotlin (pow. Jarocin)

- Spotkanie autorskie z Barbarą Gawryluk (BPG Kotlin, BPG Jaraczewo i BPMiG Żerków)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Ta co nie zginęła – pieśni nadziei i zwycięstwa” – koncert z okazji Dnia Niepodległości

Leszno

Wystawy („Galeria za Regalami”):

- „Mickiewicz daleki i bliski – w 150 rocznicę śmierci” – wystawa książek, fotografii, plakatów, grafiki
- „Chór Chopin – 85 lat” – wystawa z okazji jubileuszu istnienia Chóru Miejskiego

Wystawy („Galeria Lochy”):

- „Hans Christian Andersen” – wystawa z okazji 200 rocznicy urodzin pisarza (wspólnie z Duńskim Instytutem Kultury)

Imprezy:

- Spotkanie w „Kawiarence Literackiej” z Leszkiem Barszczem połączone z promocją książki „Andrzej Krzycki: poeta, dyplomata, prymas”
- Spotkanie w „Kawiarence Literackiej” z Jackiem Jaroszykiem „Mickiewicz w literaturze i plakacie”
- Spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” z Wojciechem Cejrowskim
- Występ zespołu „Poranek Tysiąclecia” z Orlivki (Ukraina)
- Spotkanie z Danutą Płygawko połączone z promocją książki „Benedykt XV dla Polski: 90-lecie papieskiej kolekty 21 listopada 1915”
- „Dyżur poetycki” dla młodzieży pełnił Zbigniew Gordziej
- Ogólnopolskie spotkanie poetyckie „Limerykon II”, które poprowadził Waldemar A. Zamlewski. Podczas wieczoru wystąpili autorzy limeryków: Krystyna Grys, Lech Konopiński, Grzegorz Lewkowicz, Adam Świć, Andrzej Waldman, Eugeniusz Woźny i Grzegorz Żak
- Spotkanie z cyklu „Wokół Globusa” pt. „Zielona wyspa Eskimosów” z Grzegorzem Lorkiem

Lipka (pow. Złotów)

- 11 listopada – Święto Niepodległości – montaż słowno-muzyczny

Lipno (pow. Leszno)

- Wystawa „Solidarność na ziemi leszczyńskiej”

Luboń (pow. Poznań)

- „28 Międzynarodowy Listopad Poetycki”: Mirosława Pryjwer, Romuald Mieczkowski, Tadeusz Kwiatkowski-Cugow, Marian Janusz Kawalko, Sej-

fu Gebru, Zbigniew Gordziej – poeci odbyli lekcje poetyckie w lubońskich szkołach i odwiedzili Bibliotekę Miejską w Luboniu

- Biennale Sztuki dla Dzieci „Latający Kufer” – zajęcia plastyczne z Tadeuszem Wieczorkiem
- „W poszukiwaniu szczęścia” – wernisaż Dawida Brzostka
- Występ chóru działającego przy Towarzystwie Miłośników Miasta Lubonia pod kierownictwem Romana Kaczmarka
- Spektakl „Baśń o rycerzu” w wykonaniu studentów – aktorów Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej we Wrocławiu. Wystąpili: Paweł Siwak, Ernest Nita, Anna Przedpelska, Martyna Wojciechowska, Monika Pęcunek, Marta Wesolowska

Margonin (pow. Chodzież)

- Spotkanie autorskie z poetką Jolanta Nowak-Węklarową (Filia w Radwan-kach)

Nowy Tomyśl

- „Wielkopolskie kościoły drewniane” – wystawa grafik Zdzicha Połączarza połączona z promocją albumu grafik (wystawa czynna do 31 grudnia)
- Prezentacja zbiorów filatelistycznych z okazji 50-lecia nowotomyskiego Koła Polskiego Związku Filatelistów
- W ramach XXVIII Międzynarodowego Listopada Poetyckiego spotkania młodzieży z poetami: Andrzejem Dębkowskim, Peterem Huckaufem, Anną Andrych, Heleną Gordziej, Krystyną Moczulską-Atler, Lam Quang My, Stefanem Rusinem.
- Z cyklu: Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne „Ballada o Ryśku” – koncert piosenek Ryszarda Riedla (1956-1994) w wykonaniu śpiewających nowotomyślan, zorganizowany przy współpracy z zespołem Kwartet Osobny
- Z cyklu: Poezja i muzyka „Wesele poety” – suita poetycko-muzyczno-plastyczna na podstawie poematu K.K. Baczyńskiego z muzyką Juliusza Czwikiela; w wykonaniu Anny Powalisz-Zalewskiej (śpiew), Krzysztofa Powalisza (fortepian) oraz Witolda i Tymoteusza Zalewskich (obrazy i dźwięki)
- Z cyklu: Spotkania niebanalne „Dlaczego możemy uważać się za kulturowych dziedziców starożytnych Greków i Rzymian” – spotkanie z Dariuszem Gościńskiem, dziennikarzem i tłumaczem języków greckich i łaciny

- Klub Miłośników Podróży „Przez kontynenty”: Spotkanie 2 – „Długa droga na Kilimandżaro” – spotkanie z geografem, geologiem i podróżnikiem Krzysztofem Lisowskim połączone z pokazem slajdów podróżniczych

Oborniki

- Rola Ignacego Jana Paderewskiego w odzyskaniu przez Polskę Niepodległości – prelekcja Jerzego Kozłowskiego
- Pieśni sercu bliskie – koncert pieśni patriotycznych i legionowych
- Szaruga jesienna – program dla dzieci
- Wystawa „60 lat w służbie książki i czytelnika”
- Wystawa kart pocztowych i znaczków Bogdana Brusta, Bolesława Urbaniaka, Zygmunta Kaczmarka (Działalność poczty w powiecie obornickim od zaboru pruskiego do końca Polski Ludowej. – Powiat obornicki w okresie zaboru pruskiego. – Odzwierciedlenie tworzenia państwa polskiego po odzyskaniu niepodległości – na znaczkach pocztowych)

Opatów (pow. Kępno)

- „Dlaczego czytamy książki” – konkurs literacki (BPG i Filia Łęka Opatowska)
- Ptaki naszych lasów – konkurs plastyczny (Filia Łęka Opatowska)

Perzów (pow. Kępno)

- Spotkanie autorskie z Teresą Tomsią – poetką, eseistką, animatorką kultury

Pępowo (pow. Gostyń)

- „Spacerkiem po Wszechświecie” – spotkanie dla młodzieży gimnazjalnej z Honoratą Korpikiewicz

Radawnica (pow. Złotów)

- „Mysz polna, leśna i domowa” – spotkanie dzieci klas I, II i III z Rafałem Łęckiem – biologiem na temat życia gryzoni oraz wystawa książek o gryzoniach

Rawicz

- Spotkanie autorskie z Anną Onichimowską dla dzieci i młodzieży – 2 spotkania
- „V Wieczór Księżycowy” – koncert poezji śpiewanej w Art Galerii Performance Cafe – współorganizatorzy

- Weekend ze Sztuką i Muzyką – Wernisaż wystawy sekcji plastycznej z Gminnego Centrum Kultury w Poniecu oraz pokaz mody rawiczanki Joanny Polowczyk, kolekcja „Wieczór w klubie” – Art Galeria Performance Cafe
- „Wielkopolskim szlakiem Mickiewicza” – konkurs dla młodzieży gimnazjalnej

Rychtal (pow. Kępno)

- Spotkanie z Martą Fox, autorką książek dla młodzieży

Szamocin (pow. Chodzież)

- Spotkanie autorskie z Beatą Ostrowicką
- „Powstańczym szlakiem” – spektakl słowno-muzyczny

Święciechowa (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z Wojciechem Cejrowskim – dla młodzieży

Tarnówka (pow. Złotów)

- Pogadanka na temat dobrych obyczajów
- Próbujemy pisać wiersze – warsztaty literackie
- „250. rocznica urodzin Stanisława Staszica” – wystawa

Trzcianka

- „Nie bądź pewny, że czas masz...” ks. Jan Twardowski – wspominamy zmarłych z 2005 roku – wystawa
- „H.Ch. Andersen – wielki duński czarodziej” – powiatowa impreza w Lubaszu
 - ~ Turniej dla klas IV-VI ph. „Znam baśnie H.Ch. Andersena”
 - ~ Spotkanie z Wiolettą Piasecką, autorką książki „W poszukiwaniu szczęścia. Baśniowa biografia Andersena”
 - ~ Występ Teatru Krokodyl z Poznania
- Spotkanie z Beatą Ostrowicką, autorką książek dla dzieci
- Geneza III Rzeczypospolitej – spotkania z Antonim Dudkiem
- „Tu jest mój dom”
 - ~ Miejsko-gminny konkurs recytatorski o Trzciance i jej okolicach dla klas IV-VI SP
 - ~ Miejsko-gminny konkurs plastyczny dla klas I-III SP mający na celu ukazanie piękna naszej małej Ojczyzny
- 250. rocznica urodzin Stanisława Staszica:
 - ~ Ogłoszenie konkursu dla dzieci i młodzieży „Wiem wszystko”

- ~ Ogłoszenie konkursu na referat pt. „Stanisław Staszic: myśliciel, pisarz, uczonek”

Trzcinnica (pow. Kępno)

- Dwa spotkania z Kaliną Jerzykowską – autorką książek, piosenek, musicali i przedstawień dla dzieci
- Wystawa „Laski w barwach jesieni” z okazji Dnia Seniora

Turek

- Finał powiatowy II konkursu plastycznego Polska Mapa Baśni
- Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego na ilustracje do kalendarza ph. „Turek w czterech porach roku”
- Podsumowanie konkursu na przewodnik turystyczny po Turku i okolicach „Turek – moja mała ojczyzna”
- Spotkanie autorskie Stanisławy Łowińskiej z młodzieżą uczestniczącą w warsztatach literackich
- Zabawy z wierszami Juliana Tuwima – zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy (Filia Nr 2)

Włoszakowice (pow. Leszno)

- Konkurs czytelniczy dla dzieci „Polskie legendy”

Wrząca Wielka (pow. Koło)

- Międzynarodowy Dzień Młodzieży – pogadanka (Filia Powiercie)

Złotów

- „Wygrać Polskę” – wystawa w 87. rocznicę odzyskania niepodległości
- „Żył nie dla siebie” – wystawa biograficzna poświęcona Stanisławowi Staszicowi w 250. rocznicę urodzin
- „Stanisław Staszic w filatelistyce” – wystawa pocztówek i kart pocztowych
- „Wpisany w historię narodu” – wystawa ekslibrisów oraz miejsc związanych ze Stanisławem Staszicem
- „Palenie nie jest trendy” spotkanie z pracownikami Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia
- „Na tropie bibliotek” – pokonkursowa wystawa prac uczniów klas IV-VI
- „Listopad miesiącem refleksji nad przyczynami snobizmu” – cykl spotkań połączonych z głośnym czytaniem, gry i zabawy z baśniami H.Ch. Andersena pt. „Królewna na ziarnku grochu” oraz „Ogrodnik i jego chlebobdawcy”
- „Z historii biblioteki” – wystawa dokumentów życia społecznego: kronik, zdjęć, dokumentów, dyplomów z okazji IV Forum Bibliotekarzy powiatu złotowskiego

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM
ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

AMATORSKI profesjonalizm: Festiwal Filmowy Jedna Minuta / KZ // Gaz. Pozn. (Wyd. w1). – 2005, nr 242, s. 16

XII Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Jedna Minuta” zorganizowany w Lesznie przez Centrum Kultury i Sztuki w Lesznie, Centrum Kultury Zamek w Poznaniu i WBPiCAK w Poznaniu.

BEZ tajemnic / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 273, s. 29

Wycieczki „Do środka ekranu, czyli co to jest IMAX” i „Wielkopolska w czterech porach roku” organizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

BEZ tajemnic / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 275, s. 17

Wycieczki „Do środka ekranu, czyli co to jest IMAX” i „Wielkopolska w czterech porach roku” organizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

BIBLIOTEKA przyjazna każdemu / (or) // Gaz. Pozn. – 2005, nr 260, dod. Monitor Wielkop. nr 11, s. 12

Konkurs „Biblioteka przyjazna każdemu” zorganizowany przez WBPiCAK w Poznaniu pod patronatem Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

BIBLIOTEKA publiczna jako instytucja edukacyjna na przykładzie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu / Lena Bednarska // Bibliotekarz. – 2005, nr 11, s. 11-16

Działalność edukacyjna, informacyjna i wydawnicza WBPiCAK w Poznaniu.

BIBLIOTEKARSKIE laury: nagrody im. Andrzeja Wojtkowskiego / ELKA // Gaz. Pozn. – 2005, nr 261, s. 7

Wręczenie nagród: Jadwidze Czarnej (MBP Kościan), Gwidonie Kempieńskiej (Biblioteka Raczyńskich), Ewie Szpunt (MBP Pleszew), Justynie Stoltmann-Prędkiej (WBPiCAK w Poznaniu).

BIBLIOTEKARZE uhonorowani: Poznań: nagrody Wojtkowskiego / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 261, s. 5

Wręczenie nagród im. Andrzeja Wojtkowskiego: Jadwidze Czarnej (MBP Kościan), Gwidonie Kempieńskiej (Biblioteka Raczyńskich), Ewie Szpunt (MBP Pleszew), Justynie Stoltmann-Prędkiej (WBPiCAK w Poznaniu).

CHÓR na całą Polskę : Międzynarodowy Dzień Muzyki / MAZ // G a z . P o z n .
– 2005, nr 230, s. 17

Obchody Międzynarodowego Dnia Muzyki zorganizowane przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

DLA miłośników polskiego tańca: turniej / kar // G ł o s W i e l k o p . – 2005,
nr 219, s. 29

IV Ogólnopolski Turniej Tańców Towarzyskich o „Poznańską Bamberkę” organizowany przez WBPiCAK w Poznaniu oraz Zespół Folklorystyczny „Wielkopolanie”.

DLA Wielkopolan: folklor: Nagroda im. Oskara Kolberga / wig // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 214, s. 20

Nagroda im. Oskara Kolberga dla Zespołu Folklorystycznego „Wielkopolanie”.

FOTOGRAFUJĄCY na start! / jw. // P r z e m . n a S z l a k u P i a s t . – 2005,
nr 47, s. 24

Miejski Dom Kultury w Wągrowcu i WBPiCAK w Poznaniu organizują IV Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Moja Europa”.

GDZIE strumyk płynie...: muzyka: śpiewanie bez granic / ach, sdr // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 230, s. 30

Obchody Międzynarodowego Dnia Muzyki zorganizowane przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

JAK to drzewiej bywało: książka: krytyka muzyczna w Poznaniu / Andrzej Chylewski // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 251, s. 16

Omówienie książki Tadeusza Szantruczka „Krytyka muzyczna w międzywojennym Poznaniu...” wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

JESIENNE zamyślenia: spotkanie / ap // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 249,
s. 29

Spotkanie „Jesienne zamyślenia, czyli o Tych, którzy odeszli” organizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

JESIENNE zamyślenia: spotkanie / ap // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 250,
s. 21

Spotkanie „Jesienne zamyślenia, czyli o Tych, którzy odeszli” organizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

KRÓL chłopów // G a z . P o z n . – 2005, nr 207, s. 17

M.in. o książce Janusza Karwata „Maksymilian Jackowski” wydanej przez WBPICAK w Poznaniu.

MILIONY złotych do wydania: Urząd Marszałkowski: radni zajmą się strategią rozwoju województwa wielkopolskiego / cyt. // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 275, s. 3

Inwestycje w kulturze 2005-2009; m.in. o WBPICAK w Poznaniu.

NA Wielkopolską nutę / sdr // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 229, s. 17

Obchody Międzynarodowego Dnia Muzyki zorganizowane przy współudziale WBPICAK w Poznaniu.

NIKT się nie zgubi: wybraliśmy poznaniaka września / Elżbieta Podolska // G a z . P o z n . – 2005, nr 232, s. 10

Sylwetka i działalność Małgorzaty Dryjskiej, z Regionalnej Pracowni Krajoznawczej WBPICAK w Poznaniu.

POKAZAŁ, co o nich myśli: nasz fotoreporter nagrodzony / (mak) // P a n . L e s z c z . – 2005, nr 45, s. 2

Sławomir Skrobała nagrodzony w konkursie „Wielkopolska Press Photo” zorganizowanym przez WBPICAK w Poznaniu.

POKAZUJĄ folklor: nagroda dla Wielkopolan / MAZ // G a z . P o z n . – 2005, nr 214, s. 7

Nagroda im. Oskara Kolberga dla Zespołu Folklorystycznego „Wielkopolanie”.

POWALCZĄ o Bamberkę / MAZ // G a z . P o z n . – 2005, nr 222, s. 33

IV Ogólnopolski Turniej Polskich Tańców Towarzyskich organizowany przez Zespół Folklorystyczny „Wielkopolanie” działający przy WBPICAK w Poznaniu.

POZNAŃ znany i nieznany / sdr // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 258, s. 17

Wycieczka „Aby pamięć nie zginęła, czyli na poznańskie nekropolie” organizowana przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPICAK w Poznaniu.

ROZŚPIEWANI: Pniewy: przyłączyli się do Wielkopolskiej akcji / awy // G ł o s W i e l k o p . (Wyd. 1, 2). – 2005, nr 230, s. 14

Obchody Międzynarodowego Dnia Muzyki zorganizowane przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu m.in. przez Centrum Kultury Pniewy.

SIEDEM Bamberek: taniec: turniej od lat siedmiu do pięćdziesięciu / kar // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 225, s. 28

IV Ogólnopolski Turniej Polskich Tańców Towarzyskich zorganizowany przez Zespół Folklorystyczny „Wielkopole” działający przy WBPiCAK w Poznaniu.

SPOTKANIE z amatorami to ekstremalny egzamin: w 4 oczy z Piotrem Łazarzkiem, reżyserem filmowym / rozm. przepr. Kinga Zydorowicz // *Gaz. Pozn.* – 2005, nr 242, s. 2

XII Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Jedna Minuta” zorganizowany w Lesznie przez Centrum Kultury i Sztuki w Lesznie, Centrum Kultury Zamek w Poznaniu i WBPiCAK w Poznaniu.

SPOTKANIE zaduszkowe: odeszli, ale pamięć pozostała / ELKA // *Gaz. Pozn.* – 2005, nr 251, s. 7

Spotkanie „Jesienne zamyślenia, czyli o Tych, którzy odeszli” zorganizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

SZRAMA wyróżniony: nagrody: Wielkopolska Press Photo / raf // *Głos Wielkop.* – 2005, nr 281, s. 5

Rozstrzygnięcie konkursu „Wielkopolska Press Photo” zorganizowanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

ŚPIEWANKI w Dniu Muzyki / JB // *Gaz. Wybor.* – 2005, nr 230, dod. Poznań s. 2

Międzynarodowy Dzień Muzyki zorganizowany przy współudziale WBPiCAK.

TANECZNY weekend / kar // *Głos Wielkop.* (Wyd. 1, 2). – 2005, nr 220, s. 21

Ogólnopolski Turniej Polskich Tańców Towarzyskich organizowany przez WBPiCAK oraz Zespół Folklorystyczny „Wielkopole”.

TURNIEJ tańca: Bamberki dla najlepszych / MAZ // *Gaz. Pozn.* – 2005, nr 224, s. 8

IV Ogólnopolski Turniej Polskich Tańców Towarzyskich zorganizowany przez Zespół Folklorystyczny „Wielkopole” działający przy WBPiCAK w Poznaniu.

W HOŁDZIE Wielkopolaninowi / (jw) // Przem. na Szlaku Piast. – 2005, nr 35, s. 16

Obchody Roku Maksymiliana Jackowskiego. M.in. o książce Janusza Karwata „Maksymilian Jackowski” wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

W RĘKACH Unii: więcej pieniędzy dla poznańskiej kultury / Elżbieta Podolska // Głos Wielkop. – 2005, nr 277, s. 8

M.in. o WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLANIE mają Kolberga / MAREK // Gaz. Pozn. – 2005, nr 218, dod. Młodzi.gp., s. 5

Zespół Folklorystyczny „Wielkopole” odebrał Nagrodę im. Oskara Kolberga.

WIELKOPOLSKA na fotografii: wystawa / ap // Głos Wielkop. – 2005, nr 254, s. 19

Rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego „Moja Wielkopolska” zorganizowanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

„WIELKOPOLSKIE śpiewanie” ze Stuligroszem / (es) // Przem. na Szlaku Piast. – 2005, nr 39, s. 3

Impreza organizowana w Gnieźnie, w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Muzyki, przez Miejski Ośrodek Kultury przy współudziale WBPiCAK w Poznaniu.

WOJEWÓDZKA Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury poleca najnowszą publikację o Wielkopolsce autorstwa najlepszych znawców regionu „202 x Wielkopolska” // Turysta Wielkop. – 2005, nr 2/3, s. 20

Reklama książki wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

WSPOMINAMY nieobecnych: na antenie TVP3 Poznań / cyt // Głos Wielkop. – 2005, nr 252, dod. Pasaż Kultury s. 9

Spotkanie „Jesienne zamyślenia, czyli o Tych, którzy odeszli” zorganizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

WYCIECZKA bez tajemnic / KING // G a z . W y b o r . – 2005, nr 275, dod. Poznań s. 2

Zaproszenie na imprezę Regionalnej Pracowni Krajoznawczej „Do środka ekranu, czyli co to jest IMAX”.

ZOSTAJĄ dobre dzieła: wspomnienia: jesienne zamyślenia – pamięci Nieobecnych / Anna Plenzler // G ł o s W i e l k o p . – 2005, nr 253, s. 18

Spotkanie „Jesienne zamyślenia, czyli o Tych, którzy odeszli” zorganizowane przez Regionalną Pracownię Krajoznawczą WBPiCAK w Poznaniu.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Fundacji im. Kościelskich** w 2005 roku otrzymał *Jacek Dehnel* za książkę „Żywy równoległy”.
- **Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”** 2005, przyznawany przez ministra kultury dla uhonorowania wybitnych dokonań, otrzymali m.in.: *Janusz Głowacki, Julia Hartwig, Ryszard Kapuściński, Tadeusz Konwicki, Adam Michnik, Wiesław Myśliwski*.
- **Nagrodę Nike** w 2005 roku otrzymał *Andrzej Stasiuk* za książkę „Jadąc do Babadag”.
- **Nagrody Literatury na Świecie** za przekłady otrzymali: *Jerzy Ficowski* za całokształt oraz *Antoni Libera* (za przekład „Moloy i cztery nowele” Samuela Becketta) i *Teresa Worowska* (za przekład „Dziennika” Sandora Marraia). W kategorii Nowy Głos laureatem został *Andrzej Jankowski* (za przekład „Niewidzialnego człowieka” Ralpa Ellisona) a w kategorii translatoologii, leksykografii i literaturoznawstwa *Monika Dąbrowska-Partyka* za książkę „Literatura pogranicza: pogranicza literatury”.
- **Nagrodę im. Kazimierza Iłkowińskiego** w 2005 roku przyznano *Joannie Wajs* za tom wierszy „Sprzedawcy kieszonkowych lusterek”.
- **Nagrodę Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych Lato 2005** otrzymali: *Jarosław Kurski* za książkę „Jan Nowak-Jeziorański” (Warszawa: Świat Książki); *Jacek Leleńki* za książkę „Okruszek z Zaczarowanego Lasu” (Warszawa: Ezop); *Roman Bąk*, twórca wydawnictwa Biblioteka Teglte (Poznań).
- **Nagrodę Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych Jesień 2005** otrzymali: *Barbara Petrozolin-Skowrońska* za książkę „Król Tatr z Mokotowskiej 8. Portret doktora Tytusa Chałubińskiego” (Warszawa: Iskry); *Eustachy Rylski* za książkę „Warunek” (Warszawa: Świat Książki); *Artur Szłosarek* za książkę „Pod obcym niebem” (Kraków: Wydawnictwo Literackie).
- **Nagrodę im. Józefa Mackiewicza** w 2005 roku otrzymał *Eustachy Rylski* za powieść „Człowiek w cieniu”.

- **Nagrodę im. Beaty Pawlak** w 2005 roku przyznano *Joannie Bator* za książkę „Japoński wachlarz”.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę Nobla** w dziedzinie literatury w 2005 roku otrzymał *Harold Pinter*, 75-letni dramaturg brytyjski.
- **Nagrodę im. Elsy Morante** 2005 w nowej kategorii „Kultura Europy” przyznano *Ryszardowi Kapuścińskiemu* za książkę „Podróże z Herodotem”.
- **Nagrodę Pokojową Księgarzy Niemieckich** w 2005 roku otrzymał *Orhan Pamuk*, pisarz turecki.
- **Nagrodę im. Goncourtów** 2005 otrzymał *Francois Weyergans* za powieść „Trzy dni u mojej matki”.
- **Nagrodę Booker Prize** 2005 otrzymał Irlandczyk, *John Banville* za książkę „The Sea”.

C. Zmarli

- **Henryk Bereska** (25.09.2005), tłumacz literatury polskiej na język niemiecki.
- **Ludmiła Marjańska** (16.10.2005), poetka, tłumaczka literatury angielskiej.
- **Zbigniew Florczak** (19.11.2005) eseista, prozaik, tłumacz i krytyk sztuki.
- **Emilia Waśniowska** (26.11.2005), poetka i prozaik, nauczycielka.